

Gemeente Terschelling

Jaarstukken 2022

West-Terschelling, 18 april 2023

Aan de leden van de raad van de gemeente Terschelling,

Bijgaand treft u aan de jaarstukken 2022 van de gemeente Terschelling.

Behandeling van de jaarstukken 2022 zal plaatsvinden in de vergadering van raadscommissie op 31 mei 2023 en in de raadsvergadering van 21 juni 2023.

De audit-commissie is gepland op 30 mei 2023.

Technische vragen over de jaarstukken 2022 kunt u tot en met 16 mei 2023 mailen aan:
financien@terschelling.nl.

Uw vragen zullen dan uiterlijk op 30 mei worden beantwoord.

Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling,

Inhoud

Inleiding.....	4
1. Kaders en cijfers.....	7
Over Terschelling	7
Inwoners.....	7
Organogram	8
Planning- en controlcyclus 2022	9
2. Financiële resultaten	10
2.1 Resultaat en voorstel bestemming van het resultaat van de jaarrekening.....	10
2.2 Analyse resultaat jaarrekening.....	11
2.3 Mutaties in reserves.....	12
2.4 Ontwikkeling van de eigenvermogenspositie, bij het volgen van het voorstel van de resultaatbestemming.....	13
2.5 Begrotingsrechtmatigheid exploitatie.....	14
2.6 Begrotingsrechtmatigheid investeringen.....	15
2.7 Incidentele baten en lasten	16
3. Jaarrekening	19
3.1 Balans.....	19
3.2 Toelichting op de te onderscheiden posten op de balans per 31 december 2022.....	23
3.3 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening (Programmarekening).....	34
3.3 Paragrafen	36
3.4 Programmarekening en toelichting	76
4. Controleverklaring van de accountant.....	114
Bijlagen	115
Bijlage 1 – Staat van reserves en voorzieningen	116
Bijlage 2 – Staat van langlopende leningen.....	119
Bijlage 3 – Staat van gewaarborgde leningen.....	120
Bijlage 4 – Opbrengst en verdeling toeristenbelasting	121
Bijlage 5 – Jaarprogramma sociaal en maatschappelijk werk	122
Bijlage 6 – Verantwoording budget cofinanciering 2021.....	123
Bijlage 7 – Single Information Single Audit.....	125
Bijlage 9 – Begrippenlijst jaarrekening 2022	138

Inleiding

Dit jaar maakten we de eerste stappen in de uitvoering van het coalitieakkoord “koers naar de toekomst: Meedenken, Meepraten, Meedoen”. Het uitgangspunt is dat Terschelling ook in de toekomst een plek is waar fijn gewoond, gewerkt, gerecreëerd en geleefd wordt. Bij de uitvoering zijn we binnen de kaders van onze begroting gebleven.

Het coalitieakkoord kwam tot stand na de verkiezingen op 22 maart 2022. De opkomst op Terschelling was met 64,7% hoger dan het landelijk gemiddelde van 55%.

In 2022 zijn opnieuw de ontwikkelingen in de algemene uitkering zichtbaar. De mei- en septembercirculaire hebben een positief effect op de ontvangen gelden van de algemene uitkering. Dit positieve effect wordt veroorzaakt door de accessen die ten opzichte van de septembercirculaire 2021 flink zijn gestegen. De stijging van de accessen 2022-2025 bedraagt gemiddeld 6,75% per jaar. Het effect is toegelicht in de 2^e bestuursrapportage 2022.

Meer over ons beleid, uitvoering, dienstverlening en bedrijfsvoering vindt u per beleidsprogramma terug in deze jaarrekening 2022. Financieel sluiten we het jaar positief af, met een voordelig rekening resultaat van € 1,3 miljoen. Op het eerste oog fors, maar als je iets meer inzoomt heel begrijpelijk. Zoals hierboven genoemd had de mei- en septembercirculaire een positief effect op exploitatie, die is toegelicht in de 2^e bestuursrapportage 2022. Bovendien is de afrekening van de Fumo lager dan wat was gereserveerd. Dit zorgt voor een positieve vrijval van € 194.000 ten bate van de exploitatie.

In 2022 bezochten meer toeristen Terschelling dan dat we hadden begroot. De extra opbrengst van de toeristenbelasting bedraagt € 235.000. De voorlopige jaarcijfers van de Dienst Noordwest Fryslân laten zien dat verschillen realisaties lager uitvallen dan van tevoren waren geraamd, wat voor een positief effect zorgt van € 362.000.

Onze Algemene Reserve en daarmee onze weerstandscapaciteit staan er solide voor. En dat is belangrijk. Want we gaan onzekere tijden tegemoet. De oorlog in Oekraïne, inflatie, prijsstijgingen en de ontwikkelingen rondom de Algemene Uitkering; allemaal grote onzekerheden voor de komende bestuursperiode. Onzekerheden die stevige maatschappelijke en financiële effecten met zich mee kunnen brengen op Terschelling de komende jaren. Daarom is het goed dat wij onze financiële weerbaarheid koesteren.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling,
De secretaris, de burgemeester,

H.M. de Jong

C.M. van de Pol

Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit een jaarverslag en een jaarrekening. Om de leesbaarheid te vergroten, is bij de opbouw van deze jaarstukken afgeweken van de volgorde van indeling zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)¹. Deze werkwijze is afgestemd met de provincie en is toegestaan. Deze jaarstukken zijn als volgt opgedeeld:

- Financiële resultaten
- Jaarrekening
- Jaarverslag
- Controleverklaring van de accountant
- Bijlagen

De financiële resultaten

De financiële resultaten laat het resultaat van het jaar 2022 van onze gemeente zien. In dit hoofdstuk presenteren wij een totaaloverzicht van onze baten en lasten. U vindt een meer gedetailleerd overzicht van de baten en lasten in de afzonderlijke programma's.

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit de balans met toelichting en een overzicht van de baten en lasten.

Jaarverslag

In het jaarverslag staan de paragrafen inclusief de kengetallen en de programmaverantwoording inclusief de beleidsindicatoren. Het doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan worden gebundeld in een kort overzicht.

Het BBV bepaalt dat acht paragrafen (namelijk: lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid) verplicht zijn. Daarnaast is na besluit van de raad een extra paragraaf toegevoegd (Personele lasten).

De programmaverantwoording beschrijft de jaarverantwoording van 9 programma's. De programma's zijn opgedeeld in een aantal taakvelden en producten. De beschrijving bestaat uit verschillende onderdelen:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost? (Financiële verantwoording)

Controleverklaring van de accountant

Het oordeel van de accountant is opgenomen in de controleverklaring van de account en toegelicht in het verslag van bevindingen. De controleverklaring 2022 is opgenomen in de jaarstukken 2022.

Bijlagen

Tot slot bestaat deze programmabegroting uit een aantal bijlagen:

Bijlage 1 – Staat van reserves en voorzieningen

Bijlage 2 – Staat van langlopende leningen

Bijlage 3 – Staat van gewaarborgde leningen

Bijlage 4 – Opbrengst en verdeling toeristenbelasting

Bijlage 5 – Jaarprogramma sociaal en maatschappelijk werk

¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2019-07-01> Hoofdstuk 4, artikel 24

- Bijlage 6 – Verantwoording budget cofinanciering
- Bijlage 7 – Single Information Single Audit
- Bijlage 8 – Overzicht van baten en lasten per taakveld
- Bijlage 9 – Begrippenlijst jaarstukken 2022

1. Kaders en cijfers

Over Terschelling

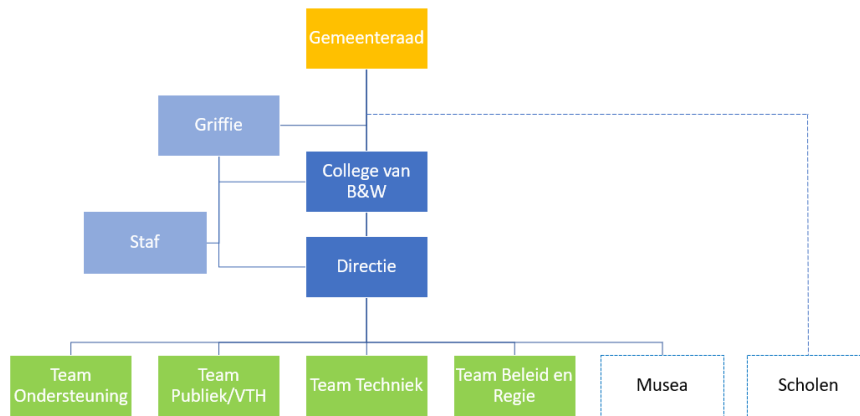
Terschelling is met in totaal 67.400 hectare één van de grootste gemeenten van Nederland. Dit komt doordat een groot deel van de Waddenzee, en daarbij het vogeleiland Griend toebehoort aan de grond van gemeente Terschelling.

Terschelling is met haar unieke sfeer, natuur en landschap erg in trek bij toeristen en daggasten. Naast een aantrekkelijke en veilige leefomgeving zijn de zee, toerisme en natuur belangrijke pijlers van het eiland.

Inwoners

Aantal inwoners per dorp		
Dorp	3 januari 2023	3 januari 2022
West-Terschelling	2.565	2.581
Midsland	1.006	1.038
Hoorn	479	480
Formerum	259	246
Lies	144	150
Oosterend	152	150
Baaiduinen	129	130
Landerum	98	99
Kinum	31	29
Hee	29	27
Striep	19	19
Kaard	13	12
Totaal	4.924	4.961

Organogram

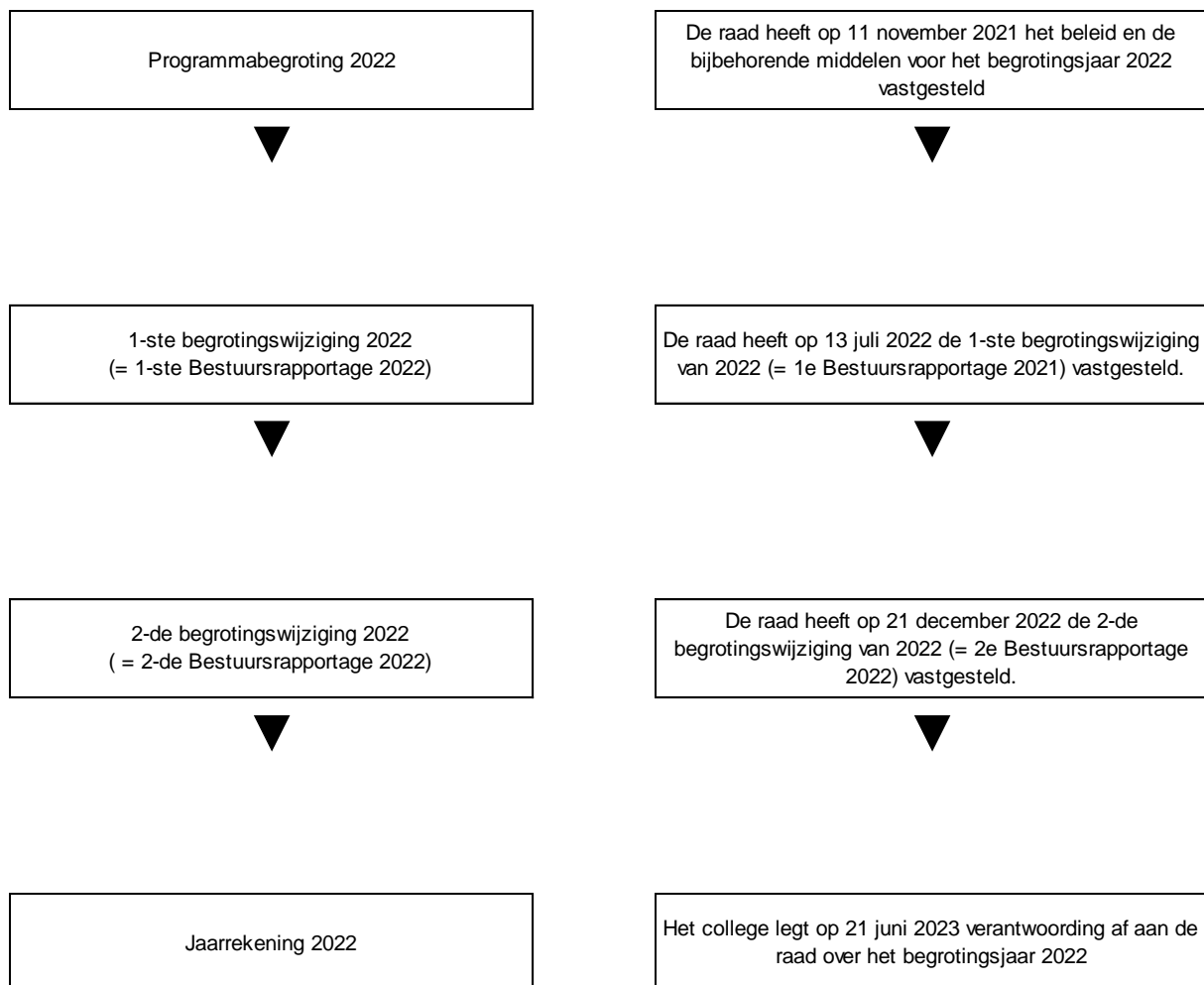
Planning- en controlcyclus 2022

De basis van de planning- en control cyclus is de vastgestelde Financiële Verordening. Op grond van deze verordening biedt het college van burgemeester en wethouders voor aanvang van het begrotingsjaar een overzicht aan de gemeenteraad. Hierin staan de data waarin de gemeenteraad de jaarstukken, Kadernota, tussentijdse rapportages en de begroting met de meerjarenraming.

Onderstaande tabel (tabel 1) beschrijft de planning- en control cyclus van 2022. Deze cyclus is opgesteld aan de hand van de vergaderagenda van de gemeenteraad en houdt rekening met de wettelijke verplichte data van vaststelling van de begroting en de jaarstukken.

Planning- en controlcyclus 2022

De planning- en controlcyclus was in 2022 als volgt:

2. Financiële resultaten

2.1 Resultaat en voorstel bestemming van het resultaat van de jaarrekening

De gemeente Terschelling heeft over 2022 een positief resultaat behaald van € 1.302.016, alle bedragen zijn verder afgerond op € 1.000.

Resultaat jaarrekening 2022	
in €	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	764.000
Reeds bestemd resultaat (mutaties in reserves)	538.000
Gerealiseerd resultaat	1.302.000
	1.302.016

Het reeds bestemde resultaat bestaat uit toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die bij de vaststelling van de begroting 2022 en gedurende het jaar via begrotingswijzigingen door de raad zijn goedgekeurd. Voor details met betrekking tot deze mutaties, verwijzen wij u naar hoofdstuk 3 Jaarrekening, onderdeel Programmarekening en toelichting.

Onderstaande tabel geeft aan dat het jaarrekeningsaldo van de gemeente Terschelling een structureel evenwicht kent. Dit houdt in dat de structurele lasten gedekt kunnen worden door de structurele baten. Een toelichting van de incidentele baten en lasten is te vinden bij het onderdeel incidentele baten en lasten.

Structureel jaarrekeningsaldo				
in €		2020	2021	2022
Saldo van baten en lasten		798.000	173.000	764.000
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves		-264.000	308.000	538.000
Begrotingssaldo na bestemming		534.000	481.000	1.302.000
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)		-202.000	172.000	172.000
Structureel jaarrekeningsaldo		736.000	309.000	1.130.000

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen beschrijft het vermogen van de gemeente om eventuele calamiteiten financieel op te vangen. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Tabel 4 beschrijft de opbouw van het weerstandsvermogen. Uit de tabel blijkt dat de algemene reserve voldoende capaciteit heeft om te voldoen aan de weerstandscapaciteit.

Opbouw weerstandscapaciteit	
in €	
	31-12-2022
Stand algemene reserve	4.489.000
Reserve recreatie	477.000
Gerealiseerd resultaat 2022	1.302.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	6.268.000
Minimale weerstandscapaciteit	3.550.000
Overschot minimale weerstandscapaciteit per 1 januari 2023	2.718.000

2.2 Analyse resultaat jaarrekening

Tabel 5 laat het resultaat per programma zien.

Analyse van het rekeningresultaat					
in €	Saldo begroting exploitatie	Saldo begroting reserves	Totaal saldo begroting	Werkelijk rekening saldo (incl. mutaties reserves)	Afwijking (- = nadelig)
PROG 0 - Bestuur en ondersteuning	5.621.000	-1.000	5.620.000	5.524.000	-96.000
PROG 1 - Veiligheid	-944.000	-	-944.000	-939.000	5.000
PROG 2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	-1.808.000	262.000	-1.546.000	-1.473.000	73.000
PROG 3 - Economie	3.650.000	89.000	3.739.000	4.025.000	286.000
PROG 4 - Onderwijs	-583.000	-	-583.000	-560.000	23.000
PROG 5 - Sport, cultuur en recreatie	-1.456.000	-	-1.456.000	-1.389.000	67.000
PROG 6 - Sociaal domein	-3.442.500	-	-3.442.500	-3.081.000	361.500
PROG 7 - Volksgezondheid en milieu	-744.500	144.000	-600.500	-423.000	177.500
PROG 8 - VHROSV	-552.000	250.000	-302.000	-382.000	-80.000
	-259.000	744.000	485.000	1.302.000	817.000

Een gedetailleerd overzicht van de baten en lasten per kostenplaats is te vinden in bijlage 9.

In het begrotingsjaar 2022 is de primitieve begroting vier keer aangepast. Deze wijzigingen zorgden ervoor dat het verwachte resultaat kon oplopen tot € 485.000. In tabel 6 is de opbouw van het begrotingssaldo te zien:

Opbouw van het begrotingssaldo				
in €		Saldo begroting exploitatie	Saldo begroting reserves	Totaal saldo begroting
	Primaire begroting	-531.000	106.000	-425.000
	1-ste Bestuursrapportage 2022	-764.000	638.000	-126.000
	2e Bestuursrapportage 2022	1.238.000	-	1.238.000
	Amendement 2e bestuursrapportage 2022	-167.000	-	-167.000
	Raadsbesluit Cultureel erfgoed Terschelling - Dec 2022	-35.000	-	-35.000
	Begrotingssaldo 2022 per 21 december 2022	-259.000	744.000	485.000

In hoofdstuk 3.4, de programmarekening en toelichting, wordt per programma en product een uitgebreidere toelichting gegeven van afwijkingen groter of gelijk aan € 25.000.

2.3 Mutaties in reserves

In de begroting voor het jaar 2022 is door de Raad vastgesteld welke dekkingen vanuit de reserves plaats vinden. In tabel 7 worden de werkelijke mutaties in de reserves weergegeven.

Mutaties in reserves		
in €		Begroot Realisatie
	Toevoeging reserves	-335.000 -575.000
	Onttrekking reserves	1.079.000 1.113.000
		744.000 538.000

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden altijd als incidentele baten en lasten beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financierings- en dekkingsreserves gaat of onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal 3 jaar met als doel structurele kosten te dekken.

Toelichting op de belangrijkste afwijkingen in de mutaties in reserves

Onderstaand lichten we de belangrijkste afwijkingen in de mutaties van de reserves toe. De tabel (tabel 8) met mutaties wordt weergegeven op de volgende pagina.

Reserve havenbedrijf

De werkelijke onttrekking uit de reserve havenbedrijf valt hoger uit dan begroot, omdat het negatieve resultaat van het havenbedrijf in 2022 hoger was dan verwacht. Dit wordt veroorzaakt door lagere opbrengsten uit de havengelden dan begroot en hogere lasten voor personeel en onderhoud.

Reserve recreatie

In 2021 zou gestart worden met een SWOT-analyse van de Terschellinger winkelgebieden. Omdat deze analyse ook in 2022 nog niet is uitgevoerd is de onttrekking uit de reserve recreatie niet tot stand gekomen.

Reserve J.W. van Dierenfonds

In 2022 wordt enkel rente toegevoegd aan deze reserve, conform de nota reserves en voorzieningen.

Reserve budgetoverheveling

In 2022 wordt voorgesteld een bedrag van € 240.000 diverse niet-bestede budgetten over te hevelen naar 2023. In alle gevallen zijn de genoemde budgetten niet benut in 2022 en blijven door deze budgetoverheveling alsnog beschikbaar in 2023. De toevoeging aan de reserve wordt middels instemming met deze jaarrekening bekrachtigd.

Voorstel mutaties in reserves					
in € (toevoeging is -)		PROG	Begroot	Realisatie	Afwijking
Reserve haven					
Dotatie uit exploitatie		2	-334.000	-334.000	-
Bijdrage exploitatie		2	416.000	475.000	59.000
			82.000	141.000	59.000
Reserve recreatie					
Ontwikkeling winkelgebied		3	25.000	-	-25.000
			25.000	-	-25.000
Reserve Dr JW van Dierenfonds					
Rentetoevoeging		0	-1.000	-1.000	-
			-1.000	-1.000	-
Reserve budgetoverheveling					
Restant budget Masterplan 2022		2		-141.000	-141.000
Uitvoering project herziening toeristenbelasting		3		-50.000	-50.000
Uitvoeringsbudget Tonnenloods		5		-24.000	-24.000
Uitvoeringsbudget Mantelzorg		8		-25.000	-25.000
Restant budget Masterplan 2021		2	180.000	180.000	-
Uitvoering project herziening toeristenbelasting		3	64.000	64.000	-
Overhevelen restant budget Duurzaamheid		7	144.000	144.000	-
Invoering omgevingswet		8	108.000	108.000	-
Woonprogramma 135+		8	142.000	142.000	-
			638.000	398.000	-240.000
Totaal mutaties reserves			744.000	538.000	-206.000

2.4 Ontwikkeling van de eigenvermogenspositie, bij het volgen van het voorstel van de resultaatbestemming

Eigen vermogenspositie				
In €		2020	2021	2022
Algemene reserve		3.847.000	4.157.000	4.489.000
Bestemmingsreserves		5.444.000	5.360.000	4.970.000
Resultaat		534.000	481.000	1.302.000
Totaal eigen vermogen		9.825.000	9.998.000	10.761.000
Totaal vermogen		31.276.000	31.039.000	35.469.000
Verhouding eigen vermogen / totaal vermogen		31,4%	32,2%	30,3%
Minimale weerstandscapaciteit per 31 december		3.395.000	3.446.000	3.498.000

Ten aanzien van de eigen vermogenspositie willen wij een aantal specifieke risico's benoemen ten aanzien van een tweetal specifieke activa van onze gemeente:

- Dellewal
- Voormalige campusgebouwen

In de risicoparagraaf gaan we hier verder op in.

2.5 Begrotingsrechtmatigheid exploitatie

Begrotingsrechtmatigheid exploitatie						
In €	Begrote lasten exploitatie	Begrote lasten reserves	Totaal begrote lasten	Werkelijke lasten	Afwijking (- = nadelig)	
PROG 0 - Bestuur en ondersteuning	-8.471.000	-1.000	-8.472.000	-8.610.000	-138.000	
PROG 1 - Veiligheid	-983.000	-	-983.000	-1.026.000	-43.000	
PROG 2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	-2.700.000	-334.000	-3.034.000	-2.963.000	71.000	
PROG 3 - Economie	-443.000	-	-443.000	-352.000	91.000	
PROG 4 - Onderwijs	-4.196.000	-	-4.196.000	-4.661.000	-465.000	
PROG 5 - Sport, cultuur en recreatie	-1.844.000	-	-1.844.000	-1.863.000	-19.000	
PROG 6 - Sociaal Domein	-3.925.500	-	-3.925.500	-3.563.000	362.500	
PROG 7 - Volksgezondheid en milieu	-2.531.500	-	-2.531.500	-2.496.000	35.500	
PROG 8 - VHROSV	-1.692.000	-	-1.692.000	-1.978.000	-286.000	
	-26.786.000	-335.000	-27.121.000	-27.512.000	-391.000	

**Afwijkingen boven de € 25.000 worden toegelicht*

Uitgaven die de begroting overschrijden of die gedaan zijn buiten de vastgestelde programma's zijn formeel gezien onrechtmatig. Op basis van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) hoeven deze begrotingsoverschrijdingen door de accountant niet te worden meegenomen bij de oordeelsvorming van de rechtmatigheid, indien en voor zover deze overschrijdingen passen binnen het beleid van de Raad.

Hieronder geven we een korte toelichting van de overschrijdingen per programma. Het college is van mening dat de overschrijdingen passen binnen het beleid van de gemeente Terschelling, zoals vastgesteld door de Raad. Bij goedkeuring van de jaarstukken door de Raad worden deze overschrijdingen alsnog rechtmatig.

Een uitgebreide toelichting op de afwijkingen per programma is terug te vinden in de programmarekening, hoofdstuk 3.4.

Programma 0 – Bestuur en ondersteuning

De hogere lasten in programma 0 worden met name veroorzaakt door hogere loonkosten van de Griffie en de ambtelijke organisatie. Daarnaast zijn er ook hogere lasten te zien op het onderdeel belastingen, veroorzaakt door een hoger aantal bezwaarschriften en de daar bijkomende kosten.

Programma 1 – Veiligheid

De hogere lasten in programma 1 worden met name veroorzaakt door de kosten die zijn gemaakt voor verschillende coronamaatregelen, welke begin 2022 nog van kracht waren. Dit gaat onder andere om het plaatsen en schoonmaken van de mobiele toiletunits. Daarnaast is er in de zomermaanden extra inzet geweest van BOA's ten behoeve van het uitgaansleven.

Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

Programma 2 laat een positief saldo zien van € 71.000. Dit wordt veroorzaakt door een lagere realisatie voor onderhoud aan de bermen en overige kleine afwijkingen in de budgetten van onderhoud wegen, straatreiniging, gladheidsbestrijding en openbare verlichting.

Programma 3 – Economie

Er is budget overgebleven op het product bevordering toerisme. Het niet bestede budget betreft € 90.000. Dit overschot valt vrij ten gunste van de algemene middelen.

Programma 4 – Onderwijs

De personeelslasten van het onderwijs zijn hoger uitgevallen dan begroot, deze extra lasten worden gedekt door extra opbrengsten van het Rijk.

Programma 6 – Sociaal Domein

Programma 6, het sociaal domein, laat een positief saldo zien in de lasten van € 362.500. Dit saldo wordt veroorzaakt door verschillende realisaties die lager uitvallen dan van tevoren geraamd. Een uitzondering geldt voor het product Armoedebestrijding (6.3). Door de nagekomen lasten van de Energietoeslag laat dit product een tekort zien van € 156.000. Dit tekort wordt echter gecompenseerd door lagere lasten op andere producten. De toelichtingen hiervan worden gegeven in Hoofdstuk 3.4, programmarekening.

Programma 7 – Volksgezondheid en milieu

De lagere lasten op programma 7 worden veroorzaakt door een optelsom van lagere lasten op de verschillende producten binnen het programma. Een overzicht van de uitkomsten per product is terug te vinden in Hoofdstuk 3.4, programmarekening.

Programma 8 – Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Programma 8 laat hogere lasten zien dan begroot. Dit komt door een aantal incidentele gevallen. De kosten van de opvang van vluchtelingen zijn in de begroting opgenomen voor € 170.000, de werkelijk kosten bedragen € 267.000 (verschil € 97.000). Daarnaast zijn er op het product volkshuisvesting ook hogere lasten te zien dan begroot (€ 89.000). Dit heeft te maken met de uitvoering van het woonprogramma 135+.

2.6 Begrotingsrechtmatigheid investeringen

Begrotingsrechtmatigheid investeringen (boven € 50.000)					
In €	Krediet	Investering per 1-1-2022	Mutatie 2022	Totaal investering 31-12-2022	Realisatie 2022
Riolering:					
vGRP2022	150.000	-	-	-	nee
Wegen:					
Aanpassen openbaar vervoer	173.000	-	-	-	nee
Verkeersveiligheid hoofdweg	390.000	-	390.000	390.000	ja
Fietspad Dellewal	80.000	-	80.000	80.000	ja
Verduurzaming openbare verlichting	150.000	-	-	-	nee
Gebouwen:					
Tonnenloods	1.000.000	-	-	-	nee
Grond Tonnenloods	485.000	-	-	-	nee
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed - gemeentehuis	150.000	-	94.000	94.000	ja
Verduurzaming gemeentelijke vastgoed - driemaster	50.000	-	59.000	59.000	ja
	2.628.000	-	623.000	623.000	

Verkeersmaatregelen Hoofdweg

De werkzaamheden aan de kruisingen op de Hoofdweg zijn in het voorjaar van 2022 opgestart en aan het eind van de zomer afgerond. De totale investering is € 390.000. Het project is afgerond in 2022.

Fietspad Dellewal

Door gevolg van Storm Eunice op vrijdag 19 februari 2022 is er ernstige schade ontstaan aan het fietspad langs de jachthaven en Dellewal. De schade was van dermate omvang dat er direct een

noodreparatie uitgevoerd is, waarbij er een stuk van 200 meter fietspad is vernieuwd. De totale kosten van de vernieuwing zijn € 80.000.

Zonnepanelen Gemeentehuis en Driemaster

In het voorjaar van 2022 zijn er zonnepanelen geplaatst op de daken van het gemeentehuis en de Driemaster (Brouwershoekweg). De economische levensduur van het hoge dak van het gemeentehuis is korter dan de economische levensduur van de zonnepanelen, daarom is ervoor gekozen om op het hoge dak geen nieuwe pv-panelen te plaatsen maar de oude te behouden. De totale kosten zijn € 153.000 en vallen lager uit dan het aangevraagde investeringsbudget van € 200.000.

2.7 Incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 189 Gemeentewet moet de gemeenteraad erop toe zien dat de begroting structureel in evenwicht is. In een begroting die in evenwicht is, worden de structurele lasten - over de gehele periode van vier jaar - gedekt door structurele baten.

Om vast te stellen dat sprake is van structureel evenwicht is het belangrijk te begrijpen welk deel van de baten en lasten structureel zijn, en welke incidenteel. De onderstaande tabellen (tabel 12 en 13) beschrijven de incidentele baten en lasten in het jaarrekeningresultaat.

Het onderscheid tussen incidenteel en structureel is niet altijd even duidelijk. Het BBV hanteert de richtlijn dat wanneer de tijdelijke baten of lasten 'eindig' zijn, zij een incidenteel karakter hebben. Onttrekkingen en toevoegingen van en aan reserves kunnen altijd als incidenteel worden aangemerkt.

Incidentele baten

Specificatie incidentele baten			
In €		Taakveld	2022
	Enmalige vrijval voorziening verplichtingen voormalig bestuurders	0.1	115.000
	Onttrekkingen aan de reserves	0.10	1.113.000
	Meeropbrengst toeristen- en forensenbelasting	3.4	235.000
	Energietoeslag 2022	6.3	212.000
	Vluchtelingenopvang	8.3	312.000
	Vrijval gereserveerde frictiekosten FUMO	8.3	194.000
	Totaal incidentele baten		1.872.000

Enmalige vrijval uit voorziening verplichtingen voormalig bestuurders

Jaarlijks vindt een actualisatie van de actuariële berekeningen van de pensioenen van onze voormalige bestuurders plaats. De rekenrente is toegenomen van 0,528% (2021) naar 2,475% (2022). Hoe hoger de rekenrente, hoe minder vermogen hoeft te worden aangehouden om de pensioenen in de toekomst te kunnen betalen. Door de stijging van de rekeningrente kan de voorziening worden verlaagd en valt eenmalig een bedrag vrij van € 115.000.

Onttrekkingen aan de reserves

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden altijd als incidenteel beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financieringsreserves en dekkingsreserves gaat of onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal 3 jaar met als doel structurele kosten te dekken.

Een uitgebreid overzicht van de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves, met toelichting, is terug te vinden bij het onderdeel "Mutaties in reserves".

Meeropbrengst toeristen- en forensenbelasting

Afgelopen seizoen was het aanzienlijk drukker met toeristen op het eiland dan was ingeschat. Dit heeft geresulteerd in een meeropbrengst toeristen- en forensenbelasting. Deze meeropbrengst is eenmalig en heeft daarom een incidenteel karakter.

Energietoeslag 2022

In 2022 is door de overheid besloten dat huishoudens met een lager inkomen een compensatie konden ontvangen voor de gestegen energiekosten. Gemeenten konden een uitkering verstrekken in de vorm van de Energietoeslag. Om deze toeslag uit te kunnen keren heeft de gemeente incidenteel een bedrag van € 212.000 ontvangen via de algemene uitkering.

Deze compensatie is uitgekeerd door de gemeente Terschelling in de vorm van Energietoeslag. De toeslag zal alleen in 2022 en 2023 worden uitgekeerd en is daarmee incidenteel.

Vluchtelingenopvang Oekraïners

In februari 2022 brak er oorlog uit in Oekraïne. Een deel van de bevolking is als gevolg hiervan naar Nederland gevlucht. De gemeente Terschelling heeft in samenwerking met een door particulieren opgerichte stichting opvangplekken beschikbaar gesteld. Daarnaast heeft de gemeente leefgeld uitgekeerd aan de vluchtelingen die verbleven op het eiland. Om de kosten rondom de opvang van vluchtelingen te dekken heeft de gemeente Terschelling een specifieke uitkering van het Rijk aangevraagd en ontvangen van € 312.000. Uit de SiSa-verantwoording blijkt dat we recht hebben op € 267.000. Het resterende bedrag moet worden terugbetaald aan het rijk. Het betreft een incidentele bate.

Vrijval frictiekostenbudget

Begin 2023 is de eindafrekening voor de frictiekosten met betrekking tot wegnemen van de BRIKS-taken bij de FUMO is ontvangen. Uit deze afrekening blijkt dat de totale kosten gemoeid met de uittreding € 50.000 bedragen. Gezien hiervoor een bedrag gereserveerd was in 2022, is in overleg met de accountant de gebeurtenis verwerkt in de jaarrekening 2022. Het resterende gereserveerde bedrag van € 194.000 valt hiermee vrij in het rekeningresultaat van 2022.

Incidentele lasten

Specificatie incidentele lasten			
In €		Taakveld	2022
	Toevoegingen aan de reserves	0.10	-575.000
	Uitbetalingen Energietoeslag 2022	6.3	-339.000
	Implementatiekosten Omgevingswet	8.1	-174.000
	Vluchtelingenopvang	8.3	-312.000
	Project terugbetalen WABO-leges 2022	8.3	-300.000
	Totaal incidentele lasten		-1.700.000

Toevoegingen aan de reserves

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden altijd als incidenteel beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financieringsreserves en dekkingsreserves gaat of onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal drie jaar met als doel structurele kosten te dekken.

Een uitgebreid overzicht van de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves, met toelichting, is terug te vinden bij het onderdeel “Mutaties in reserves”.

Uitbetalingen Energietoeslag 2022

In 2022 is door de overheid besloten dat huishoudens met een lager inkomen een compensatie konden ontvangen voor de gestegen energiekosten. Deze compensatie is uitgekeerd door de gemeente Terschelling in de vorm van Energietoeslag. De totale lasten van deze uitbetaling bedragen € 339.000 en zijn incidenteel.

Implementatiekosten Omgevingswet

Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Om de invoering hiervan te realiseren is een uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. Hoewel de Omgevingswet een structurele taak van de gemeente wordt, schrijft het BBV voor dat de kosten die gemaakt worden ter voorbereiding op de uitvoering van een nieuwe of gewijzigde structurele taak als incidenteel aangemerkt worden. Deze implementatiekosten zijn tijdelijk en vallen daarom niet onder de structurele lasten.

Vluchtelingenopvang Oekraïners

In februari 2022 brak er oorlog uit in Oekraïne. De gemeente Terschelling heeft in samenwerking met een door particulieren opgerichte stichting opvangplekken beschikbaar gesteld voor vluchtelingen uit Oekraïne, daarnaast is aan deze opgevangen mensen leefgeld uitgekeerd. We hebben hiervoor € 312.000 als voorschot aangevraagd en ontvangen. Uit de SiSa-verantwoording blijkt dat we recht hebben op € 267.000. Het resterende bedrag moet worden terugbetaald aan het rijk.

Project terugbetalen Wabo-leges

Op 26 oktober 2023 is in de raad besloten de tarieven voor de Wabo-leges te verlagen. Hierbij is besloten dit met terugwerkende kracht in te laten gaan en alle reeds betaald Wabo-leges in 2022 te herzien. Dit zorgt voor een incidentele last in 2022 van € 300.000.

3. Jaarrekening

3.1 Balans

Balans per 31 december 2022 vóór voorgestelde resultaatsbestemming

Activa	31-12-2022		31-12-2021	
Vaste activa				
Materiële vaste activa		18.250.000		18.554.000
Investeringen in:				
- een economisch nut	9.496.000		9.785.000	
- een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	3.568.000		3.787.000	
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.186.000		4.982.000	
Financiële vaste activa		820.000		846.000
Kapitaalvertrekkingen aan:				
- gemeenschappelijke regelingen	71.000		71.000	
Leningen aan:				
- woningbouwcorporaties	222.000		238.000	
Overige langlopende leningen u/g	430.000		440.000	
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	97.000		97.000	
Totaal vaste activa		19.070.000		19.400.000
Vlottende activa				
Voorraden		5.437.000		5.437.000
Onderhanden werk, gronden in exploitatie	2.483.000		2.483.000	
Onderhanden werk, panden in exploitatie	2.949.000		2.949.000	
Gereed product en handelsgoederen	5.000		5.000	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		1.793.000		2.608.000
Vorderingen op openbare lichamen	1.655.000		1.902.000	
Overige vorderingen	138.000		706.000	
Liquide middelen		6.083.000		748.000
Bank- en giroaldi	6.083.000		748.000	
Overlopende activa		3.086.000		2.846.000
Totaal vlottende activa		16.399.000		11.639.000
Totaal generaal		35.469.000		31.039.000

Passiva	31-12-2022		31-12-2021	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		10.760.000		9.997.000
Algemene reserve	4.487.000		4.157.000	
Bestemmingsreserves:				
- bestemmingsreserves met een door de raad bepaalde bestemming	4.950.000		5.339.000	
- bestemmingsreserves met een door derden bepaalde bestemming	21.000		20.000	
Nog te bestemmen resultaat	1.302.000		481.000	
		4.663.000		4.961.000
Vorzieningen				
Vorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.451.000		1.621.000	
Onderhoudsvorzieningen	2.052.000		2.073.000	
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	1.160.000		1.267.000	
		10.440.000		11.533.000
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer				
Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	10.440.000		11.533.000	
- overige binnenlandse sectoren	-		-	
		10.440.000		11.533.000
Totaal vaste passiva		25.863.000		26.491.000
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		1.524.000		1.903.000
- Bank en girosaldi	1.000.000		1.000.000	
- Overige schulden	524.000		903.000	
		8.082.000		2.645.000
Overlopende passiva				
		8.082.000		2.645.000
Totaal vlottende passiva		9.606.000		4.548.000
Totaal generaal		35.469.000		31.039.000

Het totaal van de niet uit de balans blijvende garantstellingen bedraagt per 31-12-2022 (zie bijlage 3) € 8.866.000

Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van het “Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten”. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Consolidatie

Met ingang van het jaar 2006 wordt zowel door het Openbaar Primair Onderwijs Terschelling, als door het Openbaar Voortgezet Onderwijs Terschelling een separate jaarrekening opgesteld. De financiële jaarrekening is integraal onderdeel van de jaarrekening van de gemeente Terschelling.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, in voorkomende gevallen verminderd met ontvangen subsidies of ten behoeve van bepaalde investeringen gevormde reserves. De jaarlijkse afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele residuwaarde. Voor een beperkt aantal oudere investeringen geldt een afschrijving volgens de annuïtaire afschrijvingsmethode.

De afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa zijn als volgt:

- gronden en terreinen	geen afschrijving
- woonruimten	tussen de 10 en 50 jaar
- bedrijfsgebouwen	tussen de 7 en 50 jaar
- grond-, weg- en waterbouwkundige werken	tussen de 10 en 25 jaar
- vervoermiddelen	tussen de 5 en 20 jaar
- computers (automatisering)	tussen de 4 en 5 jaar
- machines, apparaten, installaties	tussen de 5 en 25 jaar
- overige materiële vaste activa	tussen de 5 en 30 jaar

Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs. Bij de waardering van deelnemingen wordt rekening gehouden met waardedalingen, indien deze duurzaam zijn. De leningen aan deelnemingen worden opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. De overige vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen.

Voorraden

Voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijzen of lagere (directe) opbrengstwaarde/marktwaarde onder aftrek van een eventuele voorziening wegens incourantheid. Deze voorziening wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden. De gronden die geen onderdeel uitmaken van een te ontwikkelen plangebied zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs, vermeerderd met de toe te rekenen kosten, en verminderd met de opbrengsten wegens verkoop en overige opbrengsten, dan wel tegen een lagere marktwaarde. De onderhanden zijnde werken

worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs vermeerderd met de jaarlijkse lasten (rentebijdragen, verwerving, bouwrijp maken e.d.) en verminderd met de jaarlijkse baten (verkopen, bijdragen e.d.). Indien de marktwaarde lager is, wordt gewaardeerd tegen deze lagere marktwaarde. Resultaten op grondexploitaties worden verantwoord naar rato van de voortgang van de exploitatie van een project en indien zekerheid bestaat over het resultaat.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling.

Eigen vermogen

Binnen het eigen vermogen wordt een splitsing aangebracht in de bestemmingsreserves. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de bestemmingsreserves met een door de gemeenteraad bepaalde bestemming en bestemmingsreserves die worden aangehouden in verband met verplichtingen ten aanzien van de bestemming die door derden is opgelegd. De eerste categorie kan door de gemeenteraad worden aangewend, de tweede categorie kent geen aanwendingsvrijheid van de gemeenteraad.

Voorzieningen

Per gevormde voorziening wordt het doel waarvoor de voorziening is gevormd uiteengezet. Met ingang van het jaar 2003 wordt een onderscheid gemaakt tussen onderhoudsvoorzieningen, voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's en voorzieningen met een door derden bekleemde, specifieke aanwendingsrichting. De onderhoudsvoorzieningen voor gemeentelijke wegen en paden en de gemeentelijke gebouwen worden bepaald op basis van een meerjarig onderhoudsgemiddelde. Onderhoudslasten worden uit de voorzieningen onttrokken, terwijl jaarlijks een dotatie plaatsvindt aan de voorziening op basis van een meerjarig gemiddelde.

De overige voorzieningen worden bepaald op basis van de daadwerkelijke geschatte verplichtingen aan het einde van het boekjaar, waarbij de voorzieningen voor personele verplichtingen zijn berekend op basis van actuariële uitgangspunten.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.2 Toelichting op de te onderscheiden posten op de balans per 31 december 2022

VASTE ACTIVA

Materiele vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa in 2022 is als volgt:

Materiele vaste activa					
In €	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeer- dering	Verminder- dering	Af- schrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.875.000	470.000	-	226.000	3.119.000
<i>Gronden en terreinen in erfpacht</i>	20.000	-	-	-	20.000
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken EN	1.954.000	470.000	-	161.000	2.263.000
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken MN	901.000	-	-	65.000	836.000
Gronden en terreinen	1.373.000	-	-	-	1.373.000
Woonruimten	494.000	-	-	14.000	480.000
Bedrijfsgebouwen	9.171.000	153.000	-	446.000	8.878.000
Vervoersmiddelen	31.000	-	-	7.000	24.000
Automatisering	4.000	-	-	4.000	-
Machines, apparaten en installaties	205.000	-	-	15.000	190.000
Overige materiële vaste activa	3.787.000	-	-	219.000	3.568.000
Overige materiële vaste activa onderwijs	614.000	4.000	-	-	618.000
Totaal	18.554.000	627.000	-	931.000	18.250.000

De belangrijkste investeringen per activa soort zijn:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken						
In €	Krediet	Boekwaarde 1-1-2022	Mutaties 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Realisatie 2022	Verwachte realisatie
Perceel 1: Groot onderhoud haven	567.000	506.000	-	506.000	NEE	2023
Verkeersveiligheid hoofdweg	390.000	-	390.000	390.000	JA	2022
Parkeren West	70.000	-	-	-	NEE	2023
Aanpassen openbaar vervoer	300.000	149.000	-	149.000	NEE	2023
Verduurzaamings gemeentelijk vastgoed - gemeentehuis	150.000	-	94.000	94.000	JA	2022
Verduurzaamings gemeentelijk vastgoed - driemaster	50.000	-	59.000	59.000	JA	2022
Totaal	1.527.000	655.000	543.000	1.198.000		

Bedrijfsgebouwen						
In €	Krediet	Boekwaarde 1-1-2022	Mutaties 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Realisatie 2022	Verwachte realisatie
Tonnenloods	1.000.000	-	-	-	NEE	2023
Grond Tonnenloods	485.000	-	-	-	NEE	2023
Totaal	1.485.000	-	-	-		

Overige materiële vaste activa						
In €	Krediet	Boekwaarde 1-1-2022	Mutaties 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Realisatie 2022	Verwachte realisatie
vGPR 2022	150.000	-	-	-	NEE	2023
Totaal	150.000	-	-	-		

Afschrijvingen

De volgende afschrijvingstermijnen gelden:

- gronden en terreinen	geen afschrijving
- woonruimten	30 jaar
- bedrijfsgebouwen	25 jaar
- grond-, weg- en waterbouwkundige werken	20 jaar
- vervoermiddelen	6 jaar
- computers (automatisering)	5 jaar
- machines, apparaten, installaties	15 jaar
- overige materiële vaste activa	15 jaar

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa					
in €	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen	71.000	-	-	-	71.000
Leningen woningbouwvereniging	238.000	-	-	16.000	222.000
Overige langlopende geldleningen u/g	440.000	-	-	10.000	430.000
Overige uitzettingen langer dan 1 jaar	97.000	-	-	-	97.000
Totaal	846.000	-	-	26.000	820.000

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Het verloop van de voorraden is in 2022 als volgt:

Voorraden					
in €	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeer- deringen	Verminde- deringen	Boekwaarde 31-12-2022	
Onderhanden werk					
<i>Gronden in exploitatie</i>					
Dellewal	2.217.000				2.217.000
KLU-locatie	266.000	-			266.000
<i>Panden in exploitatie</i>					
Campus	2.949.000	-			2.949.000
Gereed product en handelsgoederen					
Voorraad winkel CNL	5.000				5.000
	5.437.000	-	-		5.437.000

Dellewal en voormalige campus

Het college en de raad zijn van mening dat onze eigen vermogenspositie de financiële risico's die uit Dellewal en de voormalige campus kunnen voortvloeien niet kan opvangen. Het college en de raad zijn zich ervan bewust dat het realiseren van de nu in de balans opgenomen boekwaarde van de complexen noodzakelijk is om onze eigen vermogenspositie op het door uw raad geformuleerde minimale niveau te handhaven. Verliezen die eventueel zouden kunnen ontstaan uit hoofde van de hiervoor genoemde risico's kunnen op dit moment niet ten laste van het eigen vermogen worden opgevangen zonder de financiële positie van onze gemeente te ondergraven, hetgeen we ons als zelfstandige gemeente niet kunnen veroorloven.

KLU-locatie

Deze locatie wordt in 2023 verkocht aan Woon Friesland, het verwachte resultaat op deze grondexploitatie is nihil.

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			
In €		Balans 31-12-2022	Balans 31-12-2021
	<i>Vorderingen op openbare lichamen</i>		
	BTW	-25.000	-35.000
	BCF	1.671.000	1.742.000
	Debiteuren	9.000	195.000
	Totaal vorderingen op openbare lichamen	1.655.000	1.902.000
	<i>Overige vorderingen</i>		
	Algemene debiteuren	245.000	295.000
	Af: voorziening voor dubieus	-	-39.000
	Subtotaal	245.000	256.000
	Belastingdebiteuren	227.000	962.000
	Ontvangsten onderweg	-	-226.000
	Af: voorziening dubieus	-56.000	-17.000
	Subtotaal	171.000	719.000
	Af te dragen loonheffing december	-302.000	-288.000
	Overige vorderingen (niet gespecificeerd)	24.000	19.000
	Totaal overige vorderingen	138.000	706.000
	Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	1.793.000	2.608.000

Een ouderdomsanalyse van de debiteuren is per ultimo 2022 als volgt te geven:

Ouderdomsanalyse debiteuren per 31-12-2022					
in €	Aantal dagen openstaand				
	$x < 30$	$30 < x < 60$	$60 < x < 90$	$x \geq 90$	Totaal
Algemene debiteuren en openbare lichamen	84.000	31.000	81.000	58.000	254.000
Belastingdebiteuren	98.000	17.000	39.000	73.000	227.000
	182.000	48.000	120.000	131.000	481.000

Liquide middelen

Liquide middelen			
In €		Balans 31-12-2022	Balans 31-12-2021
	ABN-AMRO	7.000	7.000
	BNG	5.666.000	273.000
	Rabobank	85.000	118.000
	Kas	9.000	7.000
	Liquide middelen onderwijs	316.000	343.000
	Totaal liquide middelen	6.083.000	748.000

Overlopende activa

Overlopende activa		
In €	Balans 31-12-2022	Balans 31-12-2021
Te ontvangen van Ministerie inzake SoZaWe	17.000	84.000
Nog te vorderen toeristenbelasting	2.469.000	2.310.000
Nog te vorderen precariobelasting	155.000	30.000
Nog te vorderen OZB 2022	121.000	
BCF correctie Sozawe	-	124.000
Te vorderen bedragen onderwijs	38.000	51.000
Overige overlopende activa	286.000	247.000
Totaal overlopende activa	3.086.000	2.846.000

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het saldo van baten en lasten (resultaat). In onderstaande tabellen worden deze categorieën nader gespecificeerd. Een totaaloverzicht van de reserves en voorzieningen gedurende het jaar 2022, is te zien bijlage 1, Staat reserves en voorzieningen.

Eigen vermogen		
in €	Balans 31-12-2022	Balans 31-12-2021
A - Algemene reserve	4.489.000	4.157.000
B - Bestemmingsreserves	4.970.000	5.359.000
Saldo van de rekening van baten en lasten	1.302.000	481.000
Totaal eigen vermogen	10.761.000	9.997.000

Algemene reserve

De algemene reserve wordt beschouwd als de belangrijkste component van het financiële weerstandsvermogen. De gemeente Terschelling heeft een deel van de algemene reserve geblokkeerd: dat deel dient als weerstandsvermogen. In 2022 was dit gedeelte € 3.498.000.

A - Algemene reserve	
in €	
Stand per 1 januari 2022	4.157.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Resultaatbestemming 2021	332.000
Subtotaal	4.489.000
<i>Verminderingen:</i>	
Resultaatbestemming 2021	
Stand per 31 december 2022	4.489.000

Reserve Recreatie

Deze reserve wordt gevormd door meevallende opbrengsten toeristenbelasting. Alleen eenmalige kosten ten behoeve van het toeristisch product worden ten laste van de reserve gebracht. Een specificatie van de opbrengsten en de verdeling van de toeristenbelasting is te zien in bijlage 4 "opbrengst en verdeling toeristenbelasting".

B1 - Reserve recreatie	
in €	
Stand per 1 januari 2022	328.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Resultaatbestemming 2021	149.000
Subtotaal	477.000
<i>Verminderingen</i>	
Stand per 31 december 2022	477.000

Exploitatiereserve museum 't Behouden Huys

In 2022 hebben er geen mutaties plaatsgevonden op deze reserve.

B2 - Reserve exploitatie 't Behouden Huys	
in €	
Stand per 1 januari 2022	51.000
<i>Verminderingen:</i>	
Exploitatieresultaat 2022	-
Stand per 31 december 2022	51.000

Reserve Havenbedrijf

Bij de overdracht van de havenexploitatie van het Rijk naar de gemeente heeft de gemeente een afkoopsom ontvangen voor toekomstige negatieve exploitatiekosten en onderhoudskosten. Deze afkoopsom is gestort in de reserve havenbedrijf. De totale lasten welke gemoeid zijn met de haven moeten uiteindelijk deel uit gaan maken van de gemeentelijke exploitatie. De reserve wordt in eerste instantie gebruikt als overbrugging van de tijd die nodig is om tot dat moment te komen. Daarna dient de reserve om schommelingen in de exploitatie op te vangen en een buffer te vormen voor grootschalige, niet voorziene, onderhoudslasten.

B3 - Reserve havenbedrijf	
in €	
Stand per 1 januari 2022	4.098.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Jaarlijkse dotatie (volgens begroting)	334.000
Subtotaal	4.432.000
<i>Verminderingen:</i>	
Dekking exploitatie havenbedrijf	-475.000
Stand per 31 december 2022	3.957.000

Reserve Volkshuisvesting

In 2020 is de grondexploitatie West Aleta 4 met een positief resultaat afgesloten. Deze gelden zijn opgenomen in de reserve Volkshuisvesting en zullen voor dit doel worden ingezet.

B4 - Reserve Volkshuisvesting	
in €	
Stand per 1 januari 2022	224.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Diverse	
Stand per 31 december 2022	224.000

Reserve Budgetoverheveling

Deze reserve is bedoeld om middelen die in 2022 niet besteed zijn en die voldoen aan de criteria voor budgetoverheveling mee te nemen naar 2023. In 2023 staan hier uitgaven tegenover met een vastgelegde bestedingsverplichting.

B5 - Reserve budgetoverheveling	
in €	
Stand per 1 januari 2022	638.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Masterplan haven 2022	141.000
Mantelzorg 2022	25.000
Tonnenloods 2022	24.000
Inning toeristenbelasting 2022	50.000
Subtotaal	878.000
<i>Verminderingen:</i>	
Besteding overgehevelde middelen van 2021	-638.000
Stand per 31 december 2022	240.000

Reserve J.W. van Dierenfonds

Deze reserve is bedoeld voor specifieke aankopen voor het museum 't Behouden Huys. Aan de reserve wordt jaarlijks 5% rente toegevoegd.

B6 - Reserve Dr. J.W. van Dierenfonds	
in €	
Stand per 1 januari 2022	20.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen	1.000
Stand per 31 december 2022	21.000

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen en bevatten voorziene lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan het tijdstip van optreden onzeker is, maar de omvang redelijkerwijs is in te schatten. Voorzieningen kunnen ook betrekking hebben op verplichtingen van bepaalde kosten die in de tijd onregelmatig gespreid zijn.

Voorzieningen		
in €	Balans 31-12-2022	Balans 31-12-2021
C - Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.451.000	1.621.000
D - Onderhoudsvoorzieningen	2.052.000	2.073.000
E - Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	1.160.000	1.267.000
Totaal voorzieningen	4.663.000	4.961.000

Voorziening spaaruren personeel

Enkele medewerkers hebben rechten opgebouwd om spaaruren op een bepaald moment om te zetten in verlof. De rechten worden in de balans opgenomen in deze voorziening. De opgebouwde rechten worden jaarlijks aangepast aan de loonontwikkeling. Een aantal jaren geleden zijn er met medewerkers afspraken gemaakt over het overschot aan verlofuren. Een aantal medewerkers heeft ervoor gekozen om dit verlof op te nemen bij het einde van het dienstverband. Deze lasten worden vanaf 2014 eveneens in de balans opgenomen in deze voorziening.

C1 - Voorziening verlof- en spaaruren personeel	
in €	
Stand per 1 januari 2022	20.000
<i>Verminderingen:</i>	
Vrijval spaaruren	-
Stand per 31 december 2022	20.000

Voorziening verplichtingen voormalige bestuurders

Bestuurders bouwen tijdens hun ambtsperiode wachtgeldrechten en pensioenrechten op. Als bestuurders op enig moment niet opnieuw worden benoemd of tussentijds hun functie neerleggen, kan aanspraak worden gemaakt op wachtgeld. Gewezen bestuurders hebben vanaf het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen. Omdat er sprake kan zijn van een aanzienlijke financiële verplichting jegens wethouders en hun partners, is besloten deze verplichtingen op te nemen in een voorziening. Voor aftredende bestuurders worden de rechten in de voorziening opgenomen op het moment van aftreden.

De voorziening verplichting voormalig bestuurders wordt jaarlijks aangepast aan de op dat moment bekende rechten. De voorziening wordt actuariel berekend, rekening houdend met een wettelijke rekenrente van 2,475% en actuele sterftetafels.

C2 - Voorziening verplichtingen voormalige bestuurders	
in €	
Stand per 1 januari 2022	1.432.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Dotatie op basis van actuariële berekening	
Subtotaal	1.432.000
<i>Verminderingen:</i>	
vrijval op basis van actuariële berekening	-115.000
Betalings aan voormalige bestuurders	-50.000
Stand per 31 december 2022	1.267.000

Voorziening afkoopsommen graven

Deze voorziening wordt gevormd in verband met de verplichtingen die de gemeente heeft in verband met het periodiek onderhoud aan graven op de begraafplaats van West-Terschelling. De van nabestaanden ontvangen afkoopsommen voor het onderhoud worden aan de voorziening toegevoegd. De lasten van onderhoud worden op de voorziening in mindering gebracht.

C3 - Voorziening afkoopsommen graven	
in €	
Stand per 1 januari 2022	169.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Ontvangen afkoopsommen voor langdurig onderhoud	22.000
Subtotaal	191.000
<i>Verminderingen:</i>	
Vrijval ten gunste van de exploitatie	-27.000
Stand per 31 december 2022	164.000

Onderhoudsvoorzieningen

De onderhoudsvoorzieningen voor gemeentelijke riolering, wegen en paden en de gemeentelijke gebouwen worden bepaald op basis van een meerjarig onderhoudsgemiddelde. Onderhoudslasten worden uit de voorzieningen onttrokken, terwijl jaarlijks een dotatie plaatsvindt aan de voorziening op basis van het betreffende beheersplan.

D1 - Onderhoudsvoorziening riolering	
in €	
Stand per 1 januari 2022	992.000
<i>Verminderingen:</i>	
Saldo product riolering	-72.000
Stand per 31 december 2022	920.000

D2 - Onderhoudsvoorziening wegen en paden	
in €	
Stand per 1 januari 2022	442.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Dotatie op basis van het beheersplan	465.000
Subtotaal	907.000
<i>Vminderingen:</i>	
Onttrekking in verband met uitgevoerd onderhoud	-468.000
Stand per 31 december 2022	439.000

D3 - Onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen	
in €	
Stand per 1 januari 2022	639.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Dotatie op basis van het beheerplan	230.000
Subtotaal	869.000
<i>Vminderingen:</i>	
Onttrekking in verband met uitgevoerd onderhoud	-176.000
Stand per 31 december 2022	693.000

Door derden beklemde middelen – Voorziening onderwijs

De voorziening onderwijs wordt gevormd door het verschil tussen de door het Rijk betaalde vergoedingen aan de gemeente Terschelling voor het openbaar onderwijs en de daaruit betaalde lasten. De gemeente fungeert hierin als bevoegd gezag. Door de invoering van de landelijke lumpsum financiering van het openbaar onderwijs heeft het openbaar onderwijs een zelfstandige jaarrekening opgesteld waarvan de activa en passiva en ook de baten en lasten in de gemeentelijke jaarrekening worden geconsolideerd.

E1 - Voorziening onderwijs	
in €	
Stand per 1 januari 2022	1.267.000
<i>Vminderingen:</i>	
Mutatie in de voorziening volgens de jaarrekening 2021	-107.000
Stand per 31 december 2022	1.160.000

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

Langlopende schulden				
in €	Boekwaarde 1-1-2022	Opgenomen lening	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2022
Binnenlandse banken	11.533.000	-	1.093.000	10.440.000
Totaal	11.533.000	-	1.093.000	10.440.000

Bijlage 2 Langlopende geldleningen geeft een gedetailleerd overzicht van de mutaties in de geldleningen.

De rentelast op de geldleningen bedroeg over 2022 € 100.000.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar.

Liquide middelen			
In €		Balans 31-12-2022	Balans 31-12-2021
	Kasgeldlening	1.000.000	1.000.000
	Totaal liquide middelen	1.000.000	1.000.000

Overige schulden			
In €		Balans 31-12-2022	Balans 31-12-2021
	Crediteuren overheid	-	97.000
	Crediteuren overig	801.000	554.000
	Crediteuren onderwijs	252.000	252.000
	Totaal overige schulden	1.053.000	903.000

Overlopende passiva			
In €		Balans 31-12-2022	Balans 31-12-2021
	Transitorische rente geldleningen	74.000	83.000
	Groenfonds West Aleta fase 4	305.000	316.000
	Ministerie Sociale Zaken	69.000	69.000
	FUMO te verwachten afrekening dienstverlening/frictie	50.000	244.000
	Vooruitontvangen huur Passantenhaven	359.000	392.000
	Storting depot Passantenhaven incl. rente	88.000	88.000
	Te verrekenen met de Passantenhaven	84.000	104.000
	Belastingdienst	50.000	50.000
	Nog te betalen kosten nieuw boekhoudpakket	70.000	-
	Te betalen vennootschapsbelasting	52.000	52.000
	Terug te betalen WABO-leges	300.000	-
	Overige nog te betalen WABO-kosten	50.000	-
	Terug te betalen TOZO	178.000	178.000
	Nog uit te betalen SPUKIJZ 2020/2021	-	113.000
	Reservering compensatie doelgroepwoningen	100.000	100.000
	Afrekening balansposten SoZaWe	-	369.000
	Nog te betalen Energietoeslag 2022	172.000	-
	Nog te betalen Energietoeslag 2023	80.000	-
	Terug te betalen diverse Specifieke Uitkeringen Rijk	339.000	-
	SPUK versnelling woningbouw (Waddeneilanden)	4.842.000	-
	Overige overlopende passiva	221.000	489.000
	Totaal overlopende passiva	7.483.000	2.647.000

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

De gemeente heeft waarborgen verstrekt tot een bedrag van € 8.866.000 voor nog uitstaande geldleningen van andere instellingen. In bijlage 3 Gewaarborgde geldleningen wordt een specificatie gegeven van dit bedrag naar de aard van deze gewaarborgde geldleningen. Het risico om voor deze waarborgen te worden aangesproken is overigens zeer gering omdat de leningen grotendeels voorafgaand zijn geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw.

Erfpachtverplichtingen

De gemeente heeft jaarlijkse verplichtingen tot het betalen van erfpachten voor een bedrag van € 18.000.

3.3 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening (Programmarekening)

Programmarekening Lasten

Programmarekening over het jaar 2022						
Lasten	Rekening 2022		Begroting 2022		Rekening 2021	
Lokale heffingen		163.000		161.000		151.000
Onroerende zaakbelasting	109.000		57.000		81.000	
Toeristenbelasting	54.000		104.000		70.000	
Forensenbelasting	-		-		-	
Precariobelasting	-		-		-	
Kostendekkende activiteiten		1.625.000		1.645.500		1.492.500
Riolering	750.000		783.500		768.500	
Afval	875.000		862.000		724.000	
Programma's		25.149.000		24.979.500		23.505.500
0: Bestuur en ondersteuning	8.500.000		8.414.000		7.313.000	
1: Veiligheid	1.026.000		983.000		1.111.000	
2: Verkeer, vervoer en waterstaat	2.488.000		2.700.000		2.320.000	
3: Economie	248.000		339.000		298.000	
4: Onderwijs	4.661.000		4.196.000		4.512.000	
5: Sport, cultuur en recreatie	1.839.000		1.844.000		1.770.000	
6: Sociaal domein	3.538.000		3.925.500		3.515.500	
7: Volksgezondheid en milieu	871.000		886.000		1.045.000	
8: VHROSV	1.978.000		1.692.000		1.621.000	
Subtotaal		26.937.000		26.786.000		25.149.000
Mutaties in de reserves		575.000		335.000		963.000
Storingen	575.000		335.000		963.000	
Saldo		27.512.000		27.121.000		26.112.000
Vennootschapsbelasting		-		-		-
Nog te bestemmen resultaat		1.302.000		485.000		481.000
Totaal		28.814.000		27.606.000		26.593.000

Programmarekening Baten

Programmarekening over het jaar 2022						
Baten	Rekening 2022		Begroting 2022		Rekening 2021	
Belastingen		6.864.000		6.618.000		6.457.000
Onroerende zaakbelasting	2.426.000		2.400.000		2.186.000	
Toeristenbelasting	3.511.000		3.276.000		3.397.000	
Forensenbelasting	802.000		817.000		804.000	
Precariobelasting	125.000		125.000		70.000	
Kostendeekkende activiteiten		1.715.000		1.720.000		1.679.000
Riolering	868.000		860.000		849.000	
Afval	847.000		860.000		830.000	
Algemene uitkering		11.029.000		10.984.000		9.584.000
Programma's		8.093.000		7.205.000		7.602.000
0: Bestuur en ondersteuning	554.000		583.000		634.000	
1: Veiligheid	87.000		39.000		40.000	
2: Verkeer, vervoer en waterstaat	835.000		892.000		838.000	
3: Economie	-		-		-	
4: Onderwijs	4.101.000		3.613.000		4.026.000	
5: Sport, cultuur en recreatie	474.000		388.000		338.000	
6: Sociaal domein	482.000		483.000		479.000	
7: Volksgezondheid en milieu	214.000		67.000		144.000	
8: VHROSV	1.346.000		1.140.000		1.103.000	
Subtotaal		27.701.000		26.527.000		25.322.000
Mutaties in de reserves		1.113.000		1.079.000		1.271.000
Onttrekkingen	1.113.000		1.079.000		1.271.000	
Saldo		28.814.000		27.606.000		26.593.000
Nog te bestemmen resultaat		-		-		-
Totaal		28.814.000		27.606.000		26.593.000

3.3 Paragrafen

Paragraaf 1 – Lokale heffingen

Inleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken heeft de gemeente middelen nodig om de hiermee gepaard gaande kosten te dekken. Het innen van lokale heffingen behoort tot één van de mogelijkheden om deze middelen te verschaffen. In deze paragraaf volgt een overzicht van de lokale heffingen die in onze gemeente worden geheven. Verder worden de ontwikkelingen van de onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing weergegeven.

Heffingen kunnen worden onderverdeeld in belastingen en retributies. In onze gemeente worden de volgende heffingen opgelegd:

Lokale heffingen				
in €	Begrote inkomsten	Werkelijke inkomsten	Verschil in €	Verschil in %
<i>Onroerende + roerende zaakbelasting</i>				
- eigendom woningen	1.343.000	1.361.000	18.000	1%
- eigendom niet-woningen	681.000	651.000	-30.000	-4%
- gebruiker niet-woningen	391.000	414.000	23.000	6%
<i>Afvalstoffenheffing</i>	847.000	860.000	13.000	2%
<i>Rioolheffing</i>	860.000	868.000	8.000	1%
<i>Precariobelasting</i>	125.000	125.000	-	0%
<i>Toeristenbelasting</i>	3.276.000	3.511.000	235.000	7%
<i>Forensenbelasting</i>	817.000	802.000	-15.000	-2%
<i>Havengelden</i>	265.000	215.000	-50.000	-19%
<i>Grafrechten</i>	7.000	14.000	7.000	100%
<i>Leges burgerlijke stand en burgerzaken</i>	150.000	127.000	-23.000	-15%
<i>Leges bouwvergunningen en welstand</i>	756.000	789.000	33.000	4%
Totaal	9.518.000	9.737.000	219.000	2%

Uitgangspunt bij de lokale heffingen afvalstoffenheffing, rioolheffing, grafrechten en leges is dat deze maximaal kostendekkend mogen zijn, een gemeente mag hier geen winst op maken. Voor gemeentelijke belastingen geldt dat niet. Vanuit dat oogpunt worden in de komende jaren verschillende leges en heffingen opnieuw bekeken. Hiervoor is het programma kostendekkendheid.nl aangeschaft. Hiermee kan snel worden gekeken of de begrote en werkelijk geïnde leges en rechten kostendekkend zijn.

Onroerende zaakbelasting (OZB)

De grondslag voor de heffing van OZB in 2022 is de WOZ-waarde met peildatum 1 januari 2021. De feitelijke opbrengst over het belastingjaar 2022 is per saldo € 11.000 hoger dan geraamd. De reden hiervan is dat de WOZ-waarde altijd iets hoger wordt vastgesteld dan vooraf ingeschat.

Tarieven Onroerende zaakbelasting (OZB)			
In %		2021	2022
	Eigendom Woningen	0,1010%	0,0950%
	Eigendom Niet-Woningen	0,2900%	0,3150%
	Gebruiker Niet-Woningen	0,2080%	0,2250%

Rioolheffing

Sinds de introductie van de Wet gemeentelijke watertaken op 1 januari 2008 dient de gemeente niet alleen zorg te dragen voor stedelijk afvalwater, maar ook voor regenwater en grondwater. Om deze taken goed uit te voeren worden er kosten gemaakt. Deze kosten worden via de rioolheffing verhaald op gebruikers van woningen en niet-woningen.

Het tarief voor de rioolheffing wordt gebaseerd op het vastgestelde verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). In 2019 is het vGRP voor 2019-2023 vastgesteld. Het tarief voor de rioolheffing is al een aantal jaar gelijk. De werkelijke opbrengst voor het belastingjaar 2022 valt € 8.000 (1%) hoger uit dan geraamd.

Tarieven Rioolheffing			
In €		2021	2022
	Tarief Rioolheffing	176	180

De inkomsten uit rioolheffing mogen de kosten die gemoeid zijn met deze taken niet overschrijden. In onderstaande tabel is de kostendekkendheid van de rioolheffing te zien. Het dekkingspercentage geeft bijvoorbeeld aan dat de kosten voor dat percentage gedekt worden door de ontvangen heffingen. Een tekort hoeft niet te worden gedekt door tariefsverhogingen maar wordt gedekt vanuit de voorziening. Op deze manier is de kostendekkendheid van riolering altijd 100%.

Voor een overzicht van de opbouw van deze voorziening verwijzen wij naar paragraaf 3, onderhoud kapitaalgoederen.

Kostendekkendheid Rioolheffing			
In €	Begroot 2022	Werkelijk 2022	Vershil
<i>Lasten taakveld 7.2 (incl. toerekeningen)</i>	783.500	586.701	-196.799
Saldo exploitatielasten taakveld 7.2 Riolering	783.500	586.701	-196.799
<i>Toe te rekenen kosten</i>			
Toerekening overhead	235.000	235.000	-
BTW	118.000	117.737	-263
Saldo exploitatielasten taakveld 7.2 Riolering	1.136.500	939.438	-197.062
Opbrengst heffingen	-860.000	-868.000	-8.000
Saldo Riolering	276.500	71.438	-205.062
Dekkingspercentage	76%	92%	17%

Afvalstoffenheffing

De gemeente zamelt huishoudelijk afval in is verantwoordelijk voor de afvoering en verwerking. Met ingang van 2012 heeft de gemeente deze taken ondergebracht bij Omrin. Omrin is een samenwerkingsverband op het gebied van afvalinzameling van alle gemeenten in Friesland. Om deze samenwerking te kunnen bekostigen wordt er afvalstoffenheffing geheven per huishoudelijke aansluiting. Het tarief afvalstoffenheffing wordt jaarlijks geïndexeerd en opnieuw vastgesteld. In 2022 was de werkelijke opbrengst afvalstoffenheffing € 13.000 hoger dan geraamd. Dit komt door een hoger aantal aansluitingen.

Tarieven Afvalstoffenheffing		
In €		
		2021 2022
	Tarief afvalstoffenheffing	211 215

Net als bij riolering mogen de inkomsten uit afvalstoffenheffing de kosten die gemoeid zijn met de inzameling en verwerking van afval niet overschrijden. Daarom wordt de werkelijke kostendeckendheid voor het product afval berekend.

In onderstaande tabel is te zien dat de werkelijke kostendeckendheid voor het product afval, voor 2022, uitkomt op 106%. Het verschil met de begroting wordt veroorzaakt door het feit dat de werkelijke baten en lasten in 2022 incidenteel lager zijn dan begroot. Deze lagere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten afvalverwerking. Naast hogere lasten waren er ook iets hogere baten vanuit de heffingen en de vergoedingen voor ingezameld afval via Nedvang. Per saldo komt de kostendeckendheid hierdoor op 106%.

N.B. In de berekening van het kostendeckendheidspercentage worden niet alle toegestane kostencomponenten, zoals compensabele BTW meegenomen. Wanneer de compensabele BTW wordt meegenomen in de berekening daalt het kostendeckendheidspercentage onder de 100%. De BBV geeft aan welke kostencomponenten mogen worden meegenomen in de kostendeckendheid, maar stelt dit niet verplicht.

Kostendeckendheid Afvalstoffenheffing				
In €		Begroot 2022	Werkelijk 2022	Vershil
	<i>Lasten taakveld 7.3</i>			
	Afvalinzameling	499.000	505.000	6.000
	Afvalverwerking	345.000	292.000	-53.000
	Milieustraat	87.000	78.000	-9.000
	Overslagstation	3.000	-	-3.000
	<i>Baten taakveld 7.3</i>			
	Afvalverwerking	-60.000	-71.000	-11.000
	Huuropbrengsten	-12.000	-12.000	-
	Saldo exploitatielasten taakveld 7.3 Afval	862.000	792.000	-70.000
	Toerekening overhead	19.000	19.000	-
	Saldo exploitatielasten taakveld 7.3 incl. overhead	881.000	811.000	-70.000
	Opbrengst heffingen	-847.000	-860.000	-13.000
	Saldo Afval	34.000	-49.000	-83.000
	Dekkingspercentage	96%	106%	10%

Lastendruk gemeente Terschelling

De gemiddelde woonlasten in een gemeente bestaan uit OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

In de onderstaande tabel is de lastendruk van de gemeente Terschelling over de afgelopen twee jaar weergegeven. Zoals te zien is stijgt de lastendruk ieder jaar als gevolg van de inflatie. De gemiddelde stijging van de lastendruk is 5% voor 2022.

Lastendruk			
In €		2021	2022
	Gemiddelde WOZ-waarde	340.000	392.000
	OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	343	372
	Rioolheffing voor gezin	176	180
	Afvalstoffenheffing voor gezin	211	215
	Gemiddelde woonlasten Gemeente Terschelling	730	767

Het centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) brengt jaarlijks de Atlas van de lokale lasten uit. Voor een vergelijking van de lokale lasten van de gemeente Terschelling met andere gemeenten verwijzen we naar www.coelo.nl.

Precariobelasting

De gemeente Terschelling heft precariobelasting als vergoeding voor het gebruik van openbare grond. De precariobelasting wordt specifiek geheven voor het plaatsen van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Door de coronacrisis is in maart 2020 besloten dat er geen precariobelasting geheven wordt over de periode dat bedrijven die hiervoor in aanmerking kwamen verplicht gesloten moesten blijven. Dit besluit is verlengd voor het jaar 2022. Per saldo ontvangen we over deze jaren minder precariobelasting.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een belasting die wordt geheven waarvan de opbrengst ten goede komt van het toeristisch product. Toeristenbelasting wordt geheven van degene die tegen vergoeding nachtverblijf houdt en voor de eerste dag via een opslag op het bootkaartje.

De gemeente Terschelling heft een vast tarief per persoon per nacht welk jaarlijks stijgt met de inflatiecorrectie van dat jaar. Voor 2022 bedroeg de toeristenbelasting € 1,82 per nacht.

Tarieven Toeristenbelasting			
In €		2021	2022
	Tarief Toeristenbelasting	1,78	1,82

De aanslagen voor de toeristenbelasting 2022 worden pas in het jaar 2023 opgelegd. De reden hiervoor is dat de verblijfsverstrekkers pas na afloop van het jaar hun aangifte toeristenbelasting kunnen indienen.

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden op het eiland. De forensenbelasting voor het belastingjaar 2022 is vastgesteld op € 252,98 per slaapplek met een maximum van € 1.264,90 per accommodatie. De werkelijke opbrengsten in 2022 zijn € 15.000 hoger dan de raming.

Havengelden

Havengeld is een vorm van leges, waarbij als uitgangspunt geldt dat tegenover een dienst die door de gemeente wordt verricht een vergoeding wordt geheven. De gemeente Terschelling heft havengelden van de schepen die aanleggen in onze haven en daar één of meer dagen verblijven. Deze gelden worden gebruikt voor het 'draaiend' houden van onze haven.

Bij het innen van de havengelden wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende soorten schepen:

- Pleziervaart
- Visserij
- Vrachtschip
- Passagiersschip
- Overige schepen

Iedere soort heeft zijn eigen tarief. De tarieven zijn terug te vinden in de tarieventabel havengelden 2022.

De werkelijke opbrengsten havengelden 2022 vallen € 50.000 lager uit dan de raming.

Grafrechten

De gemeente Terschelling int grafrechten bij degene die een graf gebruiken van de gemeente. De opbrengsten van de grafrechten worden gebruikt voor het onderhouden van de gemeentelijke begraafplaatsen. De werkelijke opbrengst grafrechten 2022 bedroeg € 14.000.

Leges burgerlijke stand en burgerzaken

Leges zijn vergoedingen die gemeenten vragen als tegenprestatie voor het verlenen van diensten en het verrichten van handelingen of taken. De opbrengsten uit de heffing van leges worden gebruikt om de kwaliteit van de verrichte handelingen en taken te waarborgen en om de personeels-, huisvesting- en materieelkosten te dekken. De hoogte van de leges voor 2022 is terug te vinden in de tarieventabel behorend bij de legesverordening 2022.

Het totaal van de ontvangen leges voor de burgerlijke stand (huwelijken en partnerschappen) en burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen e.d.) is € 23.000 lager dan begroot.

Leges bouwvergunningen en welstand

Net zoals de leges voor de burgerlijke stand en burgerzaken zijn bouwleges vergoedingen die gemeenten ontvangen. Ook deze opbrengsten worden gebruikt om de kwaliteit van de verrichte handelingen en taken te waarborgen en om de personeels-, huisvesting- en materieelkosten te dekken.

Op 26 oktober 2022 nam de gemeenteraad een amendement (2022-80) aan over de leges voor bouwkosten in 2022. Volgens dit amendement worden de leges voor bouwkosten met terugwerkende kracht tot 1-1-2022 verlaagd. Momenteel vindt de uitvoering van deze motie plaats. Dit zal leiden tot een inschatting van de terugbetaling van reeds geheven leges in 2022.

Kwijtschelding

Gemeenten kunnen in Nederland zelf bepalen welke gemeentelijke belastingen onder het kwijtscheldingsbeleid vallen. Het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente Terschelling kent de volgende uitgangspunten:

- Het kwijtscheldingspercentage voor de inkomensnorm is vastgesteld op 100% van de bijstandsnorm;
- Kwijtschelding kan uitsluitend worden verleend voor:
 - OZB woningen (na afschaffing van het gebruikersdeel komt dit nog maar zelden voor)
 - Rioolheffing
 - Afvalstoffenheffing

Sinds het jaar 2019 is het gemakkelijker geworden voor belastingplichtigen om kwijtschelding aan te vragen. Door de samenwerking met het Noordelijk Belastingkantoor kunnen belastingplichtigen digitaal hun kwijtschelding indienen. Het Noordelijk Belastingkantoor beoordeelt deze aanvraag en stuurt de uitkomst door naar de gemeente Terschelling. Wanneer het besluit tot kwijtschelding positief is, krijgt de belastingplichtige ook kwijtschelding voor de bovengenoemde belastingen van de gemeente Terschelling. In 2022 zijn er negen aanslagen in aanmerking gekomen voor automatische kwijtschelding.

Via de reguliere weg zijn er in 2022 zijn 10 verzoeken ingediend tot kwijtschelding. Hiervan zijn drie verzoeken ingewilligd en zeven verzoeken afgewezen. In totaal werd er voor een bedrag van € 5.000 kwijtgescholden.

Paragraaf 2 – Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Op grond van het BBV bevat de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een vaste set van financiële kengetallen. Deze kengetallen moeten inzichtelijk maken hoeveel (financiële) ruimte de gemeente heeft om extra structurele en incidentele lasten op te vangen. De financiële kengetallen kunnen door de gemeenteraad en externe toezichthouders betrokken worden bij de beoordeling en vergelijking van de financiële positie.

Naast de vaste set van kengetallen bevat deze paragraaf ook inzicht in de mogelijke risico's die de gemeente loopt, en de invloed van deze risico's op de financiële positie. Om de risico's te beperken, heeft de gemeente een beleid voor risicomanagement. Als beleidskaders voor dit risicomanagement gelden de financiële verordening (art. 212 Gemeentewet), de nota van reserves en voorzieningen en deze paragraaf die zowel in de begroting als in de jaarrekening is opgenomen. In dit onderdeel wordt ook de weerstandscapaciteit beschreven en de ratio weerstandsvermogen bepaald.

Gekwantificeerde risico's

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief (financieel) gevolg voor de organisatie. De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn te ondervangen. Reguliere risico's - risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn - kunnen worden opgevangen door het afsluiten van verzekeringen of door het vormen van voorzieningen. Voorbeelden van risico's die opgevangen worden door het weerstandsvermogen zijn ondernemersrisico's (of bedrijfsrisico's) en hangen vooral samen met grondexploitatie, gebiedsuitbreiding, publiek - private samenwerking (PPS), sociale structuur (bij neergaande conjunctuur), de algemene uitkering en open-einde regelingen.

Op basis van de inventarisatie is een risicoprofiel opgesteld waarmee de per eind 2022 beschikbare buffers kunnen worden geconfronteerd. Met onderstaande lijst is geprobeerd het risicoprofiel voor de gemeente Terschelling in kaart te brengen.

Voor de beoordeling van de kans dat een gebeurtenis zich voordoet, met de bijbehorende 'gekwantificeerde kans', hanteren we de volgende vijf klassen:

Klassen risico's		
Klasse	Kans	Financiële impact
1	Zeër klein (0 - 20%)	5%
2	Klein (21 - 40%)	25%
3	Gemiddeld (41 - 60%)	50%
4	Groot (61 - 80%)	75%
5	Zeër groot (81 - 100%)	95%

Voorbeeld:

Stel: de gemeente voert een onderhoudsproject uit van € 1 miljoen. Het financiële risico wordt bepaald op € 250.000 (het bedrag dat het budget kan worden overschreden). De kans dat dit risico zich voordoet wordt geschat op gemiddeld (klasse 3). De bijbehorende financiële impact bedraagt dan op grond van de bovenstaande tabel 50%. De benodigde incidentele weerstandscapaciteit voor dit project wordt dan berekend op € 125.000.

Hieronder worden de bij ons bekende risico's uitgewerkt en geven we een recapitulatie van het totaal.

Voor de hierna geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's is een rapporteringsondergrens voor het maximale financiële risico gehanteerd van € 250.000 of lager indien er bijzondere omstandigheden zijn. Maximale financiële risico's onder de € 250.000 worden in principe niet gepresenteerd.

Kosten sociaal domein

Een van de grootste risico's voor onze gemeente zijn de kosten in het Sociaal Domein. Het open eind karakter van de zorg voor jeugd en Wmo speelt hier een grote rol in. Daarnaast worden deze kosten ook sterk beïnvloed door demografische factoren.

Een stijging van het aantal ouderen in de gemeente kan hierdoor een stijgend effect hebben op de kosten van Wmo. Bij het onderdeel Jeugd spelen andere factoren. De informatiestroom op dit gebied is tot nu toe niet optimaal geweest, waardoor niet alle kosten tijdig inzichtelijk waren. Hierdoor kan het zijn dat de gemeente ieder jaar weer met andere kosten geconfronteerd wordt omdat de zorgbehoefte onder de jeugd niet duidelijk in beeld is. Wel zit hier een verbeterende lijn in en wordt verwacht dat hier steeds meer grip op komt.

Tot eind 2019 had de gemeente Terschelling een reserve Sociaal Domein waaruit deze onvoorziene extra uitgaven gedekt konden worden. Deze reserve is per ultimo 2019 gedaald naar 0 en eventuele onvoorziene uitgaven moeten nu worden gedekt vanuit de andere beschikbare buffers en dus vanuit het weerstandsvermogen.

Campus (Maritiem Instituut)

In 2017 heeft de gemeente de gebouwen van de voormalige campus teruggekocht voor een waarde van 2,9 miljoen euro. De verwachting is dat deze gebouwen, gezien de huidige marktomstandigheden, herontwikkeld kunnen worden waarbij de actuele boekwaarde kan worden terugverdiend. Hiermee wordt het bijbehorende risico ingeschat op zeer klein.

Complex voormalige dancing Dellewal

De huidige boekwaarde van deze grond is 2,2 miljoen euro. In het coalitieakkoord is opgenomen dat er een heroverweging moet plaatsvinden op de grondexploitatie Dellewal. Het college is zich bewust van risico's en streeft erna de grondexploitatie tegen minimaal de boekwaarde te verkopen. Hiermee is rekening gehouden in het risicoprofiel.

Gewaarborgde leningen

De gemeente staat garant voor een aantal leningen, onder andere voor de leningen die door de woningcorporatie via het WSW (waarborgfonds sociale woningbouw) zijn aangetrokken en rechtstreekse leningen aan WoonFriesland. In totaal gaat het om een bedrag van 8.9 miljoen euro. De kans dat een beroep wordt gedaan op deze garantstellingen is zeer klein, maar in theorie wel aanwezig.

Onderhoud kapitaalgoederen

Door het ontbreken van een vastgesteld beheerplan voor het groenonderhoud en een aflopend plan voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen kunnen de financiële risico's die dit met zich meebrengt op dit moment niet goed worden ingeschat. Er is een voorziening onderhoud gebouwen opgenomen in de balans, maar er is niet direct bekend of deze voorziening toereikend is voor de toekomstige kosten.

Daarnaast kunnen extreme weersomstandigheden zorgen voor een zwaardere belasting van de kapitaalgoederen. Dit geldt zeker op Terschelling. Hierdoor is er een risico op ongepland onderhoud. Verzekeringen tegen extreme weersomstandigheden zijn ook niet altijd mogelijk. Deze kosten

worden bij calamiteiten voor een gedeelte gedekt uit de beschikbare voorzieningen, maar er blijft een kans dat deze niet toereikend zijn. Dit risico wordt echter geschat op klein.

De consequenties van bestaande en nieuwe bestemmingsplannen

Het opstellen van ruimtelijke plannen wordt steeds complexer door de nieuwe wet- en regelgeving. Ook in de komende jaren gaat er veel veranderen met de invoering van de nieuwe Omgevingswet. In het verleden is al gebleken dat Terschelling veel verschillende bestemmingsplannen kent met allemaal hun eigen karakter. Dit maakt het risico groter dat bij wijzigingen in bestemmingsplannen juridische procedures moeten worden gevolgd die vaak tijd- en geldrovend zijn. Dit risico wordt door ons vooralsnog ingeschat op klein.

Terugloop toerisme

De gemeente Terschelling is voor een groot deel van haar inkomsten afhankelijk van de toeristenbelasting. Mocht de aanloop van toeristen om welke reden dan ook plotseling teruglopen dan heeft dit grote gevolgen voor de financiële positie. Een dergelijke situatie deed zich voor in 2020, toen Nederland in een lockdown ging vanwege het coronavirus. Een gedeelte van de accommodaties moest sluiten en ook de veerdiensten voeren minder. Dit heeft ervoor gezorgd dat er minder toeristenbelasting binnen kwam. In deze situatie werd er compensatie geboden vanuit het Rijk en blijkt de werkelijke financiële schade gelukkig mee te vallen. Ook in de toekomst is niet uit te sluiten dat het toerisme nog eens terugloopt door onverwachte gebeurtenissen, al achten wij de kans hierop klein en gaan wij ervan uit dat ook dan het Rijk ons dan financieel zal ondersteunen.

Verstrekke geldleningen

De gemeente Terschelling heeft een viertal leningen verstrekt. De verstrekte leningen brengen als risico met zich mee dat deze, door eventuele financiële problemen bij de lenende partij, niet volledig kunnen worden afgelost. De kans dat hier een beroep op wordt gedaan is zeer klein omdat de leningen worden gedekt door onderliggende hypothecaire rechten maar is wel aanwezig.

Masterplan haven

Op 23 september 2020 is het uitvoeringsplan Havenfront Terschelling vastgesteld door de gemeenteraad. Binnen het uitvoeringsplan zijn een aantal initiatieven en projecten gepland. De totale kosten van het plan worden inmiddels geraamd op € 15 miljoen. Deze kosten worden grotendeels gedekt door investeringen door de gemeente.

Door zijn omvang brengt het project risico's met zich mee. Deze risico's liggen voornamelijk op het gebied van aanbesteding en uitvoering van de werkzaamheden. De kans dat deze zich voordoen wordt ingeschat op zeer klein door het voeren van een adequaat projectmanagement.

Niet-gekwantificeerde risico's

De niet-gekwantificeerde risico's hebben eveneens een (negatief) effect op de bedrijfsvoering en/of de financiële positie van de gemeente Terschelling. Het effect hiervan is echter niet meetbaar te maken in euro's. Hieronder is een aantal risico's en onzekerheden benoemd, zowel eenmalig, structureel, groot, klein, etc. De volgorde van presentatie geeft geen indicatie van prioriteit of rangorde.

Rijksbeleid

Het beleid van het Rijk is van grote invloed op de gemeentelijke organisatie. Bezuinigingen, decentralisatie van taken, herijking van het gemeentefonds zijn actuele onderwerpen die tot onzekerheden in het (financieel) beleid leiden. Het beleid van het Rijk wordt nauwkeurig gevolgd door de organisatie, zodat er een goede inschatting gemaakt kan worden van eventuele gevolgen.

Kosten juridische bijstand bij gegrond verklaarde bezwaren

Burgers hebben de mogelijkheid om bij de indiening van bezwaarschriften tegelijk te verzoeken de kosten van juridische bijstand te vergoeden. De gemeente is verplicht deze kosten te vergoeden als een bezwaarschrift gegrond wordt verklaard en vaststaat dat het besluit waartegen de bezwaren zich richtten, onrechtmatig is genomen.

Het is vooraf niet in te schatten hoeveel hiervan gebruik zal worden gemaakt.

Automatisering/ICT

Alle afdelingen binnen de gemeente Terschelling zijn voor een groot gedeelte afhankelijk van automatisering en ICT. In de toekomst zal dit alleen maar groeien. Daarom is het van belang dat systemen up-to-date blijven, adequaat beveiligd zijn en dat uitval opgevangen moet kunnen worden. De gemeente Terschelling heeft het beheer van onze ICT-omgeving ondergebracht bij het Shared Service Centrum Leeuwarden (SSC). De kwaliteitsafspraken en -eisen over onze ICT-omgeving zijn opgenomen in een jaarlijks af te sluiten servicelevel agreement (SLA) en onderliggende afspraken en overeenkomsten. De navolging van deze afspraken en overeenkomsten wordt gezamenlijk in Waddenverband gedaan, waardoor dit risico beperkt wordt.

Algemene risico's verbonden aan het subsidiëren van stichtingen en instellingen

De gemeente Terschelling verstrekt jaarlijks vele subsidies. Deze variëren van enkele euro's tot aan tonnen. Met behulp van deze subsidies kunnen stichtingen en instellingen voorzieningen voor inwoners in stand houden. Veelal heeft de gemeente hierbij ook het belang dat deze voorzieningen van een bepaald niveau zijn. Naarmate de tijd verstrijkt zal het steeds moeilijker worden om deze voorzieningen met de beschikbare middelen goed op peil te houden.

Ziekteverzuim

Op 1 januari 2004 is de Wet verlenging loondoorbetalingverplichting bij ziekte (WVLBZ) in werking getreden. Als gevolg van deze wet is de loondoorbetalingperiode verlengd van één naar twee jaar. Het totale loon over deze periode mag niet meer bedragen dan 170% van het laatstverdiende loon. In de CAO gemeenten is bepaald dat een zieke medewerker gedurende de eerste zes maanden recht heeft op 100% doorbetaling. In de zevende tot en met de twaalfde maand 90% en in het tweede ziektejaar 75%. Na deze 24 maanden moet bij voortdurende arbeidsongeschiktheid tot aan het einde van het dienstverband 70% van het loon worden doorbetaald. De wachttijd voor een uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) – voorheen WAO – is voor volledig arbeidsongeschikten verlengd naar twee jaar. Voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten, die op of na 1 juli 2007 ziek zijn geworden, geldt sinds 1 juli 2008 nog een 'derde ziektejaar'.

Dit risico proberen wij als gemeente zoveel mogelijk te beperken door onder andere het stimuleren van een gezonde leefstijl en het aanbieden van preventief medisch onderzoek (periodiek). Om dit risico financieel op te kunnen vangen is er in de begroting een bedrag opgenomen voor de lasten voor eventuele vervanging bij ziekte maar in extreme situaties kunnen de werkelijke kosten de geraamde budgetten overstijgen.

WW en bovenwettelijke WW

Werkgevers in de sector Overheid en Onderwijs zijn verplicht eigenrisicodragers voor de Werkloosheidswet (WW). De gemeente is in geval van ontslag eigen risicodragers als het aankomt op WW en WW gerelateerde uitkeringen, ook wel bovenwettelijke en nawettelijke werkloosheidsuitkeringen genoemd. Ook is de gemeente eigenrisicodragers in geval van ziekte en re-integratie van medewerkers. In het bedrijfsleven, waar premie betaald wordt aan het UWV, vangt het UWV dergelijke lasten op. Bij de overheid factureert het UWV (of een andere uitvoerende instantie voor het bovenwettelijke deel bij ontslag) aan de werkgever de maandelijkse kosten van de uitkering van de werknemer. Voor een overheidswerkgever of onderwijsinstelling kunnen dus

aanzienlijke financiële kosten gepaard gaan met een ontslag- of ziekte-traject dat recht geeft op een werkloosheids- of ziekte-uitkering.

Verbonden partijen

De gemeente Terschelling neemt deel in een aantal verbonden partijen (zie paragraaf 6). Deze partijen voeren veelal gemeentelijke taken uit in opdracht van de gemeente Terschelling. Deelname aan deze verbonden partijen brengt een aantal risico's mee voor gemeenten. Voorbeelden van risico's zijn:

- Financiële tekorten bij verbonden partijen;
- Taken, doelstellingen en prestaties worden niet gerealiseerd;
- Er zijn onvoldoende sturingsmogelijkheden door de organisatievorm (verschil in inzicht door de verschillende deelnemers)

Mochten deze risico's zich voordoen dan worden deze in de paragraaf verbonden partijen benoemd en eventueel toegelicht. Duidelijke afspraken en frequente rapportering met en door de verbonden partijen kan bijdragen aan het verkleinen van dit risico.

Benodigde weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is de totale financiële impact van alle gekwantificeerde risico's weergegeven. Deze financiële impact ligt iets onder de door de raad eerder gestelde minimale weerstandscapaciteit zoals wij die al een aantal jaren hanteren.

Benodigde weerstandscapaciteit			
Risico	Max financieel risico	Kans	Financiële impact
Kosten sociaal domein	€ 250.000	Gemiddeld	€ 125.000
Campus (Martiem Instituut)	€ 2.900.000	Zeer klein	€ 145.000
Complex voormalig dancing Dellewal	€ 2.200.000	Zeer klein	€ 110.000
Gewaarborgde leningen	€ 9.800.000	Zeer klein	€ 490.000
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 1.000.000	Klein	€ 250.000
Bestemmingsplannen	€ 500.000	Zeer klein	€ 25.000
Terugloop toerisme	€ 4.000.000	Klein	€ 1.000.000
Verstrekke geldleningen	€ 430.000	Zeer klein	€ 22.000
Masterplan haven	€ 15.000.000	Zeer klein	€ 750.000
Totaal	€ 36.080.000	n.v.t.	€ 2.917.000

Wij verwachten dat de gestelde weerstandscapaciteit voldoende is om de hierboven geschetste risico's te kunnen ondervangen als deze zich voordoen.

Ratio weerstandsvermogen

In de volgende tabel is te zien dat de ratio weerstandsvermogen uitstekend blijft.

Ratio weerstandsvermogen		
	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022
Beschikbare weerstandscapaciteit (totaal reserves)	9.997.000	10.748.017
Benodigde weerstandscapaciteit	3.446.000	3.550.000
Ratio weerstandsvermogen	2,90	3,03

Het waarderingscijfer voor een ratio hoger of gelijk aan 2,0 is A en betekent uitstekend.

In onderstaande tabellen is de weerstandscapaciteit nader uitgewerkt.

Weerstandcapaciteit			
in €		Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022
Algemene reserve		4.157.000	4.486.629
Minimaal benodigde weerstandcapaciteit		3.446.000	3.550.000
Saldo overschot		711.000	936.629

Uit de tabel valt af te lezen dat de gemeente Terschelling eind 2022 aan de door de raad geformuleerde weerstandsnorm voldoet. Wanneer de reserve recreatie wordt meegenomen in de berekening ziet het plaatje er echter als volgt uit:

Weerstandcapaciteit inclusief reserve recreatie			
in €		Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022
Algemene reserve		4.157.000	4.486.629
Reserve recreatie		328.000	477.000
Minimaal benodigde weerstandcapaciteit		3.446.000	3.550.000
Saldo overschot		1.039.000	1.413.629

Financiële kengetallen

In onderstaande tabel zijn de financiële kengetallen samengevat weergegeven. De kengetallen in dit overzicht zijn beoordeeld aan de hand van de in het "GTK 2020 Gemeenten" opgenomen signaleringswaarden. Hieronder zal de berekening en beoordeling per kengetal worden toegelicht.

Overzicht kengetallen			
Kengetal	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Netto schuldquote	34%	60%	29%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	37%	63%	32%
Solvabiliteitsratio	32%	32%	30%
Kengetal grondexploitatie	9%	10%	9%
Structurele exploitatieruimte	2%	1%	-1%
Belastingcapaciteit	94%	92%	85%

Netto schuldquote

Netto schuldquote			
Hoe lager, hoe beter 	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Vaste schulden +	11.533.000	10.372.000	10.440.000
Netto vlottende schulden +	1.903.000		1.524.000
Overlopende passiva +	2.645.000	5.268.000	8.082.000
Financiële vaste activa -	846.000	862.000	820.000
Uitzettingen met looptijd korter dan 1 jaar -	2.608.000		1.793.000
Liquide middelen -	748.000		6.083.000
Overlopende activa -	2.846.000		3.086.000
Saldo =	9.033.000	14.778.000	8.264.000
Totaal baten /	26.593.000	24.806.000	28.814.000
Netto schuldquote per 31 december	34%	60%	29%

De netto schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Schuldquote onder de 90%: Minst risicovol
- Schuldquote tussen de 90% en 130%: Neutraal
- Schuldquote boven de 130%: Meest risicovol

De gemeente Terschelling heeft volgens deze cijfers dus ruim voldoende investeringsruimte.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen			
Hoe lager, hoe beter 	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Vaste schulden	11.533.000	10.372.000	10.440.000
Netto vlottende schulden	1.903.000	-	1.524.000
Overlopende passiva	2.645.000	5.268.000	8.082.000
Financiële vaste activa	-	-	-
Uitzettingen met looptijd korter dan 1 jaar	2.608.000	-	1.793.000
Liquide middelen	748.000	-	6.083.000
Overlopende activa	2.846.000	-	3.086.000
Saldo	9.879.000	15.640.000	9.084.000
Totaal baten	26.593.000	24.806.000	28.814.000
Netto schuldquote	37%	63%	32%

De genoemde criteria bij de netto schuldquote gelden ook voor dit kengetal.

Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio			
Hoe hoger, hoe beter 	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Eigen vermogen	9.996.000	9.459.000	10.760.000
Totaal vermogen	31.039.000	29.720.000	35.469.000
	32%	32%	30%

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen:

De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Solvabiliteitsratio van 50% en hoger: Minst risicovol
- Solvabiliteitsratio tussen de 20% en 50%: Neutraal
- Solvabiliteitsratio van kleiner dan 20%: Meest risicovol

De solvabiliteitsratio van de gemeente Terschelling kan worden bestempeld als neutraal. Dit houdt in dat er risico's aanwezig zijn. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat in het totale vermogen een tweetal complexen zijn opgenomen die het totale vermogen sterk beïnvloeden, te weten het complex Dellewal en het complex Oude campus. De totale boekwaarde van beide complexen is circa € 5,2 mln. Indien deze complexen worden verkocht, ontstaat een geheel ander beeld van de solvabiliteitsratio.

Grondexploitaties

De boekwaarde van de voorraden gronden moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee.

Grondexploitatie			
Hoe lager, hoe beter 	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
NIEG (Niet In Exploitatie Genomen gronden)	-	-	-
In Exploitatie Genomen gronden	2.483.000	2.483.000	2.483.000
Totaal baten	26.593.000	24.806.000	28.814.000
	9%	10%	9%

De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Grondexploitatie onder de 20%: Minst risicovol
- Grondexploitatie tussen de 20% en 35%: Neutraal
- Grondexploitatie boven de 35%: Meest risicovol

Onder de signaleringswaarde vanuit provinciaal toezicht wordt de grondexploitatie als minst risicovol gezien ten opzichte van de totale baten. Aan grondexploitatie zitten risico's verbonden die zijn opgenomen in de weerstandsvermogen en risicobeheer paragraaf.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Structurele exploitatieruimte			
Hoe hoger, hoe beter 	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Totaal structurele lasten	-24.112.000	-24.169.000	-27.114.000
Totaal structurele baten	24.661.000	24.365.000	26.942.000
Structurele toevoeging aan reserves	-	-	-
Structurele onttrekking aan reserves	-	-	-
Saldo	549.000	196.000	-172.000
Totaal baten	26.593.000	24.806.000	28.814.000
	2%	0,8%	-1%

De gemeente Terschelling scoort met deze ratio in het jaar 2022 onvoldoende. Dit wil zeggen dat de structurele financiële positie op 31 december 2022 onvoldoende was. Het betreft hier echter een momentopname en deze heeft verder geen consequenties.

Gemeentelijke belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit			
Hoe lager, hoe beter 	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde	343	370	372
Rioolheffing voor gezin	176	176	180
Afvalstoffenheffing voor gezin	211	216	215
Eventuele heffingskorting	-	-	-
Totale woonlasten voor gezin	730	762	767
Landelijk gem. woonlasten meerpersoons huishouden	773	831	904
	94%	92%	85%

Dit kengetal laat de belastingdruk in de gemeente Terschelling ten opzichte van de landelijke belastingdruk zien.

De signaleringswaarden vanuit het provinciaal toezicht zijn:

- Belastingcapaciteit onder de 95%: Minst risicovol
- Belastingcapaciteit tussen de 95% en 105%: Neutraal
- Belastingcapaciteit boven de 105%: Meest risicovol

De belastingcapaciteit van de gemeente Terschelling kan voor 2022 als neutraal worden weergegeven.

Paragraaf 3 – Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Terschelling heeft de openbare ruimte en gebouwen in beheer en onderhoud. Voor veel activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig, bijvoorbeeld openbare verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, wegen, riolering, haven en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan zijn mede bepalend voor het voorzieningenniveau.

Openbaar groen

Het onderhoud van de groenvoorziening is vastgelegd in een groenonderhoudsplan. De hoeveelheid groen per inwoner in beheer van de gemeente Terschelling bedraagt 43 m² per inwoner. In september 2015 heeft de Raad het groenbeleidsplan vastgesteld. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen de hoofdgroenstructuur, wijkgroenstructuur, buurtgroen en bijzondere objecten (de groene parels).

Hieronder volgt een financieel overzicht van het saldo per kostenplaats van het taakveld openbaar groen:

Financieel cockpit					
Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting na wijziging	Werkelijke Baten	Werkelijke Lasten	Saldo	Afwijking
Eiland Griend	-2.000	-	-2.000	-2.000	-
Beheer en onderhoud openbaar groen	-140.000	-	-145.000	-145.000	-5.000
	-142.000	-	-147.000	-147.000	-5.000

Beheer en onderhoud wegen

De gemeente Terschelling bezit ongeveer 600.000 m² aan verhardingen. We zijn verplicht om deze verhardingen als een goed rentmeester te beheren. Het wegenbeheerplan voor de komende jaren is in 2020 geactualiseerd en in 2021 vastgesteld. De lasten zijn in de meerjarenbegroting opgenomen.

In 2022 heeft er onderhoud plaatsgevonden aan diverse Terschellinger wegen. Korte opsomming van de werken:

- Hoofdweg aanpassen kruisingen
- Diverse klein straatwerk onderhoud
- Diverse klein asfalt onderhoud

Naast uitvoerende werkzaamheden is er druk gewerkt aan een aantal projecten in de voorbereidingsfase, onderzoeken en adviezen in 2022, namelijk:

- Inspecteren van alle verhardingen met een verkeersfunctie in eigendom van de gemeente.
- Het vullen van het wegen beheerprogramma Brutis (data base).
- Voorbereiden analyseren van de inspecties (wegcategorisering)
- Voorbereiden wegenbeheerplan en beleidsvoorstellen
- Herstellen fietspad lang de passantenhaven
- Voorbereiden herinrichting Zwarteweg/Groene strand, consensus over voorlopig ontwerp, uitvoering 2023.
- Voorbereiding herinrichting Torenstraat + afkoppeling hemelwater.
- Voorbereiding Buslus Midland, bodemonderzoeken, stedelijk water en verhardingsadvies.

In de begroting van 2022 is extra ruimte opgenomen voor het in kaart brengen van het noodzakelijke onderhoud aan polderwegen en paden.

Daarnaast is aandacht besteed aan het opstarten van het onderzoek naar de overlast door verkeerstrillingen aan de hoofdweg in Lies. Met de direct aanwonenden is geïnventariseerd wat de omvang van de klachten ter plaatse is. Daarna is een onderzoekstraject uitgezet dat de basis zal zijn voor het projectvoorstel.

Hieronder volgt een overzicht van de realisatie op het product verkeer en vervoer:

Financieel cockpit						
Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer		Begroting na wijziging	Werkelijke Baten	Werkelijke Lasten	Saldo	Afwijking
	Onderhoud Bermen	-44.000	-	-14.000	-14.000	30.000
	Beheer onderhoud wegen/straten/pleinen	-715.000	469.000	-1.118.000	-649.000	66.000
	Straatreiniging	-68.000	31.000	-104.000	-73.000	-5.000
	Gladheidsbestrijding	-7.000	-	-2.000	-2.000	5.000
	Openbare verlichting	-70.000	-	-73.000	-73.000	-3.000
		-904.000	500.000	-1.311.000	-811.000	93.000

In 2022 heeft een onttrekking uit de voorziening plaatsgevonden, omdat er onderhoud is uitgevoerd aan de wegen. De opbouw van de voorziening ziet er nu als volgt uit:

Onderhoudsvoorziening wegen en paden	
in €	
Stand per 1 januari 2022	442.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Dotatie op basis van het beheersplan	465.000
Subtotaal	907.000
<i>Verminderingen:</i>	
Onttrekking in verband met uitgevoerd onderhoud	-468.000
Stand per 31 december 2022	439.000

Riolering

De gemeente draagt zorg voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater, het opvangen van hemelwater en het voorkomen van overlast van grondwater als de burger het zelf niet kan. Deze zorgplicht is afkomstig uit diverse wetten en zijn vertaald naar concrete maatregelen in het uitgebreid gemeentelijke rioleringsplan (vGRP). In augustus 2019 is het rioleringsbeheerplan 2019 – 2023 opgesteld waarin de gemeente invulling geeft aan deze zorgplicht.

In 2022 zijn er diverse werken met betrekking tot riolering gedaan, namelijk:

- Herberekening kostendekking vGRP, starten voorbereiding nieuwe vGRP 2024-2029
- Inspectie en reiniging van het rioleringsstelsel in West-Terschelling.
- Inventarisatie rioolstelsel West-Terschelling op onvolkomenheden.
- Capaciteit berekening West-Terschelling o.a. voor werkzaamheden HFT
- Onderzoeken Torenstraat in combinatie met herberekening riolering, infiltratiemogelijkheid.
- Voorbereidende werkzaamheden Torenstraat, afkoppeling hemelwater
- Voorbereidende werkzaamheden Zwarteweg, Groene Strand
- Onderzoeken Groenstrand, Zwarteweg, herberekening riolering, wenselijkheid infiltratiemogelijkheid.

Diverse herstelwerkzaamheden

- Rioolinspectie diverse plekken t.b.v. werkzaamheden wegen
- Beheerprogramma Brutis, verbetering database gegevens
- Oplossen rioolverstoppingen, constateren foutieve aansluitingen of lozingen.

Daarnaast is het planmatig reinigen van onze stelsels opgestart op basis van evaluatie van de inspectie en constatering uit dagelijks werk.

Voor de aansturing van het rioolsysteem (telemetrie) wordt GSM 2 gebruikt, vanwege uitfasering is een inventarisatie gemaakt ter vervanging door GSM 4 of beter alternatief.

Hieronder volgt een overzicht van de realisatie op het product riolering:

Financieel cockpit					
Taakveld 7.2 Riolering	Begroting na wijziging	Werkelijke Baten	Werkelijke Lasten	Saldo	Afwijking
Beheer en onderhoud riolering	-783.500	77.000	-827.000	-750.000	33.500
Heffing rioolbelasting	860.000	868.000	-	868.000	8.000
	76.500	945.000	-827.000	118.000	41.500

Voor het product riolering is ook een onderhoudsvoorziening beschikbaar. Hieronder volgt een overzicht van de stand van deze voorziening per 31-12-2022.

Onderhoudsvoorziening riolering	
in €	
Stand per 1 januari 2022	992.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Saldo product riolering (excl. BTW)	-72.000
Stand per 31 december 2022	920.000

Gebouwen

Het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is gebaseerd op het MJOP (meerjarenonderhoudsplan). Het meerjarenonderhoudsplan is opgenomen in het gebouwenbeheerplan 2016 – 2020 en de voorziening is aangepast bij de vaststelling van het beleid 'Toekomstbestendig vastgoed' in 2017. Er wordt gewerkt met een 25-jaars gemiddelde van het uit te voeren onderhoud voor de gebouwen die behoren tot de basisvoorziening. In 2022 is een start gemaakt met de actualisatie van het MJOP.

In 2022 is in en aan de gemeentelijke gebouwen regulier onderhoud uitgevoerd en zijn op basis van klachten diverse storingen opgelost. Een groot deel van deze klachten is opgepakt door de eigen uitvoerende dienst. Daarnaast zijn er periodieke inspecties en onderhoud aan gebouwen en installaties uitgevoerd op basis van lopende onderhoudscontracten.

In het kader van de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed zijn het gemeentehuis en de Driemaster voorzien van nieuwe zonnepanelen, met een verwachte grote CO2-reductie als resultaat.

Daarnaast is de planvorming voor het groot onderhoud aan de voormalig reddingsbootschuur en de strandvonderijschuur en de gemeentewerf opgestart.

De woning aan de Schoolstraat is dit jaar vrijgekomen, er is noodzakelijke groot onderhoud aan de dakconstructie, elektra en installaties uitgevoerd. De woning is daarmee weer volledig bewoonbaar.

Het gebouw op palen is na leegstand weer bedrijfsklaar gemaakt en in gebruik gegeven bij Woon Friesland/NHL.

Daarnaast is in 2022 waar mogelijk het gemeentelijk vastgoed ter beschikking gesteld aan Oekraïense vluchtelingen. Daarvoor zijn diverse locaties met spoed aangepast en gebruiksklaar gemaakt. Effectief waren alle bruikbare gemeentelijke panden eind 2022 in gebruik genomen.

Hieronder volgt een overzicht van de onderhoudsvoorziening gebouwen:

Onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen	
in €	
Stand per 1 januari 2022	639.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Dotatie op basis van het beheerplan	230.000
Subtotaal	869.000
<i>Verminderingen:</i>	
Onttrekking in verband met uitgevoerd onderhoud	-176.000
Stand per 31 december 2022	693.000

Haven

Op 1 januari 2006 is de haven in eigendom en beheer overgenomen van het Rijk. De overdrachten van het Rijk naar de gemeente zijn begin 2020 definitief geregeld.

Per 1 mei 2022 is de projectorganisatie met de werknaam Schylgerhaven van start gegaan. In een aparte projectorganisatie onder aansturing van een projectboard is het project opnieuw een impuls gegeven. Uitgangspunt is het Kaderplan Havenfront Terschelling zoals dat in december 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Tot de realisatie van alle plannen genoemd in het uitvoeringsprogramma Havenfront Terschelling wordt de exploitatie van de haven op de huidige manier voortgezet. Hieronder volgt een financieel overzicht van de exploitatie van de haven:

Financieel cockpit					
Taak veld 2.4 Economische havens en waterwegen	Begroting na wijziging	Werkelijke Baten	Werkelijke Lasten	Saldo	Afwijking
Beheer binnenhavens	-920.000	237.000	-1.072.000	-835.000	85.000
Waterwegen	-35.000	8.000	-29.000	-21.000	14.000
	-955.000	245.000	-1.101.000	-856.000	99.000

In 2022 was er een exploitatietekort van € 475.000 op de haven. Dit bedrag wordt (deels) gedekt door een onttrekking uit de reserve havenbedrijf.

Het verloop van de Reserve havenbedrijf was in 2022 als volgt:

Reserve havenbedrijf	
in €	
Stand per 1 januari 2022	4.098.000
<i>Vermeerderingen:</i>	
Jaarlijkse dotatie	334.000
Subtotaal	4.432.000
<i>Verminderingen:</i>	
Dekking exploitatie havenbedrijf	-475.000
Stand per 31 december 2022	3.957.000

Naast de onttrekking van € 475.000 uit de reserve, is er ook een jaarlijkse dotatie geweest aan deze reserve, de "rentetoevoeging". De jaarlijkse dotatie voor 2022 is € 334.000. Dit heeft tot gevolg dat de reserve havenbedrijf per saldo in omvang is gedaald.

Paragraaf 4 – Financiering

Inleiding

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijke) overtollige geldmiddelen belegt. Treasury is het proces dat er op is gericht de financiering- en het kasstroommanagement (cashflow) te optimaliseren en te waarborgen dat voldaan wordt aan de verplichtingen richting schuldeisers. De uitvoering van Treasury vindt inmiddels plaats conform het door de raad vastgestelde Treasurystatuut van 26 oktober 2022 (geldig vanaf moment van publicatie, te weten 5 december 2022). Deze financieringsparagraaf is samen met het Treasurystatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen en beheersen van de financieringsfunctie.

Wet FIDO

De Wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) geeft verplichte richtlijnen voor de bewaking en beheersing van renterisico's:

- Kasgeldlimiet: hoeveel geld mag de gemeente lenen voor een periode van maximaal één jaar;
- Renterisiconorm: hoeveel geld mag de gemeente maximaal lenen voor een periode langer dan één jaar;
- Schatkistbankieren: het verplicht onderbrengen van overtollige geldmiddelen bij het Rijk;
- Financieringspositie.

Onder renterisico wordt verstaan de mate waarin het saldo van rentelasten en -baten verandert door wijzigingen in het rentepercentage voor zowel de korte als voor de lange financiering. Het is de bedoeling grote fluctuaties in de rentelasten, die mogelijk consequenties hebben voor de financiële positie, te vermijden.

Kasgeldlimiet

Juist voor korte financiering (tijdelijke liquiditeitstekorten voor lopende uitgaven opvangen) geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn. Fluctuaties in de korte rente hebben direct een relatief grote impact op de rentelasten. Door middel van de kasgeldlimiet wordt een grens gesteld aan de mogelijkheid om lopende uitgaven kort te financieren, en daarmee wordt dan het risico beperkt. De kasgeldlimiet wordt bepaald op basis van een door het Rijk vastgesteld percentage (8,5%) van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet en opgenomen kasgeld			
In €		2021	2022
	Kasgeldlimiet (8,5% van begrotingstotaal)	2.203.540	2.144.635
	Opgenomen kasgeld	1.000.000	1.500.000
	Ruimte onder de kasgeldlimiet	1.203.540	644.635

Renterisiconorm

Lange financiering vormt een integraal onderdeel van het lange termijn investeringsbeleid. Renterisico's zijn van tevoren in te schatten en daarmee goed beheersbaar. Dit kan worden bereikt door informatie over rente en leningen actueel en transparant te krijgen. Verder is het van groot belang om een spreiding van looptijden in de lening portefeuille te realiseren. Het renterisico uit hoofde van renteherzieningen en herfinancieringen van leningen wordt dan in voldoende mate beperkt.

Het volgende overzicht geeft inzicht in de samenstelling, grootte en rentegevoeligheid van de opgenomen geldleningen.

Leningportefeuille 2022	
in €	2022
	Stand per 1 januari 11.533.000
	Reguliere aflossingen -1.093.000
	<i>Nieuwe leningen:</i>
	Reguliere opname -
	Wegens rente aanpassingen -
	Wegens herfinanciering -
	Stand per 31 december 10.440.000
	Rentelast -114.649
	Gemiddelde rentevoet 1,04%

De lening portefeuille bestaat uit verschillende leningen die allen een verschillende rentevaste periode hebben.

In het volgende overzicht worden de risico's van renteherzieningen en herfinanciering van leningen afgezet tegen de risiconorm van de vaste schuld. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm in beginsel niet overschrijden.

Door het Rijk is een renterisiconorm van 20% (van het begrotingstotaal) vastgesteld. Dat wil zeggen dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Hoe meer de looptijd van schuld gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering.

Uit het onderstaande overzicht blijkt dat de gemeente Terschelling ruim binnen de renterisiconorm blijft.

Renterisiconorm	
in €	2022
	1. Begrotingstotaal (incl. mutaties reserves) 25.231.000
	2. Wettelijk percentage 20%
	3. Renterisiconorm (1 x 2) 5.046.200
	4. Renteherziening -
	5. Aflossing -1.093.000
	6. Renterisico (4 + 5) -1.093.000
	7. Ruimte vs. Norm (3 - 6) 6.139.200

Schatkistbankieren

In 2014 is het verplichte schatkistbankieren ingevoerd voor decentrale overheden. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden (liquide middelen) worden aangehouden in de Nederlandse schatkist.

Over deze tegoeden wordt een rente vergoed die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse Staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. Het drempelbedrag voor schatkistbankieren bedraagt 2,0% van het begrotingstotaal ad. 24,37 miljoen euro: ongeveer 0,5 miljoen euro. Omdat het minimale drempelbedrag € 1.000.000 bedraagt, geldt dit als grens voor onze gemeente.

Deelname aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden samen). Schatkistbankieren vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld.

Eind 2022 bedragen onze liquide middelen in totaal € 6.083.000, dit betekent dat we het drempelbedrag overschrijden. De toename van de liquide middelen wordt veroorzaakt door de storting van de door het rijk ontvangen gelden (€ 4,9 miljoen) voor de realisatie van 200 woningen op

de Waddeneilanden. Terschelling is voor deze gelden penvoerder, omdat het Rijk de gelden niet kon storten aan de GR de Waddeneilanden. De reglementen van het schatkistbankieren geeft aan dat gelden die van derden zijn niet hoeven te worden meegenomen in de berekening van de toegestane tegoeden. De overige overschrijding van de tegoeden was van korte duur, waardoor ultimo 2022 geen bedrag in schatkistbankieren is uitgezet.

Financieringspositie

Bij de berekening van de financieringspositie wordt de boekwaarde van de vaste activa en voorraad gronden afgezet tegen de beschikbare financieringsmiddelen (reserves, voorzieningen en langlopende leningen).

Bij een financieringsoverschot zet de gemeente middelen weg. Bij een financieringstekort heeft de gemeente onvoldoende eigen financieringsmiddelen waardoor de gemeente geld moet aantrekken bij de Bank Nederlandse Gemeenten. In de begroting 2022 werd hiervoor een rentepercentage gehanteerd van 0%, maar inmiddels is de rente op de kapitaalmarkt behoorlijk opgelopen, onder andere als gevolg van de oorlog in Oekraïne. In onderstaande tabel wordt het jaarlijks financieringstekort of -overschot berekend.

Financieringspositie 2022			
In €		31-12-2022	1-1-2022
	<i>Te financieren</i>		
	Lopende en voorgenomen investeringen	18.250.000	18.554.000
	Bouwgronden en panden in exploitatie	5.437.000	5.347.000
	Totale boekwaarde	23.687.000	23.901.000
	<i>Financieringsmiddelen</i>		
	Stand van de reserves	9.458.000	9.997.000
	Saldo jaarrekening	1.302.000	481.000
	Stand van de voorzieningen	4.663.000	4.961.000
	Stand lang vreemd vermogen	10.440.000	11.533.000
	Totaal vermogen	25.863.000	26.972.000
	Financieringsoverschot (+) of -tekort (-)	2.176.000	3.071.000

Paragraaf 5 – Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

Hoewel het coronavirus inmiddels naar de achtergrond verdwenen is, heeft het veel invloed gehad op onze organisatie. We hebben onze dienstverlening moeten aanpassen, zodat deze door kon gaan zoals inwoners en ondernemers van ons gewend zijn. De maatregelen zijn inmiddels allemaal afgeschaft: inwoners kunnen zich weer zonder afspraak melden bij de publieksbalie en de bezoeken bij lokale ondernemers vinden weer plaats.

Intern heeft het coronavirus ervoor gezorgd dat het hybride werken nog normaler is geworden. Flexibiliteit, goed ingerichte werkplekken en systemen zorgen er niet alleen voor dat collega's comfortabel kunnen werken, maar ook dat de positie van gemeente Terschelling op de arbeidsmarkt versterkt wordt.

In de gesprekkencyclus maken leidinggevend en medewerkers duidelijke resultaatafspraken. Dit creëert een solide basis voor medewerkers om werk en privé goed te kunnen combineren. Daarbij heeft de organisatie goed inzicht in de in te zetten uren, de planningen van medewerkers en de gemaakte resultaatafspraken.

Publieksdienstverlening

We bereiden ons voor op alle ontwikkelingen die de komende jaren plaatsvinden op het gebied van dienstverlening. We haalden informatie op bij inwoners, ondernemers, collegeleden en medewerkers. Aan de hand daarvan ontwikkelden we een 'kompas': vijf stappen die we nemen voor een toekomstbestendige dienstverlening. Het volledige onderzoeksrapport is aangeboden aan de raad (ingekomen stukken Raad 22 april jl. nr. 2022/ 40- A.17. [Onderzoek publieke dienstverlening Terschelling – iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)).

Een aantal acties uit dit onderzoek is inmiddels al uitgevoerd. Eén van de uitkomsten van het onderzoek was dat het gemeentehuis meer een plek voor inwoners en ondernemers moet worden. Daarom werken we samen met Terschellinger ondernemers aan een nieuwe inrichting van het gemeentehuis. Het doel is om de uitkomsten eind 2023 door te voeren.

Een andere actie waarmee we aan de slag zijn gegaan is het digitale zaaksysteem Mozard. We werkten van een systeem waarin we alleen registreerden, toe naar een volwaardig zaaksysteem. Daartoe werd elke collega (opnieuw) getraind en maakten we duidelijke afspraken, bijvoorbeeld over de afhandelingstermijn en de termijn waarbinnen aanvragers geïnformeerd worden over hun zaak.

Communicatiebeleid

Het coronavirus heeft ervoor gezorgd dat collega's elkaar lange tijd niet in het echt konden ontmoeten. Communicatie vond plaats via e-mail en digitale overleggen via Teams. Inmiddels kunnen we daar een nieuw 'social intranet' aan toevoegen. Waar eerder intranet vooral een kwestie van zenden was, is het nu een plek geworden waar collega's informatie over projecten kunnen vinden en met elkaar in gesprek kunnen gaan.

Ook extern is er ingezet op verbetering van communicatie tussen inwoners en de gemeente. Een nieuwe website zorgt ervoor dat inwoners informatie gemakkelijker en sneller kunnen vinden. De website past zich aan op datgene waar inwoners het meest vaak naar zoeken. Ook is er extra aandacht besteed aan de leesbaarheid van de teksten.

Via social media (Facebook, Twitter en inmiddels ook LinkedIn) gaan we in gesprek met inwoners. We communiceren proactief, met behulp van een communicatiekalender.

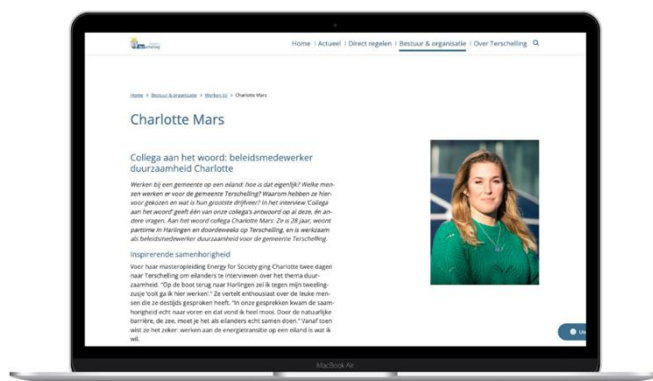
Onderstaande overzicht laat de huidige stand van zaken van de volgers op onze social media accounts zien.

Social mediakanaal	Aantal volgers
LinkedIn	1.127 volgers
Facebook	2.000 volgers
Twitter	4.196 volgers

Arbeidsmarktcommunicatie

Begin 2022 stonden bijna 30 vacatures open. Het afgelopen jaar is het merendeel van vacatures vervuld. In 2022 is de krapte op de arbeidsmarkt flink toegenomen. De gemeente Terschelling is klein en moet concurreren met een aanbod van veel hogere salarissen en arbeidsvoorwaarden bij andere gemeenten en commerciële partijen. De huisvestingsmogelijkheden op Terschelling zijn beperkt en kostbaar en reistijd is belastend. Dit alles stelt de organisatie voor uitdagingen, want wervingsprocedures moeten vaker opgestart en in concurrentie met andere werkgevers.

Sinds eind 2022 zetten we in op arbeidsmarktcommunicatie. Het doel is om te triggeren om bij Terschelling te komen werken, en de weerstanden weg te nemen. Dit doen we aan de hand van echte verhalen, die verteld worden door collega's. Zie: <https://www.terschelling.nl/werkenbij>

De eerste resultaten van de arbeidsmarktcampagne lijken hun vruchten af te werpen. In vergelijking met de jaren ervoor, komen er meerdere sollicitanten op een vacature. Daarnaast zijn op de social media de resultaten goed te zien. Zo heeft het bericht waarin onze duurzaamheidscollega vertelt over haar werk, op LinkedIn in totaal bijna 10.000 unieke impressies (weergaven op een tijdlijn). Ook is te zien dat er 438 'kliks' zijn geweest op de link: dit zijn kliks van mensen die op de link geklikt hebben om het verhaal op de website te lezen.

Personeelsbeleid

We blijven focussen op 'prettig werken'. Eén van de acties is het opnieuw starten van de opleiding 'Wondere Wereld'. Binnen deze opleiding leren collega's alles over werken bij een overheid: van theorie over het bestuursorgaan tot het opstellen van een beleidsstuk. De cursus is inmiddels een vast onderdeel van de onboarding van nieuwe collega's.

Eind 2021 startten we met een pilot voor een online trainingsplatform. Alle medewerkers hebben toegang tot dit platform en kunnen trainingen volgen. Om aandacht voor de trainingen -van een cursus Excel, tot aan het leren van een vreemde taal- te krijgen, riepen we collega's via verschillende manieren op om zich aan te melden. Met resultaat: we hebben de pilot inmiddels een vervolg gegeven.

Om personeel aan ons te blijven binden, is het belangrijk om een goede werkgever te zijn. In 2022 startten we met de doorontwikkeling van het onboarding beleid. We zetten onder andere in op het bieden van loopbaanmogelijkheden binnen de organisatie. Dit gebeurt onder andere met 'Talent Centraal' en de doorontwikkeling van 'high potentials' voor functies die (mogelijk) beschikbaar komen.

Als het niet mogelijk is om via de normale route iemand aan te nemen, dan zoeken we een oplossing in het inhuren van personeel van derden. Personeel van derden kan worden ingehuurd voor nog niet ingevulde vacatures, ter vervanging van langdurig zieken of vanuit het oogpunt van strategische organisatieontwikkeling. De inhuur gebeurt via de regels van de gedane Europese aanbesteding.

Informatiseringsbeleid

Een grote stap in de digitale systemen was afgelopen jaar het breder digitaal beschikbaar maken van het Shared Service Centrum in Leeuwarden. Hierdoor zijn nu ook de buitendienst van team Techniek, het havenkantoor en museum 't Behouden Huys aangesloten op deze voorziening, zodat zij gebruik kunnen maken van het netwerk. Het ICT-netwerk is zo ingericht dat iedereen zowel thuis als op het gemeentehuis volledig ondersteund kan werken.

Financieel beleid

In 2022 hielden we de P&C cyclus tegen het licht en voerden we een modernisatieslag door. We namen afscheid van het bestaande boekhoudpakket en gingen over naar een P&C oplossing. Samen met de auditcommissie maken we financiële stukken steeds beter leesbaar en inzichtelijk. We intensiveren de verbijzonderde interne controle. Interne aanbevelingen volgen we op en verbeteringen voeren we door. De herijking van het gemeentefonds pakte voor gemeente Terschelling voordelig uit. De meicirculaire liet een stijging van de algemene uitkering zien tot en met 2026. De september circulaire bevestigde deze.

Juridisch (kwaliteits)beleid

De invoering van de plicht tot actieve openbaarmaking van overheidsinformatie op basis van de Wet open overheid is voortvarend door de organisatie opgepakt. Over deze plicht tot actieve openbaarmaking van overheidsinformatie is elders in de jaarrekening meer informatie vermeld. De informele aanpak bij bezwaarzaken wordt actief opgepakt: dat wil zeggen dat wordt onderzocht of partijen er onderling uit kunnen komen zodat de zaak niet voor de commissie hoeft te komen. In 2022 zijn 46 bezwaarschriften ingekomen. In 20 zaken van de 46 heeft de commissie in 2022 advies kunnen uitbrengen en is een besluit op bezwaar genomen. Tegen een besluit op bezwaar kan beroep bij de rechtbank worden ingesteld. Er is in 5 zaken in 2022 beroep ingesteld tegen gemeentelijke besluiten. Die moeten nog door de rechtbank worden behandeld.

Kwaliteitsbeleid

Rondom de persoonsgegevens en de reisdocumenten zijn strenge (wettelijke) veiligheidsregels. Jaarlijks toetst het ministerie van Buitenlandse Zaken hoe het staat met het veiligheidsbeleid en de processen van de reisdocumenten, de registratie van persoonsgegevens en de kwaliteit van de persoonsregistratie. Door rapportages op te maken kan een evaluatie binnen de gemeente plaatsvinden. Door constante aandacht, training en soms extra (externe) inzet kan de kwaliteit voldoende blijven en aan wettelijke verplichten worden voldaan.

Het ministerie evalueert de kwaliteit van de reisdocumenten en de persoonsregistratie met vragenlijsten. De antwoorden geven als resultaat een score weer in de landelijke kwaliteitsmonitor. Mocht het resultaat geen 100% score zijn, dan komen er aanbevelingen die we opvolgen.

Sociaal domein

Twijnstra en Gudde evalueerde de samenwerking in, en de werkwijze van het beleidsteam Sociaal Domein. Op basis van eigen ervaringen besloot de gemeente Harlingen vanaf 1 januari 2023 uit de samenwerkingsconstructie te stappen. De samenwerking tussen de gemeenten Waadhoeke, Vlieland en Terschelling wordt voortgezet waarbij de aanbevelingen vanuit het evaluatierapport worden opgevolgd. De aanbevelingen richten zich in hoofdzaak op het door ontwikkelen van de samenwerking gericht op een toekomstbestendige en duurzame dienstverlening naar burgers. In 2023 zal deze kwaliteit slag gemaakt worden.

Openbare orde en Veiligheid

Het afgelopen jaar stonden we op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid voor grote uitdagingen. De coronacrisis liep ten einde, maar andere crises, zoals de staking van de vissers in de haven, de vogelgriep en het incident met de watertaxi eiste aandacht van de hele organisatie. Ook vond er een grote oefening van de Veiligheidsregio op Terschelling plaats, waarin we aan de hand van een scenario een GRIP-3 situatie naspeelden. Bij de totstandkoming van de oefening werkten we samen met lokale partijen, maar ook met de overige Waddeneilanden.

We evalueerden, samen met de politie, Boa's en andere samenwerkingspartijen. Ook vinden er periodiek overleggen met ondernemers en inwoners op het eiland plaats. Op basis daarvan stelden we leerpunten op voor het komende jaar. We merken dat het vertrouwde beeld van 'uitgaan op Terschelling' van coronatijd terug is, maar dat het stapedrag wel veranderd is. We volgen de ontwikkeling, zodat we daarop onze handhavinginszets kunnen afstemmen. Ook actualiseren we de bevoegdheden van de Boa's en hogen we -mede doordat ook de overlast van dagjespubliek toeneemt- het aantal uur van inzet op.

WNT-verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Terschelling van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Op grond van deze wet vallen voor gemeenten de griffier en de directeur/gemeentesecretaris onder het begrip topfunctionaris ongeacht de hoogte van de bezoldiging. Het bezoldigingsmaximum in 2022 voor de gemeente Terschelling is € 216.000.

In de wet is een publicatieplicht opgenomen. In de jaarrekening moet een overzicht zijn opgenomen van de bezoldiging van de topfunctionarissen op naam en functie. Daarnaast geldt een publicatieplicht voor functionarissen met een bezoldiging boven de wettelijke norm. Uit het onderstaande overzicht blijkt dat de wettelijke normering niet wordt overschreden.

Bezoldiging topfunctionarissen 2022

WNT-VERANTWOORDING 2022 Gemeente Terschelling

De WNT is van toepassing op de gemeente Terschelling. Het voor de gemeente toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (Algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. *Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling*

Gegevens 2022 (bedragen x € 1)	H.M. de Jong	T. de Jong
Functiegegevens	gemeentesecretaris	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12	01/10- 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	0,89
Dienstbetrekking?	Ja	Ja, per 1/10
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	103.080	16.768
Beloningen betaalbaar op termijn	19.677	3.628
<i>Subtotaal</i>	122.758	20.396
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	32.040
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Bezoldiging	122.758	20.396
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Paragraaf 6 – Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen omschreven. De definitie van een verbonden partij is volgens het BBV:

“Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente bestuurlijk en financieel belang heeft”

Bestuurlijk belang wil zeggen dat de gemeente zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur of uit hoofde van stemrecht, heeft bij de verbonden partij. Het financieel belang bestaat hoofdzakelijk uit het beschikbaar stellen van middelen, welke in het geval van faillissement van de partij verloren gaan. Daarnaast kan het ook zo zijn dat de gemeente aansprakelijk is wanneer de verbonden partij haar verplichtingen niet kan nakomen.

De gemeente Terschelling wil als eilandgemeenschap over de eigen toekomst gaan. Met het oog op behoud van de gemeentelijke zelfstandigheid moet de gemeente in ieder geval financieel gezond zijn, publiekstaken adequaat uitvoeren en een goede basisdienstverlening in stand houden. Samen met de Waddeneilanden wil de gemeente aan duurzame oplossingen werken, waarbij ook nadrukkelijk andere gemeenten en organisaties in beeld zijn. Verbonden partijen zijn de andere organisaties die in beeld zijn om aan goede oplossingen te werken.

De gemeente Terschelling kent acht publiekrechtelijke verbonden partijen en negen privaatrechtelijke verbonden partijen. Hieronder wordt per verbonden partij kort het doel, de bijdrage aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen en de eventuele relevante ontwikkelingen beschreven. Aan het eind van de paragraaf is een tabel opgenomen met de (minimale) financiële gegevens. Deze financiële gegevens bestaan zoveel mogelijk uit de gepubliceerde verwachte cijfers over 2022. In enkele gevallen kon er door het ontbreken van de cijfers niets worden ingevuld. Op deze plaatsen zijn de meest recent gepubliceerde cijfers ingevuld.

Overzicht verbonden partijen	
	Bestuurlijk vertegenwoordiger
Publiekrechtelijk verbonden partijen, de gemeenschappelijke regeling	
Sociale Dienst Noard West Fryslân	wethouder J. Hoekstra
Centrumregeling Sociaal Domein Fryslân	wethouder G. van Essen
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	wethouder J. Hoekstra
Veiligheidsregio Fryslân	burgemeester C.M. van de Pol
Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden	burgemeester C.M. van de Pol (DB)
Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden	wethouders J. Hoekstra / G. van Essen (AB)
"Welstandszorg Hûs en Hiem"	wethouder G. van Essen
Privaatrechtelijk verbonden partijen	
N.V. Afvalsturing Friesland (Omrin)	wethouder J. Hoekstra
N.V. Fryslân Miljeu Noardwest	wethouder J. Hoekstra
N.V. Gemeenschappelijke Kredietbank Friesland (Stichting Kredietbank Nederland)	wethouder J. Hoekstra
Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân U.A.	wethouder G. van Essen
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	wethouder J. Hoekstra
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	burgemeester C.M. van de Pol
Vereniging van Friese Gemeenten, tevens afdeling van de VNG	burgemeester C.M. van de Pol
Stichting Passantenhaven Terschelling	wethouder J. Hoekstra
Stichting Beheer Schoolgebouwen Terschelling	teamleider beleid en regie B. Huisman

Publiekrechtelijke verbonden partijen

Dienst Sociale zaken en Werkgelegenheid NoardWest

De Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân voert voor de gemeente Terschelling de taken uit op het gebied van sociale zekerheid, maatschappelijke zorg en gesubsidieerde arbeid.

Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Noardwest Fryslân

Vanaf januari 2021 is de Dienst omgevormd naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. De formele sturing en besluitvorming over beleid in het Sociaal Domein verschuift van het bestuur van de Dienst naar de colleges en raden van de gemeenten. De dienstverlening van de Dienst aan inwoners, gemeenten, gebiedsteams en overige partners blijft hetzelfde. Besluiten over beleid en begroting voor het sociaal domein worden niet meer door het bestuur van de Dienst, maar door de colleges en raden van Harlingen, Terschelling, Vlieland en Waadhoeke genomen. Daarom zijn er met ingang van 2021 geen openbare bestuursvergaderingen van de Dienst meer.

Centrumregeling Sociaal Domein Friesland

De centrumregeling sociaal domein Friesland doet de professionele inkoop en beleidsvoorbereiding van een aantal taken op het gebied van WMO, Jeugdwet en participatiewet voor de gezamenlijke Friese gemeenten. Door middel van deze regeling kunnen deze taken doelmatig en hoogwaardig georganiseerd worden. Er is geen financieel belang van de gemeente Terschelling in deze regeling.

Gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

De gemeenschappelijke regeling FUMO is opgezet met als doel een goede uitvoering van de uitbestede taken op het gebied van milieu- en omgevingswet. Het financieel belang van de gemeente Terschelling in deze gemeenschappelijke regeling is fors en dit geldt dan ook als een risico. De evaluatie van de BRIKS-taken is nog niet geheel afgerond. Onze gemeente heeft de taken niet langer meer ondergebracht bij de FUMO.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân

De Veiligheidsregio Fryslân behartigt de belangen van de volgende terreinen:

- Publieke gezondheidszorg
- Brandweezorg
- Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
- Rampenbestrijding en crisisbeheersing

Hierbij wordt de multidisciplinaire samenwerking en coördinatie in de uitvoering van rampenbestrijding en crisisbeheersing bevorderd. Daarnaast wordt er een gemeenschappelijke meldkamer beheerd en in stand gehouden.

De burgemeester van de gemeente Terschelling neemt hierbij deel in het algemeen bestuur van de regio. Het bestuurlijk belang bestaat uit het waarborgen van de (brand- en gezondheids)veiligheid en een adequate rampenorganisatie.

Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden

De gemeenschappelijke regeling de Waddeneilanden is er om de gemeenschappelijke belangen van de Waddeneilanden te behartigen. Gemeenschappelijke standpunten van de deelnemende gemeenten kunnen hiermee sterker worden uitgedragen zodat er meer invloed uitgeoefend kan worden op instanties en andere overheden. Daarnaast worden taken gezamenlijk

opgepakt waardoor er kostenefficiëntie ontstaat en een gemeenschappelijk beleidskader. Het algemeen bestuur van de GR de Waddeneilanden bestaat uit de colleges van alle deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke regeling “Welstandszorg Hûs en Hiem”

Deze gemeenschappelijke regeling behartigt de belangen op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. Het financiële belang van deze regeling is afhankelijk van de werkzaamheden/opdrachten die in opdracht van de gemeente worden uitgevoerd. De kosten worden hierbij doorbelast aan de aanvragers van vergunningen.

The logo for 'hûsenhiem' consists of the word 'hûsen' in a blue, lowercase, sans-serif font, followed by 'hiem' in a red, lowercase, sans-serif font.

Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland (OLAF)

De gemeenschappelijke regeling OLAF zorgde er tot 1995 voor dat milieu en reinigingstaken verantwoord werden uitgevoerd. Op dit moment is de gemeenschappelijke regeling slapende. De rechten, plichten en activiteiten van OLAF zijn in 1995 overgegaan naar Afvalsturing Friesland NV.

Privaatrechtelijke verbonden partijen

N.V. Afvalsturing Friesland (Omrin) en N.V. Fryslân Milieu Noordwest

Omrin is inzamelaar en verwerker van afval. Zij dragen zorg voor het voorkomen, verwijderen, bewerken en verwerken van het Friese afval conform de voorgeschreven milieudoelstellingen tegen zo laag mogelijk kosten. Het bestuurlijk belang bestaat uit een stemrecht naar rato van het aandelenbezit. Het aandelenbezit van de gemeente Terschelling bedraagt 1,5%.

Kredietbank Nederland

De Kredietbank Friesland maakt het mogelijk dat er financiële dienstverlening kan worden verleend aan personen die om wat voor reden dan ook niet bij een reguliere bankinstelling terecht kunnen. Het stemrecht in deze verbonden partij wordt bepaald naar rato van de kapitaalverstrekking.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, en ook het door de statuten beperkte werkteerrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

met

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG staat de gemeenten bij met de vervulling van hun bestuurstaken. De VNG helpt haar leden met het maken van afspraken andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties. Daarnaast behartigt zij de belangen van haar leden die samenhangen met de uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken. De leden van de VNG hebben een stemrecht naar een veelvoud van 1000 inwoners per gemeente.

Vereniging van Friese Gemeenten, tevens afdeling van de VNG

De Vereniging van Friese Gemeenten (VFG) is de vereniging van de Friese gemeenten, waarbinnen gemeentebestuurders en raadsleden elkaar ontmoeten en kennis delen. De VFG is op landelijk niveau voor de VNG een provinciale partner in het delen van kennis, het ophalen van vragen en het afstemmen van standpunten. De VFG speelt daarom ook een actieve rol als het gaat om signaleren en doorgeven van relevante kennis voor de leden.

Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân U.A.

De Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân U.A. draagt zorg voor het in stand houden en onderhouden van de openbare verlichting op het eiland. Daarnaast koopt de coöperatie collectief energie in via een samenwerkingsverband.

Stichting Passantenhaven Terschelling

Stichting Passantenhaven Terschelling beheert en exploiteert de passantenhaven aan de Dellewal op Terschelling. De stichting zorgt ervoor dat alle benodigde voorzieningen optimaal zijn zodat de veiligheid kan worden gegarandeerd voor de gebruikers van de passantenhaven. Samen met de watersportvereniging 'Het Wakend Oog' zorgt de gemeente ervoor dat de stichting haar taken kan blijven voortzetten. Wethouder Hoekstra maakt deel uit van het bestuur van deze stichting.

Stichting beheer Schoolgebouwen

Deze stichting beheert de Brede school op West-Terschelling. Het bestuur wordt gevormd door een vertegenwoordiger van de gemeente en de directieleden van beide schoolbesturen.

Financiële gegevens verbonden partijen

Financiële gegevens verbonden partijen										
Verbonden partij	Indeling risico	Aandeel gemeente Terschelling	Eigen vermogen 31-12-2021	Eigen vermogen 31-12-2022*	Vreemd vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 31-12-2022*	Resultaat 2021	Begroot Resultaat 2022*	Bijdrage 2021	Bijdrage 2022*
<i>* bedragen x € 1.000</i>										
Publiekrechtelijke verbonden partijen										
Sociale dienst Noard West Fryslân	Hoog		655	655	5.460	1.335	-	-	1.329	2.555
Centrumregeling Sociaal Domein Fryslân	Hoog		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Fryske Utfjeringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	Hoog		1.422	1.300	5.280	4.000	121	-	689	704
Veiligheidsregio Fryslân	Gemiddeld		9.753	7.253	87.724	74.073	3.000	-	800	823
Gemeenschappelijke regeling de Waddeneilanden	Gemiddeld		268	345	414	332	-131	98	190	274
"Welstandszorg Hûs en Hiem"	Gemiddeld		455	n.n.b.	136	n.n.b.	96	-	nvt	nvt
Privaatrechtelijke verbonden partijen										
N.V. Afvalsturing Friesland (Omrin)	Gemiddeld	1,5%	64.757	65.800	128.437	59.500	4.936	5.000	nvt	nvt
B.V. Fryslân Miljeu Noardwest	Gemiddeld	2%	9.426	n.n.b.	20.976	n.n.b.	599	n.n.b.	nvt	nvt
Kredietbank Nederland	Laag		2.656	n.n.b.	37.636	n.n.b.	n.b.	n.b.	nvt	nvt
Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân u.a. (OVEF)	Laag		445	n.n.b.	53	n.n.b.	n.v.t.	-	8	n.b.
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Laag	0,006%	5.097.000	n.n.b.	155.262.000	n.n.b.	236.000	n.n.b.	n.v.t.	n.v.t.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Laag		63.912	n.n.b.	74.248	n.n.b.	1.124	n.n.b.	10	11
Vereniging van Friese Gemeenten (afdeling VNG)	Laag		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Stichting Passantenhaven Terschelling***	Laag		3.468	n.n.b.	244	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	-	n.n.b.
Stichting Beheer Schoolgebouwen Terschelling	Laag		n.n.b.		n.n.b.		n.n.b.		24	35

* cijfers 2022 ontleend aan de gepubliceerde begrotingen van de verbonden partijen

** cijfers Fryslân Miljeu zijn ontleend aan 2020

*** cijfers Stichting Passantenhaven zijn afkomstig uit 2018

Paragraaf 7 – Grondbeleid

Een van de middelen van een gemeente om ruimtelijke doelstellingen te verwezenlijken bij het uitvoeren van het omgevingsbeleid is het grondbeleid. In het kader van het omgevingsbeleid wordt de maatschappelijk gewenste bestemming van de grond vastgelegd. Dit gebeurt via een plan of besluit op basis van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). De gemeenteraad heeft de kaderstellende en controlerende functie ten aanzien van het grondbeleid en dus ook de daarbij behorende begrotingen en verantwoordingen.

Grondbeleid vergt keuzes van een gemeenteraad die gevolgen hebben voor de lange termijn. De ontwikkeling van gebieden houdt meer in dan het maken van een bestemmingsplan. Zaken als eigendom van grond, het al dan niet verwerven en uitgeven ervan, het gebruik voor openbare ruimte en infrastructuur, inspraak en voldoen aan vereisten als milieu, maken gebiedsontwikkeling complex met vaak tijdrovende procedures.

Dat vraagt om een zorgvuldige afweging. Gezien de lange looptijd en de blijvende invloed op de gemeente van de uitvoering en de bouwresultaten is het van belang dat de gemeenteraad de relatie legt met het maatschappelijk doel. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het beperken van de krapte op de woningmarkt, het stimuleren van economische bedrijvigheid en werkgelegenheid, het beter aansluiten op de samenstelling en bevolkingsopbouw van de gemeente of het verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving. Het beleid biedt daarmee de handvatten om te kunnen sturen op de te bereiken doelstellingen en evenwichtig om te gaan met de (schaarse) ruimte.²

In de paragraaf grondbeleid stelt de raad de kaders vast voor de uitvoering van grondbeleid. In de paragraaf kunnen nieuwe ontwikkelingen op de grondmarkt aan bod komen. In elk geval wordt altijd teruggegrepen op vorige paragrafen grondbeleid; wat geldt nog steeds en wat is veranderd.

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten;

- Het bereiken van maatschappelijke en bestuurlijke doelstellingen,
- Winst en risico,
- Praktische uitvoerbaarheid.

Grondexploitatierisico's

Grondbeleid gaat gepaard met financiële kansen en risico's. De gemeente Terschelling heeft geen afzonderlijke reserve grondexploitatie. Als bekend is dat een complex een negatief resultaat krijgt, dan dient volgens de financiële voorschriften een voorziening te worden gevormd om het tekort af te dekken. De gemeente Terschelling kent in het algemeen een relatief bescheiden grondexploitatie. De kosten welke aan de grondexploitatie worden toegerekend zijn vrijwel uitsluitend externe kosten.

Het overzicht van de lopende grondexploitaties is per 31 december 2022 als volgt:

Grondexploitaties		Boek- waarde 1-1-2022	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	31-12-2022
Dellewal	i.e.	2.217.000	-	-	2.217.000
KLU locatie	i.e.	266.000	-	-	266.000
Totaal		2.483.000	-	-	2.483.000

i.e.: in exploitatie

² Notitie "Grondbeleid in de begroting en jaarstukken" commissie BBV.

Locatie Dellewal

De opties rond Dellewal worden heroverwogen, waarbij rekening wordt gehouden met de natuur, de financiële positie van de gemeente en de uitvoerbaarheid.

KLU Locatie

Het bestemmingsplan voor deze locatie is vastgesteld in 2020 en in 2023 zal WoonFriesland deze locatie overnemen voor woningbouw. Het verwachte resultaat op deze grondexploitatie is nihil.

Paragraaf 8 – Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Vanaf 1 mei 2022 vervangt de Wet open overheid (de Woo) de Wet openbaarheid van bestuur (de Wob). Wat gelijk blijft is de mogelijkheid voor burgers om de overheid te verzoeken bepaalde informatie aan hem of haar mee te delen (openbaar te maken). Ook wel passieve openbaarmaking van informatie genoemd.

Maar er zijn ook twee verschillen tussen beide wetten. Het eerste verschil is die van de verplichte actieve openbaarmaking van overheidsinformatie. De overheid moet nu uit eigen beweging informatie openbaar maken uit verschillende informatiecategorieën. Denk daarbij niet alleen aan wet- en regelgeving maar ook aan besluiten die de gemeente neemt of aan schriftelijke oordelen in klachtprocedures. De Wob kende deze verplichting niet.

Een tweede verschil is dat in de jaarrekening of jaarlijkse begroting achteraf verslag moet worden gedaan over de uitvoering van de Wet open overheid in het voorgaande jaar. Van deze verslaglegging is de openbaarheidsparagraaf de verschijningsvorm. De verslaglegging omvat zowel de passieve als de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie. Voorheen werd jaarlijks in een apart verslag gerapporteerd over het aantal Wob verzoeken en de wijze van afhandeling. Dit onderdeel is nu opgenomen in de openbaarheidsparagraaf.

Passieve openbaarmaking:

Aantal ingediende Woo aanvragen in 2022 en de afhandelingsduur

In 2022 zijn 21 Woo-aanvragen ingediend, gemiddeld betreffen dit 1,7 Woo-aanvragen per maand, een stijging van 7 ten opzichte van 14 Woo-aanvragen in 2021. Deze stijging is niet goed te verklaren, mogelijk hebben bepaalde ontwikkelingen in 2022 aan deze stijging bijgedragen.

In 2022 is in totaal bijna 117 uur aan de behandeling van Woo-aanvragen besteed. Dit betekent een gemiddelde afhandelingsduur van 5,6 uur per Woo-aanvraag. We merken hierbij op dat het in sommige gevallen om 50 minuten afhandelingstijd gaat en in een andere zaak bijvoorbeeld om 24 uren. Er staan nog twee aanvragen uit december 2022 open, die vlak vóór de jaarwisseling zijn ingediend. De beslissingen op die aanvragen worden in 2023 genomen.

Een Woo-aanvraag moet in eerste instantie binnen vier weken worden afgehandeld. De termijn kan met maximaal twee weken worden verlengd als het om ingewikkelde of omvangrijke Woo-aanvragen gaat. Het is bij 95% van het aantal Woo-aanvragen gelukt om binnen de termijn van maximaal zes weken een besluit te nemen. Dat was in 2021 nog slechts bij 75% van het aantal ingediende aanvragen het geval. Het streven was toen om in 2022 minimaal 87,5% van de ingediende aanvragen binnen de termijn af te handelen. Dat is dus gelukt.

De onderwerpen de wijze van afhandeling van de aanvragen

De Woo-aanvragen gingen over:

- Vergunningen
- Adviezen van de bezwaarschriftencommissie
- Informatie over kampeerrechten
- De gemeente als publieke instantie
- Gegevens over de verzoeker zelf
- Jeugdhulp: gezinshuis
- Overbruggingsovereenkomst WMO-vervoer
- Openbare orde en veiligheid: online monitoren van personen en groeperingen en inzet van camera's in de openbare ruimte
- WOZ-zaken

- Informatie over ruimtelijke planvorming van een camping
- Besluitvorming over het strandrijontheffingsbeleid voor 2022
- Aanwezigheid van Defensie op Terschelling
- Verstrekken van overzichten over verleende onttrekkingsvergunningen voor kamerverhuur

De wijze van afhandelen van de WOO-aanvragen

Inhoudelijk afgehandelde WOO-aanvragen ³: 15

Ingetrokken WOO-aanvragen: 0

Buiten behandeling gelaten ⁴: 6

Doorgestuurd naar een andere instantie: 0

(Deels) nog af te handelen in 2023: 2

Conclusies

- Het aantal WOO-aanvragen is gestegen van 14 in 2021 naar 21 in 2022;
- De onderwerpen van de WOO-aanvragen zijn uiteenlopend;
- De beslistermijnen van de WOO-aanvragen werden in 95% van de gevallen gehaald.

Actieve openbaarmaking

Niet alle informatiecategorieën hoeven actief openbaar gemaakt te worden. De regering zal aangeven wanneer welke informatiecategorie actief openbaar gemaakt moet worden. Het staat de gemeente vrij om daarin zelf het voortouw te nemen en te bepalen welke overheidsinformatie wanneer actief gepubliceerd gaat worden.

Momenteel maken we al informatie uit de volgende informatiecategorieën openbaar:

- Verordeningen;
- Beleidsregels en mandaatregelingen;
- De raadstukken en agenda;
- De besluitenlijsten en agenda van het college;
- Jaarverslagen;
- Beleidsplannen;
- Wie contactpersoon Wet open overheid is voor de gemeente Terschelling.

Nog actief openbaar te maken documenten zijn:

- WOO verzoeken;
- Convenanten;
- Jaarplannen;
- Onderzoeksrapporten waarvan de gemeente opdrachtgever is;
- Verplichting tot verstrekking van subsidies;
- Beschikkingen op aanvraag van burgers;
- Schriftelijke oordelen in klachtprocedures;
- Adviezen van gemeentelijke adviescommissies (de bezwaarschriftencommissie uitgezonderd);
- Gegevens van de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie.

³ Informatie geheel, gedeeltelijk of niet verstrekt

⁴ De aanvraag was te algemeen en is op verzoek niet gespecificeerd; de aanvraag was niet voorzien van een handtekening en is op verzoek ook niet alsnog ondertekend (artikel 4:2, lid 1, Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat een aanvraag wordt ondertekend)

Het voornemen is om in 2023 de documenten uit de categorieën *'beschikkingen'* en *'Woo verzoeken'* actief openbaar te maken. In 2023 wordt nagedacht over welke informatiecategorie(ën) in 2024 actief openbaar worden gemaakt.

Paragraaf 9 – Personele lasten

Het BBV schrijft het volgende voor over het opnemen van overhead:

In de programma's moeten alleen de kosten worden opgenomen van het primaire proces. De kosten moeten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken en activiteiten.

Activiteiten die onder de overhead vallen, zijn grofweg in te delen in: ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën) en ondersteunende personen op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

In de tabel is opgenomen op welke wijze de personeelskosten zijn verdeeld over de verschillende programma's.

2022						
Team		Totaal loonbegroting	Uitputting 2022	Verschil	Programma	Taakveld
	Raadsleden totaal	-184.000	-184.000	-	0	0.1
	B&W totaal	-340.000	-364.000	-24.000	0	0.1
	Babs totaal	-9.000	-13.000	-4.000	0	0.2
	Loondifferentiatie	-40.000	-	40.000	0	0.4
	Staf totaal	-1.079.000	-1.424.000	-345.000	0	0.4
	Directie totaal	-256.000	-241.000	15.000	0	0.4
	Griffie totaal	-123.000	-198.000	-75.000	0	0.1
	Teamleiders totaal	-277.000	-367.000	-90.000	0	0.4
	Ondersteuning totaal	-597.000	-550.000	47.000	0	0.4
	Beleid totaal	-750.000	-678.000	72.000	0	0.4
	Publiek totaal	-663.000	-794.000	-131.000	0	0.4
	Eilandteam totaal	-282.000	-333.000	-51.000	6	6.1
	Techniek totaal	-286.000	-245.000	41.000	0	0.4
	Buitendienst totaal	-577.000	-503.000	74.000	0	0.4
	Techniek riolering totaal	-235.000	-235.000	-	7	7.2
	Techniek afval totaal	-19.000	-19.000	-	7	7.3
	Haven totaal	-176.000	-188.000	-12.000	2	2.4
	Behouden Huys totaal	-202.000	-238.000	-36.000	5	5.4
	CNL totaal	-148.000	-156.000	-8.000	5	5.4
	Overig totaal	-53.000	-14.000	39.000	0	0.4
	Reservering ziekte en WW-rechten	-200.000	-	200.000	0	0.4
	Detachering	120.000	57.000	-63.000		
	Totaal	-6.376.000	-6.687.000	-311.000		

De gemeente Terschelling is een kleine organisatie. Dit leidt ertoe dat de directie en de teamleiders, die volgens de richtlijnen van het BBV moeten worden aangemerkt als overhead, naast hun managementtaken ook voor een deel hun tijd besteden aan directe taken en projecten binnen de organisatie. Wij schatten, op basis van de ervaring van de afgelopen jaren, de verhouding tussen managementtaken en directe- en projecttaken in op circa 50%/50%.

In de tabel is te zien dat er in 2022 een tekort is op de loonbegroting. Dit tekort kan als volgt worden verklaard:

Gedurende het boekjaar heeft de gemeente Terschelling te maken gehad met bovengemiddeld ziekteverzuim. Dit is voornamelijk toe te rekenen aan Corona en in sommige gevallen Long-Covid. Hierdoor was het noodzakelijk op meer vlakken te vervangen dan kon worden voorzien.

Daarnaast is er extra inzet gepleegd op werving- en selectie en is sprake geweest van extra inzet op Openbare Orde en Veiligheid. Doordat vacatures moeilijk vervulbaar zijn of medewerkers geschikt gemaakt moeten worden voor hun functie door middel van extra coaching of tijdelijke dubbele inzet is eveneens sprake van inzet van extra inhuur of middelen. Ook is steeds meer sprake van inzet van personen die niet in vaste dienst willen en ingezet willen blijven als zzp'er.

Tenslotte hebben we lagere inkomsten uit extern gedetacheerde medewerker, omdat de detachering per augustus is beëindigd.

3.4 Programmarekening en toelichting

Programma 0 – Bestuur en ondersteuning

Ontwikkelingen in 2022

Wat wilden we bereiken?

1. Cao
De onderhandelingen voor een nieuwe cao waren bij het opstellen van de begroting 2022 nog gaande, en niet duidelijk aan te geven was wat de uitkomsten hiervan zouden zijn.
2. Hybride werken en publieksdienstverlening:
Door de Coronamaatregelen zijn we meer vanuit huis gaan werken, de verwachting was dat dit grotendeels zo zou blijven.
3. Digitalisering:
Binnen de gemeente zal meer dienstverlening gedigitaliseerd worden nu we meer blijven thuiswerken. Mensen moeten ook op afstand verbonden worden aan de organisatie.
4. Toekomstbestendige werkgever:
Het is belangrijk om aan een toekomstbestendige organisatie met bijbehorende uitstekende arbeidsvoorwaarden te blijven werken. De focus moet daarbij liggen op samenwerking, regie, versterking en verbinding. Op basis hiervan geven we vorm aan arbeidsvoorwaarden van nu, die passen bij de gemeente en medewerkers, waarbij zwaar geconcurrereerd moet worden met andere gemeente en commerciële partijen.
5. Talentontwikkeling:
De krapte op de arbeidsmarkt brengt met zich mee dat er bijna geen ‘kant-en-klare’ kandidaten beschikbaar zijn, en ingezet moet worden op talentontwikkeling en digitaliseren van de organisatie.
6. Gezondheid medewerkers:
De gezondheid van medewerkers is en blijft van groot belang! Om daaraan bij te dragen biedt de gemeente Terschelling iedere vier jaar een preventief medisch onderzoek aan, aan de medewerkers, zo ook in 2022. Medewerkers kunnen hier op vrijwillige basis aan deelnemen.

Wat hebben we bereikt?

1. Cao:
Medewerkers hebben een marktconform salaris, een eenmalige tegemoetkoming in de onkosten en een thuiswerkvergoeding ontvangen. Ook is de verlofregeling herzien en de doorbetaling van het ouderschapsverlof ten gunste van de medewerkers is aangepast.
2. Hybride werken en publieksdienstverlening:
Het hybride werken, het werken op andere plaatsen als op kantoor, was bij de gemeente Terschelling als een aantal jaren ingeburgerd. Sinds Corona is dit ook landelijk het geval. Dat maakt dat de publieksdienstverlening ook anders ingericht moet worden. Medewerkers zitten namelijk niet meer standaard van 9 tot 17 achter hun bureau. In het kader van het onderzoek publieksdienstverlening dat in augustus 2021 is gestart, en naar aanleiding van de raadsbrede motie vreemd aan de orde van de dag, behandeld in de Raad van 16 februari 2022, met als onderwerp ‘Brieven van burgers naar behoren beantwoorden’ is onder andere het briefproces binnen de gemeente Terschelling nader onderzocht. Op basis van deze analyse is een plan van aanpak inclusief planning opgesteld.

Tijdens het onderzoek Publieksdienstverlening haalden we informatie op bij inwoners, ondernemers, collegeleden en medewerkers. Aan de hand daarvan werd een kompas ontwikkeld: 5 stappen die we nemen om naar een toekomstbestendige dienstverlening te

gaan. Het volledige onderzoeksrapport is op 22 april jl. in de Raad behandeld (nr. 2022/ 40-A.17. Onderzoek publieke dienstverlening Terschelling - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)).

3. Digitalisering:

De vraag naar digitale dienstverlening wordt steeds groter. De huidige generatie jongeren is niet meer los te denken van digitale voorzieningen en regelt alles met een druk op de knop. We hebben hier al gemeente Terschelling op ingespeeld. Daarbij is en wordt aandacht aan duidelijke communicatie met de inwoners op een eenduidige manier en volgens van tevoren afgesproken processen. Dit is ook onderdeel van het onderzoek publieksdienstverlening. Ook is intern voor medewerkers gewerkt aan een selfservice systeem waarbij medewerker digitaal vanaf iedere plek hun eigen personeelsdossier in kunnen zien en wijzigingen in het personeelssysteem zelf door kunnen geven. Dit wordt in het eerste kwartaal 2023 uitgerold in de organisatie.

4. Toekomstbestendige werkgever

De manier van solliciteren is geautomatiseerd. Ook is de arbeidsmarktcommunicatie van de gemeente Terschelling aangepast wat duidelijk zijn vruchten heeft afgeworpen. In de huidige concurrerende arbeidsmarkt is reactiesnelheid van belang en uiteraard ook zorgvuldigheid. Zo weten sollicitanten snel waar ze aan toe zijn en wordt de sollicitant een helder beeld geschetst van alle beschikbare arbeidsvoorwaarden. Daarbij is ook het gehele intranet vernieuwd waardoor medewerkers sneller en duidelijker alle informatie kunnen vinden die voor hen van belang is.

5. Talentontwikkeling

Steeds vaker wordt ingezet op het werven van talenten die de arbeidsmarkt op stromen. Dit zijn geen medewerkers met jaren ervaring maar medewerkers die door goede coaching, het bieden van studiemogelijkheden en een goede onboarding geschikt gemaakt worden voor werken binnen de gemeente Terschelling. Daarnaast wordt binnen het huidige personeelsbestand goed gestuurd op Talent Centraal. Door inzet van Talent Centraal wordt daar waar mogelijk medewerkers met doorgroeimogelijkheden een loopbaanperspectief binnen de organisatie geboden. Hiermee bind je medewerkers aan de organisatie en voorkom je uitstroom van talenten.

6. Gezondheid medewerkers:

In 2022 heeft weer een preventief medisch onderzoek (PMO) plaats gevonden. Daarnaast is weer voorzien in de mogelijkheid kosteloos deel te nemen aan fysiofitness. Ook zijn aan medewerkers werkmiddelen voor de thuiswerkplek verstrekt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

1. Cao:

In de cao 2021/2022 was in totaal sprake van 3,9% salarisverhoging. En daarnaast hebben alle medewerkers een eenmalige, deels corona gerelateerde, onkostenvergoeding ontvangen. Dit omdat er nog niet in de cao ingespeeld was op de nieuwe situatie waarbij meer vanuit huis gewerkt werd. Daarnaast is er een thuiswerkvergoeding van € 2,- per dag in het leven geroepen voor 2022. Het betreft een vergoeding voor onder andere elektra en stookkosten. De vergoeding staat los van de kosten voor de werkgever voor bijvoorbeeld computers en telefoonkosten. Daarbij zijn in 2022 voorbereidingen getroffen voor het per 1 januari 2023 uit kunnen voeren van de verlofharmonisatie. Iedere medewerker heeft vanaf die datum, ongeacht leeftijd, recht op hetzelfde aantal wettelijke- en bovenwettelijke verlof. Medewerkers kunnen nu ook tot een totaal van 3600 uur hun verlof opsparen.

2. Hybride werken en publieksdienstverlening:

Op dit moment werken we aan de ontwikkeling van de eerste drie stappen van de kompas publieksdienstverlening:

- Toegankelijk en bereikbaar
- Snel & gemakkelijk
- Persoonlijk contact

Hierin zijn de volgende stappen gezet:

Nieuwe website

Sinds begin september is er een nieuwe website. De website heeft een nieuw uiterlijk en een andere opbouw. Met de zoekfunctie is het gemakkelijker om de juiste informatie te vinden. Ook is het gemakkelijker geworden om zaken online te regelen. Via een button kunnen bezoekers van de website hun mening achterlaten over wat zij vinden van de website. Deze meningen nemen we mee in de aanpassingen.

Contentkalender

Om inwoners en ondernemers structureel te informeren, maakten we een contentkalender. In deze contentkalender plannen we de berichten die we online plaatsen. In de kalender blijft altijd ruimte voor actuele berichten. Dit zijn bijvoorbeeld berichten over het afsluiten van een kruising vanwege herstelwerkzaamheden of communicatie over het ongeval met de watertaxi.

Monitoren

We monitoren de berichten die binnenkomen via social media en de website. Vragen worden op werkdagen uiterlijk binnen 48 uur beantwoord.

Telefooncentrale

In maart 2023 komt er een nieuwe telefooncentrale. Enerzijds omdat de huidige centrale niet meer ondersteund wordt door de leverancier, en anderzijds zodat we de bereikbaarheid beter kunnen borgen. De voorbereidingen zijn inmiddels in volle gang. Met de nieuwe telefooncentrale wordt het eenvoudiger om door te verbinden naar mobiele telefoons. Daarmee sluit het systeem beter aan op het hybride werken. De interne vaste telefoons verdwijnen doordat deze overbodig worden.

Bedrijfscontactfunctionaris

Sinds de zomer heeft de gemeente een bedrijfscontactfunctionaris. Deze bedrijfscontactfunctionaris is het aanspreekpunt voor ondernemers in de gemeente. Daarnaast werken we aan een spreekuur voor het aanvragen van vergunningen.

3. Digitalisering:

We maakten een plan van aanpak om het gebruik van het zaakstelsel Mozard te verbeteren. Een aantal acties in het plan van aanpak voerden we al uit:

- Alle medewerkers kregen een (opfris)cursus over het gebruik van Mozard. Het doel is om Mozard structureel te gebruiken en op een duidelijke en eenduidige manier.
- Alle zaken in Mozard van (voor) 2021 die nog geen reactie hebben gehad, kregen een reactie met betrekking tot de stand van zaken van het verzoek.

De komende tijd zetten we nog meer in op het volledig en eenduidig registreren van vragen, klachten en meldingen. Door Mozard constant up-to-date te houden, zorgen we ervoor dat informatie duidelijk en direct beschikbaar is voor de frontoffice. Als er dan een vraag binnenkomt bij de frontoffice, kan deze in veel gevallen met één blik in Mozard, direct afgehandeld worden.

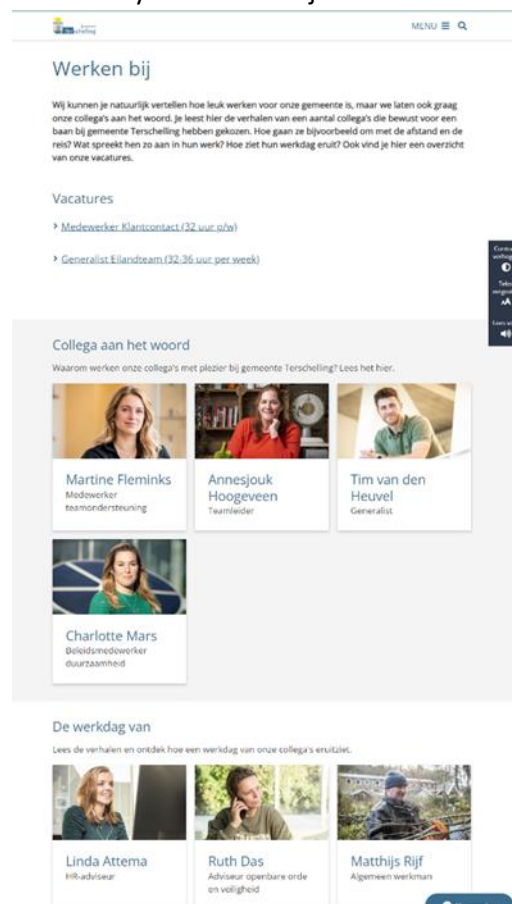
We willen uiteindelijk alle zaken opnemen in Mozard. Een zaak is elk gesprek, e-mail, brief, telefoongesprek of klantcontact waar een reactie van de gemeente gevraagd is: zelfs al is de reactie dat het bericht voor kennisgeving is aangenomen. Als zaken mondeling met iemand besproken worden, wijst de medewerker de aanvrager op de juiste kanalen, zodat de melding in Mozard wordt opgenomen. Hier is al een grote slag in geslagen, maar valt ook nog veel in te winnen.

Ook is intern voor medewerkers gewerkt aan een selfservice systeem waarbij medewerker digitaal vanaf iedere plek hun eigen personeelsdossier in kunnen zien en wijzigingen in het personeelssysteem zelf door kunnen geven. Dit wordt in het eerste kwartaal 2023 uitgerold in de organisatie. En daarnaast beschikken medewerkers over alle benodigde ICT middelen om hun werk efficiënt uit te kunnen voeren.

Daarnaast is begin 2022 de Europese aanbesteding van inhuur derden afgerond. Hieruit zijn drie partijen naar voren gekomen voor de percelen tijdelijke inhuur (Driessen BV, Kenonz Overheid BV en Maandag Interim professionals BV) en één partij voor het perceel payroll (Driessen BV). Het gehele proces met betrekking tot de start van een medewerker binnen de organisatie is ook volledig gedigitaliseerd. Hierdoor zijn de doorlooptijden tussen het voorstellen van een medewerker en de daadwerkelijke start verkort.

4. Toekomstbestendige werkgever:

In het kader van publieksdienstverlening en de wens van de gemeenteraad om het

The screenshot shows a website titled 'Werken bij' with a navigation menu and search icon. Below the title, there is a paragraph of text and a 'Vacatures' section with two job listings: 'Medewerker Klanscontact (32 uur o/v)' and 'Generalist Eilandteam (32-36 uur per week)'. A section titled 'Collega aan het woord' features three employee profiles: Martine Fleminks (Medewerker teamondersteuning), Annesjouk Hoogeveen (Teamleider), and Tim van den Heuvel (Generalist). Below this, a section titled 'De werkdag van' shows three more profiles: Linda Attema (HR-adviseur), Ruth Das (Adviseur openbare orde en veiligheid), and Matthijs Rijn (Algemeen werkmans).

gemeentehuis meer het huis van de burger te maken is de herinrichting van het gemeentehuis opgepakt in een projectgroep. Daarbij wordt gekeken naar de herkenbaarheid aan de buitenzijde van het gebouw, de herinrichting van de publiekshal, inrichting van openbare ontmoetingsruimtes langs de lange gang, de backoffice werkplekken en de Raadzaal. Het hybride werken, dus werken op een andere plek als kantoor, heeft de afgelopen jaren ook landelijk zijn intrede gedaan. Extra gestimuleerd door Corona, maar bij de gemeente Terschelling sinds 2014 al gemeengoed. Het kantoor is niet meer een plek waar alle medewerkers iedere dag achter het bureau zitten. Het wordt steeds meer een plek voor ontmoeting. Ontmoeting met inwoners en ontmoeting met collega's. Als gevolg hiervan is de huidige inrichting van het pand niet meer van deze tijd. Veel werkplekken staan leeg, terwijl onderzoek heeft uitgewezen dat juist overleg- en stilteplekken ontbreken. In 2023 wordt dit verder uitgewerkt.

5. Talentontwikkeling

Naast de campagne 'werken bij Terschelling', waarbij een realistisch beeld geschetst wordt van wat het werken voor en op Terschelling betekent, is ook het solliciteren zelf en het hele proces om nieuwe medewerkers in dienst te nemen volledig gedigitaliseerd. Daarnaast is er een volledig nieuw intranet gerealiseerd waarop medewerkers eenvoudig de voor hen belangrijke informatie kunnen vinden. Behalve aandacht voor nieuw te werven talenten is er ook grote aandacht voor de talenten die al binnen de organisatie werken. Door het inzetten van 'Talent Centraal' worden medewerkers, die competenties hebben voor het vervullen van andere functies in de toekomst, gescout en door middel van loopbaanbegeleiding klaargestoomd voor de toekomst. Dat kan bestaan uit bijvoorbeeld het bieden van ontwikkelassessments of bijvoorbeeld het meelopen met de personen die de toekomstige functie al uitoefenen. Op deze manier kan je medewerkers langer binden aan de organisatie en voorkomen dat zij hun loopbaan elders voortzetten. Ook biedt de gemeente Terschelling een scala aan mogelijkheden om de medewerkers te binden aan de organisatie. De mogelijkheden hiervoor zijn in het loopbaanontwikkelings- en mobiliteitsbeleid opgenomen.

6. Gezondheid medewerkers

De gezondheid van medewerkers staat hoog in het vaandel bij de gemeente Terschelling. In 2022 is aan alle medewerkers de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan een preventief medisch onderzoek. Dit onderzoek vindt eens per vier jaar plaats. Deelname hieraan is vrijwillig en het geeft medewerkers inzicht in hun algemene gezondheidstoestand. Daarbij kan gedacht worden aan hoogte van de bloeddruk, oog- en gehoormeting, leefstijl etcetera. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de bedrijfsarts van de gemeente Terschelling. De uitkomsten zijn alleen inzichtelijk voor de medewerker zelf. Daar waar het medisch noodzakelijk is, wordt een medewerker gelijk doorverwezen naar een specialist.

De animo voor deelname aan het onderzoek was in 2022 minder hoog dan in 2018. Naast het PMO wordt door de gemeente Terschelling kosteloos een keer per week fysiofitness aangeboden aan de medewerkers. Hier wordt enthousiast gebruik van gemaakt. In het kader van hybride werken verstrekt de gemeente Terschelling daarnaast aan alle medewerkers de benodigde materialen voor het thuiswerken. Hierbij valt te denken aan laptops, beeldschermen, bureaustoelen, muizen etcetera. Waar nodig worden deze materialen aangepast aan de specifieke gezondheidseisen van de medewerker.

Financiële verantwoording programma 0

Per saldo is er op programma 0 een negatief resultaat behaald van € 96.000. Alle afwijkingen per taakveld boven de € 25.000 (+ of -) worden hieronder toegelicht.

Taakveld	L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
0.1 BESTUUR	Baten	95.000	14.000	135.000	121.000
	Lasten	-934.000	-1.128.000	-1.241.000	-113.000
		-839.000	-1.114.000	-1.106.000	8.000
0.2 BURGERZAKEN	Baten	118.000	150.000	127.000	-23.000
	Lasten	-90.000	-108.000	-90.000	18.000
		28.000	42.000	37.000	-5.000
0.4 OVERHEAD	Baten	257.000	276.000	131.000	-145.000
	Lasten	-6.501.000	-7.293.000	-7.338.000	-45.000
		-6.244.000	-7.017.000	-7.207.000	-190.000
0.5 TREASURY	Baten	51.000	13.000	58.000	45.000
	Lasten	360.000	390.000	392.000	2.000
		411.000	403.000	450.000	47.000
0.61 OZB WONINGEN	Baten	1.262.000	1.343.000	1.373.000	30.000
	Lasten	-94.000	-72.000	-121.000	-49.000
		1.168.000	1.271.000	1.252.000	-19.000
0.62 OZB NIET-WONINGEN	Baten	937.000	1.072.000	1.065.000	-7.000
	Lasten	-	-	-	-
		937.000	1.072.000	1.065.000	-7.000
0.64 OVERIGE BELASTINGEN	Baten	70.000	125.000	125.000	-
	Lasten	-	-	-	-
		70.000	125.000	125.000	-
0.7 ALGEMENE UITKERING	Baten	9.584.000	11.034.000	11.029.000	-5.000
	Lasten	-	-	-	-
		9.584.000	11.034.000	11.029.000	-5.000
0.8 OVERIGE BATEN EN LASTEN	Baten	100.000	30.000	56.000	26.000
	Lasten	-87.000	-112.000	-163.000	-51.000
		13.000	-82.000	-107.000	-25.000
0.11 ONVOORZIEN	Baten	-	35.000	35.000	-
	Lasten	-48.000	-148.000	-48.000	100.000
		-48.000	-113.000	-13.000	100.000
TOTAAL PROGRAMMA 0 VOOR RESULTAATBESTEMMING		5.080.000	5.621.000	5.525.000	-96.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-1.000	-1.000	-1.000	-
		-1.000	-1.000	-1.000	-
TOTAAL PROGRAMMA 0 NA RESULTAATBESTEMMING		5.079.000	5.620.000	5.524.000	-96.000

L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
Baten	12.474.000	14.092.000	14.134.000	42.000
Lasten	-7.395.000	-8.472.000	-8.610.000	-138.000
	5.079.000	5.620.000	5.524.000	-96.000

Taakveld 0.4 Overhead

Op het taakveld is een nadeel ontstaan van € 190.000. Het betreft een saldo van diverse voor- en nadelen. Het grootste nadeel is ontstaan op de salariskosten van de ambtelijke organisatie binnen taakveld 0.4, namelijk € 186.000. Een nadere toelichting op de totale loonbegroting over alle taakvelden is te vinden in paragraaf 8, personele lasten.

Taakveld 0.5 Treasury

Jaarlijks wordt dividend aan de gemeente uitgekeerd door Omrin. Dit bedrag is het afgelopen jaar fors toegenomen en zorgt nu voor een positief saldo van € 47.000 op het taakveld Treasury.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

In 2021 is een vordering op het btw-compensatiefonds opgenomen welke met terugwerkende kracht kon worden verkregen. Helaas is een van deze vorderingen afgewezen, hierdoor is in 2022 een eenmalige last van € 25.000 opgenomen om deze vordering af te boeken.

Taakveld 0.11 Onvoorzien

Het positieve verschil wordt veroorzaakt door de vrijval van het gereserveerde bedrag voor loon- en prijscompensatie. Dit bedrag wordt elk jaar gereserveerd in de begroting en valt in 2022 vrij ten gunste van de algemene middelen.

Beleidsindicatoren

Indicatoren Bestuur en Ondersteuning	2022	2021
Formatie (in fte per 1.000 inwoners)	16	16
Bezetting (in fte per 1.000 inwoners)	16	14
Apparaatskosten (in € per inwoner)	-1.453	-1.302
Externe inhuur (als percentage van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	34%	30%
Overhead (in % van totale lasten)	26%	29%

Programma 1 – Veiligheid

Ontwikkelingen in 2022

Wat wilden we bereiken?

In 2022 werden de coronamaatregelen langzaam versoepeld na een harde lockdown. Uiteindelijk vervielen de laatste maatregelen in maart 2022. We willen achterstallige OOV-taken weer oppakken en invulling geven aan de uitvoering van ons integraal veiligheidsplan.

Naast de ontwikkeling en uitvoering van het veiligheidsbeleid wijst de ervaring uit dat er genoeg zogenaamde ad hoc uren moeten worden geraamd om de ‘onvoorziene’ werkzaamheden, die de laatste jaren steeds meer van toepassing zijn, op te vangen.

Wat hebben we bereikt?

Afgelopen jaar stond in het teken van de oorlog in Oekraïne, wat leidde tot de opvang van vluchtelingen in de gemeente Terschelling. Daarnaast is de vogelgriep nog aanwezig op het eiland en hadden te maken gehad met een aantal GRIP incidenten, hoogwatersituaties en stormen waar gemeentelijke inzet bij nodig was.

In 2022 hebben we naast bovenstaande veiligheidsvraagstukken de doelstelling om achterstallige uitvoering op onze prioriteiten uit het IVP 2019-2022 en jaarprogramma Helder Handhaven weg te werken behaald.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De voorbereidingen (inhuur en beëdiging toezicht en handhaving) voor de reguliere handhavingstaken zijn eind april afgerond. Vanaf mei is er met het structureel additioneel budget, invulling gegeven aan extra inzet van BOA's /toezichthouders voor reguliere handhavingstaken. Vanuit het beleid helderhandhaven zijn de prioriteiten: veilig uitgaan, veilige recreatie gebieden en aanpak klein leed in 2022 opgepakt.

In samenwerking met onze externe partners het RIEC en Veiligheidsregio, zijn de prioriteiten op de thema's fysieke veiligheid en Integriteit en veiligheid in 2022 verder opgepakt. De grootschalige multidisciplinaire oefening en de ondermijningscontainer zijn voorbeelden van acties op onze veiligheidsthema's.

Financiële verantwoording programma 1

Per saldo is er op programma 1 een positief resultaat behaald van € 5.000. Alle afwijkingen per taakveld boven de € 25.000 (+ of -) worden hieronder toegelicht.

PROGRAMMA 1 VEILIGHEID					
Taakveld	L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Verschil rekening - begroting 2022
1.1 CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-638.000	-619.000	-633.000	-14.000
		-638.000	-619.000	-633.000	-14.000
1.2 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	Baten	40.000	39.000	87.000	48.000
	Lasten	-473.000	-364.000	-393.000	-29.000
		-433.000	-325.000	-306.000	19.000
TOTAAL PROG 1 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-1.071.000	-944.000	-939.000	5.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	20.000	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		20.000	-	-	-
TOTAAL PROG 1 NA RESULTAATBESTEMMING		-1.051.000	-944.000	-939.000	5.000

L/B	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2021	Rekening 2021	Verschil rekening - begroting 2021
Baten	60.000	39.000	87.000	48.000
Lasten	-1.111.000	-983.000	-1.026.000	-43.000
	-1.051.000	-944.000	-939.000	5.000

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren Veiligheid	2022 Terschelling	2022 Nederland
Verwijzingen Halt (per 1.000 jongeren)	NB	8
Winkeldiefstallen (per 1.000 inwoners)	0,4	0,17
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inwoners)	3	6
Diefstallen uit woning (per 1.000 inwoners)	NB	0,03
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte, per 1.000 inwoners)	0,4	0,4

Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

Ontwikkelingen in 2022

Wat wilden we bereiken?

De gemeente Terschelling bezit ongeveer 600.000 m² aan verhardingen. We zijn verplicht om deze verhardingen als een goed rentmeester te beheren. Het wegenbeheerplan voor de komende jaren is in 2020 geactualiseerd en in 2021 vastgesteld. De lasten zijn in de meerjarenbegroting opgenomen.

Wat hebben we bereikt?

In 2022 heeft er onderhoud plaatsgevonden aan diverse Terschellinger wegen. Korte opsomming van de werken:

- Hoofdweg aanpassen kruisingen
- Diverse klein straatwerk onderhoud
- Diverse klein asfalt onderhoud

Naast uitvoerende werkzaamheden is er druk gewerkt aan een aantal projecten in de voorbereidingsfase, onderzoeken en adviezen in 2021, namelijk:

- Inspecteren van alle verhardingen met een verkeersfunctie in eigendom van de gemeente.
- Het vullen van het wegen beheerprogramma Brutis (data base).
- Voorbereiden analyseren van de inspecties (wegcategorisering)
- Voorbereiden wegenbeheerplan en beleidsvoorstellen
- Herstellen fietspad lang de passantenhaven
- Voorbereiden herinrichting Zwarteweg/Groene strand, consensus over voorlopig ontwerp, uitvoering 2023.
- Voorbereiding herinrichting Torenstraat + afkoppeling hemelwater.
- Voorbereiding Buslus Midsland, bodemonderzoeken, stedelijk water en verhardingsadvies.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In de begroting van 2022 is extra ruimte opgenomen voor het in kaart brengen van het noodzakelijke onderhoud aan polderwegen en paden.

Daarnaast is aandacht besteed aan het opstarten van het onderzoek naar de overlast door verkeerstrillingen aan de hoofdweg in Lies. Met de direct aanwonenden is geïnventariseerd wat de omvang van de klachten ter plaatse is. Daarna is een onderzoekstraject uitgezet dat de basis zal zijn voor het projectvoorstel.

Havenfront Terschelling

Per 1 mei 2022 is de projectorganisatie met de werknaam Schylgerhaven van start gegaan. In een aparte projectorganisatie onder aansturing van een projectboard is het project opnieuw een impuls gegeven. Uitgangspunt is het Kaderplan Havenfront Terschelling zoals dat in december 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld.

De projectorganisatie bestaat uit een eindverantwoordelijke projectdirecteur met een projectteam waarvan techniek, communicatie en omgevingsmanagement onderdeel van uitmaken. Daarnaast wordt de projectorganisatie bij de aanbesteding ondersteund door een Tenderboard waarin wij gebruik maken van externe expertise vanuit de Provincie Fryslân en de Port of Rotterdam.

In overleg met de projectboard is ervoor gekozen om te starten met de deelgebieden Willem Barentszkade en Veerhaventerrein. Dit in verband met de technische staat van de Willem

Barentszkade en het feit dat de werkzaamheden aan het Veerhaventerrein logischerwijze de werkzaamheden van Rijkswaterstaat aan het concessiegebied volgen.

In 2022 heeft de verdere uitwerking van deze beide deelgebieden plaatsgevonden. Dit betekent dat wij ernaar streven om in 2024 de eerste schep in de grond te steken. Uiteraard is een en ander sterk afhankelijk van het op een vlotte wijze van het vergunningentraject. Om dit te stroomlijnen is in de loop van 2022 aan een juridisch adviseur opdracht gegeven om dit vergunningentraject verder te concretiseren en hiervoor een gedetailleerd stappenplan te ontwikkelen.

Tenslotte is ingestoken op een goede communicatie met de eilander bevolking. Daartoe is half december 2022 een bijeenkomst met de omwonenden en ondernemers van Willem Barentszkade en haven georganiseerd en zijn de voorbereidingen getroffen voor een verdere uitrol van de communicatie in 2023.

Het financiële overzicht over het jaar 2022 is als volgt:

Beschikbaar budget 2022	€ 300.000
Bij: Reserve budgetoverheveling vanuit 2021	€ 180.000
Totaal beschikbaar budget 2022	€ 480.000
Af: Kosten 2022	€ 338.598
Restant budget 2022, over te hevelen naar 2023	€ 141.402

Financiële verantwoording programma 2

Per saldo is er op programma 2 een positief resultaat behaald van € 73.000. Alle afwijkingen per taakveld boven de € 25.000 (+ of -) worden hieronder toegelicht.

PROGRAMMA 2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT					
Taakveld	L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
2.1 VERKEER EN VERVOER	Baten	535.000	515.000	500.000	-15.000
	Lasten	-1.414.000	-1.419.000	-1.311.000	108.000
		-879.000	-904.000	-811.000	93.000
2.3 RECREATIEVE HAVENS	Baten	91.000	100.000	90.000	-10.000
	Lasten	-88.000	-49.000	-76.000	-27.000
		3.000	51.000	14.000	-37.000
2.4 ECONOMISCHE HAVENS EN WATERWEGEN	Baten	212.000	277.000	245.000	-32.000
	Lasten	-818.000	-1.232.000	-1.101.000	131.000
		-606.000	-955.000	-856.000	99.000
TOTAAL PROG 2 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-1.482.000	-1.808.000	-1.653.000	155.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	526.000	596.000	655.000	59.000
	Lasten	-504.000	-334.000	-475.000	-141.000
		22.000	262.000	180.000	-82.000
TOTAAL PROG 2 NA RESULTAATBESTEMMING		-1.460.000	-1.546.000	-1.473.000	73.000

B/L	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
Baten	1.364.000	1.488.000	1.490.000	2.000
Lasten	-2.824.000	-3.034.000	-2.963.000	71.000
Totaal	-1.460.000	-1.546.000	-1.473.000	73.000

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Het afgelopen jaar is veel tijd besteed aan het uitvoeren en voorbereiden van grote projecten. Het reguliere (kleine) onderhoud is hierdoor beperkt uitgevoerd, of zelfs achterwege gebleven. Omdat dit klein onderhoud niet is uitgevoerd vallen deze gelden vrij ten gunste van de algemene middelen. De middelen kunnen vrijvallen omdat het klein onderhoud niet via de voorziening wegen loopt.

Taakveld 2.3 Recreatieve havens

De afwijking op taakveld 2.3 wordt veroorzaakt door hogere afschrijvingslasten. In 2021 is er een investering afgerond, waarvan de kapitaallasten vanaf 2022 worden geboekt. Deze lasten zijn per abuis onjuist in de begroting opgenomen.

Taakveld 2.4 Economische havens en waterwegen

Het positieve resultaat op taakveld 2.4 wordt voor het grootste gedeelte veroorzaakt door overgebleven budget binnen het project Masterplan haven. Dit budget wordt overgeheveld naar 2023.

Programma 3 – Economie

Ontwikkelingen in 2022

Wat wilden we bereiken?

- Voortzetten relatie met Terschellinger Ondernemersfonds.
- Opstellen uitvoeringsplan Programma Waddeneilanden.
- Aansluiten bij Friese projectenmachine, om de ontwikkeling van Europese projecten vanuit Fryslân een stimulans te geven.
- Goede en laagdrempelige communicatie met ondernemers.

Wat hebben we bereikt?

- Er is in 2022 een nieuw convenant gesloten met het Terschellinger Ondernemersfonds
- De gemeente Terschelling heeft zich aangesloten bij de Friese Projectenmachine, inmiddels omgedoopt tot Europapact.
- Er is een bedrijvencontactfunctionaris aangesteld.
- Bedrijfsbezoeken en Ondernemersloket zijn opnieuw opgestart.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het raadsbesluit inzake Terschellinger Ondernemersfonds is verwerkt in het nieuwe convenant.
- Actieve deelname in de verschillende projectgroepen voor de programmaliijnen, waarin veel formats voor projecten zijn uitgewerkt.
- Kennismakingsgesprek met Europa Pact gevoerd.
- Er wordt veel tijd geïnvesteerd in het versterken van het contact met ondernemers. De eerste bedrijfsbezoeken hebben plaatsgevonden en het Ondernemersloket wordt onder de aandacht gebracht.

Financiële verantwoording programma 3

Per saldo is er op programma 3 een positief resultaat behaald van € 286.000. Alle afwijkingen per taakveld boven de € 25.000 (+ of -) worden hieronder toegelicht.

PROGRAMMA 3 ECONOMIE					
Taakveld	L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
3.1 ECONOMISCHE ONTWIKKELING	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-1.000	-	1.000
		-	-1.000	-	1.000
3.4 PROMOTIE EN BELASTINGEN	Baten	4.201.000	4.093.000	4.313.000	220.000
	Lasten	-368.000	-442.000	-302.000	140.000
		3.833.000	3.651.000	4.011.000	360.000
TOTAAL PROG 3 VOOR RESULTAATBESTEMMING		3.833.000	3.650.000	4.011.000	361.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	95.000	89.000	64.000	-25.000
	Lasten	-64.000	-	-50.000	-50.000
		31.000	89.000	14.000	-75.000
TOTAAL PROG 3 NA RESULTAATBESTEMMING		3.864.000	3.739.000	4.025.000	286.000

L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
Baten	4.296.000	4.182.000	4.377.000	195.000
Lasten	-432.000	-443.000	-352.000	91.000
Totaal	3.864.000	3.739.000	4.025.000	286.000

Taakveld 3.4 Promotie en belastingen

In 2022 is er een meeropbrengst toeristenbelasting gerealiseerd van € 235.000. Voorgesteld wordt om de meeropbrengst toeristenbelasting bij de resultaatsbestemming toe te voegen aan de reserve recreatie.

Naast de meeropbrengst toeristenbelasting is er budget overgebleven op het product inning toeristenbelasting en bevordering toerisme. Het niet bestede budget inning toeristenbelasting van € 50.000 wordt overgeheveld naar 2023 ten gunste van het project "Inning toeristenbelasting". De onderbesteding op bevordering toerisme wordt veroorzaakt door het niet uitvoeren van diverse incidentele projecten, waaronder de ontwikkeling van het winkelgebied. Hiervoor was een budget geraamd van € 25.000, welke onttrokken zou worden uit de reserve recreatie. Het budget is niet besteed en deze onttrekking heeft derhalve ook niet plaatsgevonden.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren Economie	2021 Terschelling	2021 Nederland
Functiemenging (in %)	54%	53%
Vestigingen (van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	257,9	165,1

Programma 4 – Onderwijs

Ontwikkelingen in 2022

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Wat wilden we bereiken?

- Een vastgesteld integraal huisvestingsplan onderwijs.
- Minimaal een voorziening voor primair onderwijs in de drie kernen

Wat hebben we bereikt?

- De ontwikkeling van het IHP heeft enige vertraging opgelopen. Het eindrapport wordt opgeleverd in Q1 2023.
- Minimaal een voorziening voor primair onderwijs in de drie kernen is opgenomen als een van de uitgangspunten in het IHP

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2022 is onder begeleiding van ABC Nova samen met onderwijspartners en kinderopvang gewerkt aan de ontwikkeling van een duurzaam Integraal Huisvestingsplan (IHP). Visieontwikkeling Toekomstbestendig onderwijs maakt integraal onderdeel uit van dit traject.

Kwalitatief goed onderwijs

Wat wilden we bereiken?

- Voorkomen van onderwijsachterstanden
- Doorlopende leerlijnen 0-23 jaar
- Inclusief onderwijs
- Gelijke ontwikkelkansen

Wat hebben we bereikt?

- Een regeling Onderwijsachterstanden Beleid (OAB)
- Een doorlopende leerlijn van Kinderopvang (KO) tot MBO
- Voor elk kind een plek in het primair onderwijs (PO)
- Een kwalitatief goed Voor- en Vroegschools Educatie (VVE) aanbod

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Vanuit het OAB budget worden verscheidene interventies en activiteiten gefaciliteerd die betrekking hebben op het voorkomen en bestrijden van achterstanden op het gebied van taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotioneel gedrag. Daarnaast voerden we twee pilots uit:

- a. Preventiecoach; deze pilot richt zich op de overdracht van Kinderopvang naar het primair onderwijs en op peuters met een ondersteuningsvraag,
- b. Logopedische observatie voor 3- en 5-jarigen. Het doel is om antwoord krijgen op de vraag in hoeverre structurele observatie van 3-jarigen een preventieve werking heeft op de taalontwikkeling van kinderen.

Er is een georganiseerde overdracht van informatie bij de overstap van:

- Psz/KO naar PO,
- PO naar VO (voortgezet onderwijs)
- VO naar MBO

Op Terschelling kennen we Inclusief Onderwijs. Dit betekent dat elk kind wordt opgenomen binnen het Primair Onderwijs. En indien mogelijk, gezien de ondersteuningsvraag, ook binnen het Voortgezet Onderwijs. Om dit mogelijk te maken wordt op maat ondersteuning ingezet vanuit de jeugdzorgmiddelen.

Binnen Prokino Kinderopvang wordt gewerkt met het VVE programma Uk&Puk. Er is extra zorg en aandacht voor de overdracht en evaluatie van kinderen met een ondersteuningsvraag naar het PO. Er is een werkgroep VVE waarin Peuteropvang en primair onderwijs aanpak en activiteiten VVE met elkaar af stemmen.

Aansluiting onderwijs/lokale arbeidsmarkt

Wat wilden we bereiken?

Stimuleren en ondersteunen van de lokale initiatieven met betrekking tot de ontwikkeling en borging van MBO-opleidingen.

Wat hebben we bereikt?

- De werving voor de tweede tranche Koksopleidingen Vlieland en Terschelling is gestart.
- De wervingscampagne voor de Groenopleiding is ontwikkeld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2022 is vanuit de samenwerkingsdriehoek Ondernemers-Onderwijs en Overheid (de drie O's) ingezet op de doorontwikkeling van MBO-opleidingstrajecten. Deze activiteiten sluiten aan op het speerpunt (een leven lang) Ondernemen en ontwikkelen van het Programma de Wadden De trajecten zijn gericht op behoud van personeel en instroom nieuw personeel. De gezamenlijke inspanningen richten zich vooralsnog op de sectoren Horeca, Bouw, Groen en Zorg.

Voor de MBO Koksopleidingen zijn samen met ondernemers en ROC De Friese Poort wervingsactiviteiten geïnitieerd. Start opleiding is op een nader te bepalen moment in 2023. Met de wervingsacties gericht op een Groenopleiding voor Vlieland en Terschelling wordt in 2023 gestart. Hierin wordt samengewerkt met lokale groenondernemers en Aeres MBO opleidingen.

Financiële verantwoording programma 4

Per saldo is er op programma 4 een positief resultaat behaald van € 23.000. Alle afwijkingen per taakveld boven de € 25.000 (+ of -) worden hieronder toegelicht.

PROGRAMMA 4 ONDERWIJS					
Taakveld	L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
4.1 OPENBAAR BASISONDERWIJS	Baten	1.887.000	1.735.000	1.995.000	260.000
	Lasten	-1.887.000	-1.737.000	-1.995.000	-258.000
		-	-2.000	-	2.000
4.2 ONDERWIJSHUISVESTING	Baten	114.000	76.000	118.000	42.000
	Lasten	-399.000	-414.000	-486.000	-72.000
		-285.000	-338.000	-368.000	-30.000
4.3 ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGZAKEN	Baten	2.025.000	1.802.000	1.988.000	186.000
	Lasten	-2.226.000	-2.045.000	-2.180.000	-135.000
		-201.000	-243.000	-192.000	51.000
TOTAAL PROG 4 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-486.000	-583.000	-560.000	23.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		-	-	-	-
TOTAAL PROG 4 NA RESULTAATBESTEMMING		-486.000	-583.000	-560.000	23.000

L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
Baten	4.026.000	3.613.000	4.101.000	488.000
Lasten	-4.512.000	-4.196.000	-4.661.000	-465.000
Totaal	-486.000	-583.000	-560.000	23.000

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Aan het gebouw van het voortgezet onderwijs hebben het afgelopen onderhoudswerkzaamheden plaatsgevonden welke voor rekening komen van de gemeente. Deze lasten waren niet voorzien in de begroting.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De onderschrijding op dit taakveld wordt veroorzaakt door een onderbesteding op de budgetten van tegemoetkoming uitwonende studenten en leerlingenvervoer. De aanspraak op deze budgetten is afhankelijk van het aantal aanvragen en leerlingen en wisselt daarom jaarlijks.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren Onderwijs	2019-2020	2018-2019
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	0	0
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	14	17
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificaties (vsv-ers in % deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	0,70%	0,70%

Ontwikkelingen in 2022

Wat wilden we bereiken?

- Kinderen stimuleren om te sporten;
- Meer samen werken en kennis te delen met beweegaanbieders en maatschappelijke organisaties;
- De sportlocaties en openbare ruimte verbeteren zodat deze meer uitnodigt om te bewegen;
- Bewegen stimuleren onder mensen die niet vanzelfsprekend (kunnen) sporten.

Wat hebben we bereikt?

- Doorstart peutergym en aanschaf van een MQ Scan, een scan om de motoriek van kinderen te kunnen monitoren en gerichte stimulerings- en verbeteringsacties op maat ingezet kunnen worden.
- Nieuwe initiatieven op het gebied van bewegen (o.a. een bewegingsmonitor voor kinderen, de Bewegingstuin van de Stilen, een zwemsteiger, sport clinics en speciale activiteiten tijdens schoolvakanties)
- Continuering samenwerking met lokale sport c.q. beweegaanbieders, SJT en onderwijs
- Doorstart Walking football incl. regionaal toernooi.
- Voorbereiding van de Doortraproute

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Na twee jaar Corona met verscheidene beperkingen op het gebied van sport, konden het afgelopen jaar de vele lokale evenementen op het gebied van bewegen en sport weer doorgang vinden. Gelijktijdig zagen we als effect van twee jaar Corona en de stijgende energieprijzen ook een tegengestelde beweging, bijvoorbeeld een afname van vrijwilligers en kostenstijgingen voor verenigingen met een eigen accommodatie. Om een goed beeld te krijgen van de noden en behoeften van de verschillende sport en ook andere maatschappelijke voorzieningen is eind 2022 een inventarisatie gestart. We onderzoeken in welke mate sportverenigingen ondersteuning nodig hebben om te kunnen voortbestaan. Uit de inventarisatie blijkt wat nodig is en welke vervolgacties hierop gezet moeten worden. De uitkomsten (inclusief advies) worden in het eerste kwartaal van 2023 verwacht.

De ambities van gemeente Terschelling op het gebied van sport, staan omschreven in het Lokaal Sportakkoord (LSA). Voor de uitvoering van de ambities werken de Buurtsportcoach en de ambtenaar Sportbeleid samen met een tweetal werkgroepen. In de werkgroepen zijn lokale partijen als het onderwijs, sportverenigingen, SJT en ondernemers vertegenwoordigd. De gemeente faciliteert (incl. subsidie en cofinanciering) de verschillende lokale initiatieven die worden ontwikkeld.

Financiële verantwoording programma 5

Per saldo is er op programma 5 een positief resultaat behaald van € 63.000. Alle afwijkingen per taakveld boven de € 25.000 (+ of -) worden hieronder toegelicht.

PROGRAMMA 5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE					
Taakveld	L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Verschil rekening - begroting 2022
5.2 SPORTACCOMMODATIES	Baten	142.000	214.000	179.000	-35.000
	Lasten	-611.000	-706.000	-686.000	20.000
		-469.000	-492.000	-507.000	-15.000
5.3 CULTUURPRESENTATIE, PRODUCT-PARTICIPATIE	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-136.000	-147.000	-147.000	-
		-136.000	-147.000	-147.000	-
5.4 MUSEA	Baten	123.000	100.000	220.000	120.000
	Lasten	-593.000	-597.000	-629.000	-32.000
		-470.000	-497.000	-409.000	88.000
5.6 MEDIA	Baten	72.000	72.000	75.000	3.000
	Lasten	-234.000	-250.000	-230.000	20.000
		-162.000	-178.000	-155.000	23.000
5.7 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Baten	1.000	2.000	-	-2.000
	Lasten	-196.000	-144.000	-147.000	-3.000
		-195.000	-142.000	-147.000	-5.000
TOTAAL PROG 5 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-1.432.000	-1.456.000	-1.365.000	91.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	31.000	-	-	-
	Lasten	-	-	-24.000	-24.000
		31.000	-	-24.000	-24.000
TOTAAL PROG 5 NA RESULTAATBESTEMMING		-1.401.000	-1.456.000	-1.389.000	67.000

L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Verschil rekening - begroting 2022
Baten	369.000	388.000	474.000	86.000
Lasten	-1.770.000	-1.844.000	-1.863.000	-19.000
Totaal	-1.401.000	-1.456.000	-1.389.000	67.000

Taakveld 5.4 Musea

Per saldo is er een overschot ontstaan van € 88.000. Dit wordt veroorzaakt door een niet besteed budget voor de Tonnenloods van € 24.000. Dit budget wordt overgeheveld naar 2023.

Daarnaast is er in de begroting 2022 geen rekening gehouden met de opbrengsten van het CNL. De werkelijke opbrengsten zijn € 92.000 en de exploitatielasten zijn € 189.000 (tegenover € 156.000 begroot). Per saldo ontstaat een voordeel van € 59.000.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren Sport, cultuur en recreatie	2020 Terschelling	2020 Nederland
Niet sporters (%)	52,8%	49,3%

Programma 6 – Sociaal Domein

Ontwikkelingen in 2022

Participatie – meer mensen kunnen werken

Wat wilden we bereiken?

- Voor iedereen is plek op de arbeidsmarkt, met hierbij speciale aandacht voor kwetsbare doelgroepen.
- Er wordt structureel geïnvesteerd in de samenwerkingsdriehoek ondernemers-overheid-onderwijs om inwoners de best mogelijke kans te geven om werk te vinden
- We willen financieel zelfredzame inwoners
- We willen sociaal zelfredzame inwoners

Wat hebben we bereikt?

Iedereen doet mee!

- In gevolge uittreding GR West Friesland/ leerwerkbedrijf Empatec is gemeente Terschelling zelf verantwoordelijk voor het begeleiden en plaatsen op de arbeidsmarkt van mensen met een WSW dan wel beschut werken indicatie.
- In 2022 betrof het één inwoner waar gezocht is voor een passende oplossing (maatwerk).
- In 2023 wordt een voorstel voor structurele uitvoering en implementatie van Beschut Werk uitgewerkt.

Om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten en de weg naar werk te activeren worden er een aantal werkstimulerende maatregelen ontwikkeld.

Kansen op werk verbeteren door structurele inzet samenwerkingsdriehoek ondernemers-overheid-onderwijs

- Praktijkleren maakt integraal onderdeel uit van het van het vmbo-programma;
- De voorbereiding voor de organisatie van een groenopleiding is gestart
- De werving voor een tweede koksopleiding van start gegaan

Bevorderen financieel en sociaal zelfredzame inwoners – programma armoedebelid

De inzet op inkomensondersteuning is in 2022 gedaald van 24 (januari) naar 19 (ultimo december).

- Herijking collectieve zorgverzekering voor minima
 - o De gemeentezorgpolis AV Frieso wordt gecontinueerd en de poliswijzer is ingevoerd.
- Energiearmoede
 - o In de vorm van categoriale bijzondere bijstand is de energietoeslag uitgekeerd voor een financiële tegemoetkoming van de energielasten. In gevolge de SPUK gelden zijn vanuit de energietransitie energiecoaches ingezet en is er een pilot witgoedregeling gestart.
- Ondersteuning voor kinderen in armoede door samen voor alle kinderen (SAM&)
 - o Subsidiëring vindt plaats van stichting Leergeld en van het jeugdfonds sport en cultuur voor gelijke kansen ontwikkeling.
- Het bereik van minimaregelingen is vergroot
 - o Er is extra ingezet op het bereiken van de doelgroep van de energietoeslag (<130% sociaal minimum). Hiermee hebben we inzicht gekregen in een doelgroep die eerder niet in beeld was bij de gemeente.
- Vroegsignalering
 - o In 2022 zijn op Terschelling in het kader van 'Vroegsignalering van schulden' door het Eilandteam alle binnengekomen meldingen opgepakt. Door deze aanpak kan de gemeente eerder in actie komen en inwoners met geldzorgen in een zo vroeg

mogelijk stadium bereiken en actief hulp aanbieden. Zo wordt voorkomen dat betalingsachterstanden verder oplopen en zich ontwikkelen tot een problematische schuldsituatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Iedereen doet mee!

Door de Dienst SoZaWe is een lokaal team werk en participatie HTV (Harlingen, Terschelling, Vlieland) samengesteld. Jaarlijks stemt dit team de speerpunten af met stakeholders. Vervolgens worden deze uitgewerkt in een jaarplan. Voor Terschelling is een accountmanager vanuit de Dienst/Pastiel aangewezen die het aanspreekpunt is voor ondernemers. De accountmanager ondersteunt de ondernemers bij vragen met betrekking tot plaatsing/begeleiding van cliënten en bij het invullen van vacatures. De accountmanager werkt nauw samen met de casemanager van de Dienst. De casemanager begeleidt de bijstandsccliënten van Terschelling.

Samen met de Dienst NWF is een drietal nieuwe werkstimulerende maatregelen in voorbereiding, zoals loonkostensubsidie en de vrijlatingsregeling bij deeltijdwerkzaamheden voor de bijstandsgerechtigde. Deze maken deel uit van het zogenaamde Breed offensief: een verzameling wijzigingen van de Participatiewet ingaande 2023.

Naar aanleiding van een concreet geval is er actief ingezet op een traject en begeleiding voor een persoon met een indicatie voor beschermt werken.

Kansen op werk verbeteren door structurele inzet samenwerkingsdriehoek ondernemers-overheid-onderwijs.

Inzet van de samenwerkingsdriehoek is een specifieke lokale situatie. Vanuit het nationaal onderwijsprogramma zijn concrete acties ondernomen in samenwerking met onderwijs, gericht op het behalen van een startkwalificatie en voorkomen van schooluitval. Specifiek is er aandacht voor praktijk leren en het zorg dragen van voldoende stageplekken in samenwerking met ondernemers.

Er zijn voorbereidingen gedaan in de praktijkondersteuning huisartsen (POH). Hierdoor zijn we in staat vroegtijdig ouders en kinderen met een ondersteuningsvraag te helpen waardoor erger (bv. schooluitval/ ontwikkelingsachterstand) wordt voorkomen.

Bevorderen financieel en sociaal zelfredzame inwoners - Programma Armoedebeleid

Voor de uitvoering is een licentie genomen op een landelijk systeem dat gegevensuitwisseling conform de wetswijziging Gemeentelijke Schuldhulpverlening (WGS) mogelijk maakt. Om beter de signalen te kunnen opvolgen is 0,21 fte toegevoegd aan het Eilandteam. De extra kosten die hieruit voortvloeien bedragen € 16.000 op jaar basis. Hoewel deze kosten eerst als extra post opgenomen worden in de meerjarenramingen, moet de vroegsignalering op den duur (2023 of later) leiden tot een kostenbesparing. Op verzoek van het college is vanaf 2023 een taakstelling opgenomen. Het is op dit moment echter lastig in te schatten wat de precieze besparing zal zijn die hieruit voortvloeit en wanneer deze wordt gerealiseerd. De kostenbesparingen zijn berekend op basis van de vastgestelde ervaringsgegevens van de gemeente Amsterdam. Deze kostenbesparingen zullen worden doorgevoerd in de meerjarenramingen.

Op basis van landelijke ervaringen worden de volgende effecten verwacht:

- Daling van de instroom in minnelijke schuldregelingstrajecten, het aantal huisuitzettingen en afsluitingen van energie
- Een snellere uitstroom uit de Participatiewet (PW)
- Minder instroom in de Participatiewet (PW)
- Besparing op de kosten van maatschappelijke opvang.

Vanaf het moment van invoering zal frequent monitoring plaatsvinden op de financiële effecten van vroegsignalering. Vooruitlopend op de besluitvorming zijn de budgetten opgenomen in de Kadernota.

In 2022 heeft een nulmeting en eerste evaluatie plaatsgevonden van de vroegsignalering. Er is geconcludeerd dat er nog te weinig gegevens beschikbaar zijn om een goede evaluatie te kunnen uitvoeren. Toch is het wel belangrijk dat deze evaluatie uitgevoerd is, want hierdoor zijn een aantal leerpunten naar voren gekomen en worden aanbevelingen gedaan waaraan gewerkt kan worden. Parallel aan deze evaluatie is een nieuw DPIA (Privacy Impact Analyse) opgesteld in samenwerking met de Privacy Officer.

De ambities opgenomen in het armoedebeleid resulteren in het ontwikkelen van werkstimulerende maatregelen, het vergroten van het bereik van minimaregelingen, het aanbieden van ondersteuning voor kinderen in armoede middels SAM&, herijking van de collectieve zorgverzekering voor minima, invoering poliswijzer en het evalueren en bijstellen van regelingen kindpakket thuis/participatiefonds en de sociale leningen. Daarnaast wordt de vindbaarheid en toegang tot (schuld)hulpverlening voor ondernemers verbeterd.

We hebben het bereik van onze minimaregelingen vergroot door ontwikkeling van de folder minimaregelingen, de opwegwijzer, door gebruik te maken van de media waaronder advertenties in lokale kranten, sociale media en door het verrichten van gerichte mailingen over specifieke onderwerpen zoals de energietoeslag, de individuele inkomenstoeslag en de AV Frieso. Op het aanvraagformulier van de energietoeslag is een extra optie ingebouwd waarbij aangegeven kon worden extra informatie te ontvangen over financiële regelingen. Al deze mensen hebben in januari 2023 de nieuwe folder minimaregelingen 2023 ontvangen. Hiermee hebben we als gemeente een nieuwe doelgroep in beeld. We blijven ons oriënteren op inzetbare instrumenten voor vergroten van het bereik van onze doelgroep.

WMO – de leefomgeving wordt verbeterd

Wat wilden we bereiken?

- Iedereen kan zo lang mogelijk thuis of in zijn nabije omgeving blijven wonen.
- Er wordt naar elkaar omgekeken binnen de gemeenschap.
- Iedereen heeft de mogelijkheid om mee te doen en te participeren binnen de samenleving
- Er is grip op de kosten en ontwikkelingen binnen de Wmo

Wat hebben we bereikt?

Zo lang mogelijk thuis wonen

- Er is een brede inzet geweest op zo lang mogelijk thuis wonen
- Er is een start gemaakt met de voorbereiding van de woonzorg visie ter verbetering van de leefomgeving van de diverse doelgroepen.
- Er is gewerkt aan het borgen van voldoende woningaanbod voor de diverse doelgroepen die nu of in de toekomst ondersteuning behoeven bij het zelfstandig thuis wonen.
- Er is gewerkt vanuit het principe 'normaliseren en de-stigmatiseren'.
- Het 'appel' huishoudelijke hulp is in 2022 door het Eilandteam uitgevoerd. Er zijn nog geen meetbare resultaten.

Iedereen doet mee en er wordt naar elkaar omgekeken

- Er is een brede inzet geweest op meedoen aan de samenleving
- Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan mantelzorgondersteuning 2021-2022:
 - o We kunnen mantelzorgers beter bereiken

- We hebben mantelzorgers beter kunnen ondersteunen
- Er is gestart met doorlopende cliëntervaringsonderzoeken Wmo en jeugdwet. Hier zijn nog geen concrete resultaten te benoemen.

Grip op de Wmo

Er is gestart met het project Grip op Wmo. We werken beter samen met uitvoerings- en ketenpartners aan het beheersbaar houden van de kosten en de uitvoering van het sociaal domein met in het bijzonder aandacht voor het voorliggende veld, de huishoudelijke hulp, begeleiding en woonvoorzieningen. Er zijn nog geen meetbare resultaten.

Het aantal inwoners met een Wmo maatwerkvoorziening in 2022 is stabiel gebleven. Er zijn geen significante stijgingen of dalingen in het aantal Wmo maatwerkvoorzieningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Zo lang mogelijk thuis wonen

- Ten behoeve voor het vergroten van de zelfredzaamheid en het streven naar langer thuis wonen is gestart met voorbereiding van de woonzorg visie. Dit vindt plaats in nauw contact met onder andere de lokale woningbouwvereniging. Er is (cijfermatig) onderzoek gedaan ten behoeve van het opstellen van de woonzorgvisie die 1 januari 2024 vastgesteld moet zijn. Hierbij is ondersteuning geboden vanuit de Taskforce Wonen en Zorg. De uitkomsten van het onderzoek vormen de basis voor het opstellen van de visie in 2023.
- In de jaarlijkse prestatieafspraken zijn er voor de diverse doelgroepen afspraken gemaakt.
- De implementatie van het convenant Weer Thuis is gestart om de samenwerking tussen gemeente, woningcorporaties en zorgaanbieders te versterken.
- De decentralisatie Beschermd Wonen werd uitgesteld en gaat pas in per 1 januari 2024. Hiermee is het jaar 2022 een 'tussenjaar' geweest waarin we moesten wachten op het financieel verdeelmodel. Halverwege 2022 is het verdeelmodel bekend gemaakt. Ter informatie, er zijn geen maatwerkvoorzieningen afgegeven voor beschermd wonen in 2022. In 2023 vindt een behoeftepeiling plaats voor ambulante wonen.

Huishoudelijke hulp

In verband met toenemende vraag naar huishoudelijk hulp zagen we dat mensen langer op hulp moesten wachten. De uitvoerbaarheid van huishoudelijke hulp kwam hiermee onder druk te staan, ook bij aanbieders. Om die reden zijn we bij huisbezoeken actief de vraag gaan stellen in hoeverre mensen het ook particulier kunnen organiseren. Dit wordt ook wel het appel genoemd.

Iedereen doet mee

In 2021 heeft een evaluatie plaatsgevonden van de maatwerkvoorzieningen 'Dagactiviteit'. De evaluatie heeft geen aanleiding gegeven om de maatwerkvoorziening te wijzigen en het huidige aanbod van dagbesteding is in 2022 gecontinueerd. In 2023 geven we hier een vervolg aan en beogen we te komen tot een betere verbinding tussen participatie vanuit de Wmo 2015 en participatie vanuit de Participatiewet.

In het kader van preventie en domein overstijgende aanpak is voor Terschelling maatschappelijke werk beschikbaar. Daarnaast heeft de raad eind 2022 middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van een outreachend hulpverlener van Verslavingszorg Noord Nederland (zie ook programma Volksgezondheid).

Er wordt naar elkaar omgekeken

- Mantelzorg

- Er is een buurtwelzijnswerker voor 6 uren per week ingezet die de lokale kartrekker is voor uitvoering van het mantelzorgbeleid op Terschelling.
- Er is een bewustwordingscampagne opgezet en uitgevoerd.
- Er is een start gemaakt met een onderzoek naar de behoefte aan ondersteuning voor mantelzorgers.
- De gemeente Terschelling is aangehaakt bij de regionale werkgroep mantelzorg waardoor de samenwerking met andere gemeenten van Noardwest Fryslân optimaal wordt benut.
- Eind 2022 heeft een evaluatie plaatsgevonden, waarop het nieuwe Uitvoeringsplan mantelzorgondersteuning 2023-2024 wordt opgesteld.

Doorlopende cliëntervaringsonderzoeken Wmo en jeugdwet

Om de kwaliteit van dienstverlening doorlopend te monitoren is gestart met de uitvoering van de cliëntervaringsonderzoeken Wmo en jeugdwet.

Het project Grip op Wmo

In verband met de opgave voor het behoud van kwaliteit en een toekomstbestendige Wmo is gestart met het project 'grip op Wmo'. Dit project werkt aan het optimaliseren van onze toegang, beleid, monitoring, inkoop en contractmanagement. Doel van het project is 'grip' houden op de Wmo door deze uitvoerbaar te houden, de kosten minder hard te doen stijgen en goed voorbereid te zijn op de opgaven in de nabije toekomst. In verband met de aangekondigde kortingen op het jeugdbudget, zal ook binnen dit domein de komende jaren worden ingezet op monitoring, sturing en resultaat gericht werken.

Jeugd – Kinderen en jongeren groeien veilig en gezond op

Wat wilden we bereiken?

- In samenwerking met de andere Friese gemeenten bieden we kwalitatief goede specialistische jeugdhulp vanuit een gezamenlijke basis
- We zetten in op het vroegtijdig signaleren van problemen bij kinderen, jeugd en de opvoeding.
- Er is zicht en grip op de ontwikkeling van de kosten jeugdzorg

Wat hebben we bereikt?

Kwalitatief goede specialistische jeugdhulp vanuit een gezamenlijke basis

In provinciaal verband hebben de Friese gemeenten samen met SDF de provinciale Fryske Regiovisie Jeugdhulp opgesteld. Bovendien is bij SDF het contractbeheer verbeterd door de invoering van de landelijke contractstandaarden. In de regiovisie staan de uitgangspunten waarvan we in 2023 gaan werken, zoals het normaliseren van de jeugdhulp.

Ook is het Fries uniform ondersteuningsplan vastgesteld. Dit wordt in het geautomatiseerde systeem bij de Dienst ingevoerd, zodat hier vanaf februari 2023 mee kan worden gewerkt. Hierdoor kan er beter samengewerkt worden met de zorgaanbieders dat uiteindelijk ten goede komt aan de ondersteuning van de jeugdige.

De gemeente heeft deelgenomen aan de Friese Benchmark 'gemeentelijke toegang jeugdhulp' van SDF. De gemeente heeft de datasets samen met de Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân geanalyseerd. Met dit inzicht wordt in 2023 de toegang (het Eilandteam) waar mogelijk verbeterd.

Vroegtijdig signaleren van problemen bij kinderen, jeugd en de opvoeding.

- Er wordt school maatschappelijk werk ingezet op het eiland

- De Raad heeft eind 2022 positief besloten op de inzet van Verslavingszorg Noord Nederland (VNN). Vanaf 1 januari 2023 is er twee dagen per week een outreachend hulpverlener van de VNN aanwezig is op het eiland.
- De gesprekken met betrekking tot het organiseren van een pilot POH GGZ Jeugd zijn gestart om het vroegtijdig signaleren te verbeteren.
- Er zijn in 2022 35 jeugdigen uitgestroomd en 25 jeugdigen ingestroomd in de jeugdhulp.

Zicht en grip op de ontwikkeling van de kosten jeugdzorg

In 2022 is de hervormingsagenda Jeugd NWF 2022-2028 opgesteld. Hiermee is toegewerkt naar verbetering van de thema's: preventie, toegang en specialistische jeugdhulp. In 2023 gaan we aan de hand van een uitvoeringsprogramma 2023-2024 de acties concretiseren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We bieden kwalitatief goede specialistische jeugdhulp vanuit een gezamenlijke basis

Vanuit het intergemeentelijk beleidsteam is deelgenomen aan de provinciale werkgroep Onderwijs en Zorg, waarbij een domein overstijgende aanpak gericht op normaliseren, ontzorgen en demedicaliseren wordt voorbereid.

Er is gewerkt aan het opstellen van de provinciale Fryske Regiovisie Jeugdhulp en de (implementatie van de) inkoop en monitoring van het provinciale zorgaanbod. Er is ingezet op het verbeteren van contractbeheer en de invoering van de landelijke contractstandaarden. Bovendien is gewerkt aan de invoering van het provinciale uniform ondersteuningsplan. Het gebiedsteam en beleidsteam hebben medewerking verleend aan het monitoren van de gemeentelijke toegang jeugdhulp. Verder zijn de datasets voor de gemeenten Noardwest Fryslân samen met de gebiedsteams en de Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân geanalyseerd.

Het beleidsteam heeft de lokale gevolgen van de scherpere afbakening van de inkoop van jeugdhulp door SDF geïnventariseerd. Dit betreft de zogenaamde complementaire jeugdhulp. Voor Noardwest Fryslân is dit uitgewerkt in enkele scenario's.

We zetten in op het vroegtijdig signaleren van problemen bij kinderen, jeugd en de opvoeding.

- De overeenkomst met Sociaal werk de Kaai voor de inzet van schoolmaatschappelijk werk is voortgezet. Er is tijdelijke uitbreiding van uren geweest voor de inzet van ondersteuning aan de Oekrainers. Sociaal werk de Kaai heeft in 2022 extra ingezet, tezamen met de gemeente, op verbinding met het lokale netwerk.
- Samen met de huisartsenpraktijk Midsland zijn de gesprekken over de inzet POH Jeugd gestart. De gemeente heeft aangegeven indien nodig de pilot te willen faciliteren.
- Er hebben diverse voorlichtingen/voorstellingen plaats gevonden op school voor jongeren en hun ouders/verzorgenden. Voorbeelden van onderwerpen zijn alcohol en drugs, eenzaamheid en pesten

Er is zicht en grip op de ontwikkeling van de kosten jeugdzorg

Om de uitgaven binnen het Sociaal Domein in grip te krijgen, zijn er een paar zaken opgepakt in 2022. De focus lag op de jeugdzorg. Een van de maatregelen was ervoor te zorgen dat alle verwijzingen in het kader van de jeugdwet zoveel mogelijk verlopen via het Eilandteam. Dit gaat steeds beter, de lijntjes tussen de verwijzers worden korter. Dat wordt verder geoptimaliseerd in de komende jaren. Er is in 2022 begonnen met een onderzoek naar de mogelijkheden om een POH-jeugd (praktijkondersteuner huisartsen) bij de huisartsen gestationeerd te krijgen. Dat vindt zijn uitwerking in 2023/2024. Kostenbeheersing is wel iets van de lange adem. Voordat dit terug te zien is in cijfers is tijd nodig.

Daarnaast heeft het beleidsteam sociaal domein gewerkt aan het (door)ontwikkelen en implementeren van een plan van aanpak kostenbeheersing Noardwest Fryslân. De concretisering van de hervormingsagenda 2022-2028 zal leiden tot een uitvoeringsagenda 2023-2024.

Financiële verantwoording programma 6

Per saldo is er op programma 6 een positief resultaat behaald van € 361.500. Alle afwijkingen per taakveld boven de € 25.000 (+ of -) worden hieronder toegelicht.

PROGRAMMA 6 SOCIAAL DOMEIN					
Taakveld	L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
6.1 SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	Baten	20.000	16.000	1.000	-15.000
	Lasten	-570.500	-628.500	-508.000	120.500
		-550.500	-612.500	-507.000	105.500
6.2 WIJKTEAMS	Baten	-	-	8.000	8.000
	Lasten	-3.000	-	-1.000	-1.000
		-3.000	-	7.000	7.000
6.3 INKOMENSREGELINGEN	Baten	370.000	392.000	397.000	5.000
	Lasten	-593.000	-727.000	-888.000	-161.000
		-223.000	-335.000	-491.000	-156.000
6.4 BEGELEIDE PARTICIPATIE	Baten	27.000	41.000	35.000	-6.000
	Lasten	-239.000	-276.000	-235.000	41.000
		-212.000	-235.000	-200.000	35.000
6.5 ARBEIDSPARTICIPATIE	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-22.000	-32.000	-35.000	-3.000
		-22.000	-32.000	-35.000	-3.000
6.6 MAATWERKVOORZIENING (WMO)	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-73.000	-70.000	-68.000	2.000
		-73.000	-70.000	-68.000	2.000
6.71 MAATWERKDIENTVERLENING 18+	Baten	48.000	34.000	37.000	3.000
	Lasten	-777.000	-824.000	-747.000	77.000
		-729.000	-790.000	-710.000	80.000
6.72 MAATWERKDIENTVERLENING 18-	Baten	1.000	-	4.000	4.000
	Lasten	-1.115.000	-1.237.000	-1.007.000	230.000
		-1.114.000	-1.237.000	-1.003.000	234.000
6.81 GEËSCALEERDE ZORG 18+	Baten	13.000	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
		13.000	-	-	-
6.82 GEËSCALEERDE ZORG 18-	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-123.000	-131.000	-49.000	82.000
		-123.000	-131.000	-49.000	82.000
TOTAAL PROG07 SAMENLEVEN VOOR RESULTAATBESTEMMING		-3.036.500	-3.442.500	-3.056.000	386.500
PROD1199 MUTATIES RESERVES	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-25.000	-25.000
		-	-	-25.000	-25.000
TOTAAL PROG07 SAMENLEVEN NA RESULTAATBESTEMMING		-3.036.500	-3.442.500	-3.081.000	361.500

L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Verschil rekening - begroting 2022
Baten	479.000	483.000	482.000	-1.000
Lasten	-3.515.500	-3.925.500	-3.563.000	362.500
Totaal	-3.036.500	-3.442.500	-3.081.000	361.500

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Op taakveld 6.1 is een voordeel ontstaan van € 105.500. Dit voordeel wordt veroorzaakt door enerzijds lagere lasten door minder verstrekte subsidies (€ 36.500) en lagere loonkosten voor het eilandteam (€ 44.000). Anderzijds is er ook een niet besteed budget voor mantelzorg van € 25.000 welke wordt meegenomen in de reserve budgetoverheveling.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Taakveld 6.3 laat een negatief resultaat van € 156.000 zien. Dit tekort is ontstaan door het uitkeren van de Energietoeslag. In december 2022 is de raad geïnformeerd over de laatste stand van zaken door middel van een memo. Eind 2022 zijn er echter nog veel nieuwe aanvragen binnengekomen, waardoor de lasten sterk zijn toegenomen. Daarnaast is de aanvraagperiode verlengt tot en met april 2023. Het totaal aantal verwachte aanvragen wordt geschat op 260 met een bijbehorende last van € 339.000. In de begroting is rekening gehouden met een last van € 167.000. De extra lasten van € 172.000 zijn opgenomen in de jaarrekening. Op de overige posten van armoedebestrijding is een klein voordeel ontstaan van € 16.000 waardoor de totale lasten voor taakveld 6.3 met € 156.000 overschrijden.

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

De lasten op het taakveld begeleide participatie zijn € 35.000 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door lagere lasten op de uitvoering van de sociale werkvoorziening. De budgetten op dit taakveld zijn opgenomen conform de tegemoetkoming die wordt ontvangen via de algemene uitkering voor de uitvoering van de WSW. De werkelijke uitvoeringslasten waren € 35.000 lager.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Het voordeel op maatwerkdienstverlening 18+ (WMO) kan worden verklaard door de volgende wijzigingen:

- Er zijn minder maatwerkvoorzieningen uitgegeven. Het gaat hier voornamelijk om minder uitgaven voor het doen van woningaanpassingen. (€ 15.000)
- Ondanks dat het aantal voorzieningen huishoudelijke hulp licht is toegenomen, bleef het budget toereikend om deze toename op te vangen. Per saldo is er budget overgebleven op deze post (€ 13.000)
- De uitgaven voor PGB dalen nog steeds. In de prognoses was al te zien dat er een dalende lijn zat in de uitgaven en deze is nog verder ingezet. (€ 10.000)
- Het collectief vervoer komt lager uit dan begroot. In 2022 was er nog een paar maanden sprake van coronamaatregelen. Deze hebben ervoor gezorgd dat de lasten voor het collectief vervoer onder de begroting bleven. (€ 34.000)
- Het laatste voordeel zit in overige diverse onderschrijdingen voor o.a. onafhankelijke clientondersteuning en vervoer van dagactiviteiten. Daarnaast vallen de eigen bijdragen iets hoger uit dan begroot. (€ 8.000)

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Op het taakveld Maatwerkdienstverlening 18- (Jeugdzorg) is een voordeel ontstaan van € 234.000. Dit voordeel is ontstaan door lagere lasten van verwacht in de prognoses van 2022. Tijdens de 2^e bestuursrapportage van de Dienst leek het erop dat de kosten voor Jeugd zouden toenemen.

Voorzichtigheidshalve is toen het voordeel dat ingeboekt kon worden van € 100.000 bij geraamd op het product Jeugd om eventuele extra tegenvallers op te kunnen vangen. Deze tegenvallers bleven uit en de middelen vallen nu vrij ten gunste van de algemene middelen.

De overige verschillen zijn als volgt te verklaren:

- De lasten voor Specialistische Jeugdhulp zijn lager dan verwacht. Hierin is onder andere de overeenkomst t.a.v. Begeleiding in de klas opgenomen. De realisatie op dit onderdeel is lager. (€ 37.000)
- In 2021 is een verplichting opgenomen t.a.v. landelijke ingekochte Jeugdhulp. De feitelijke declaratie is echter lager uitgevallen waardoor de overige lasten vrijvallen. (€ 65.000)
- De bedrijfsvoeringslasten voor het onderdeel Jeugd vallen lager uit door de algeheel lagere lasten op het product. (€ 32.000)

Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

In 2022 was er een incidentele meevaller voor Beschermd wonen. De gemeente Terschelling heeft een bedrag van € 58.000 teruggekregen over 2021 en dit bedrag is ingeboekt op taakveld 6.82. Daarnaast vallen de lasten van Jeugdbescherming en reclassering € 24.000 lager uit dan begroot.

Beleidsindicatoren

Indicatoren sociaal domein	2022 Terschelling	2022 Nederland
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	707	685,7
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	NB	1%
Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	1%	7%
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)	72,7%	72,2%
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	2%	2%
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 10.000 inwoners)	143,8	431,2
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar)	63,2	202
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	11,3%	10,7%
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	NB	7,4%
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	NB	1,2%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (aantal per 10.000 inwoners)	520	640

* NB = niet beschikbaar

Ontwikkelingen in 2022

Riolering

Wat wilden we bereiken?

De gemeente draagt zorg voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater, het opvangen van hemelwater en het voorkomen van overlast van grondwater als de burger het zelf niet kan. Deze zorgplicht is afkomstig uit diverse wetten en zijn vertaald naar concrete maatregelen in het verbreed gemeentelijke rioleringsplan (vGRP). In augustus 2019 is het rioleringsbeheerplan 2019 – 2023 opgesteld waarin de gemeente invulling geeft aan deze zorgplicht.

Wat hebben we bereikt?

In 2022 zijn er diverse werken met betrekking tot riolering gedaan, namelijk:

- Herberekening kostendekking GRP, starten voorbereiding nieuwe GRP 2024-2029
- Inspectie en reiniging van het rioleringsstelsel in West Terschelling.
- Inventarisatie rioolstelsel West Terschelling op onvolkomenheden.
- Capaciteit berekening West Terschelling o.a. voor werkzaamheden HFT
- Onderzoeken Torenstraat in combinatie met herberekening riolering, infiltratie mogelijkheid.
- Voorbereidende werkzaamheden Torenstraat, afkoppeling hemelwater
- Voorbereidende werkzaamheden Zwarteweg, Groene Strand
- Onderzoeken Groenstrand, Zwarteweg, herberekening riolering, wenselijkheid infiltratie mogelijkheid.

Wat hebben daarvoor gedaan?

Diverse herstelwerkzaamheden

- Rioolinspectie diverse plekken t.b.v. werkzaamheden wegen
- Beheerprogramma Brutis, verbetering database gegevens
- Oplossen rioolverstoppingen, constateren foutieve aansluitingen of lozingen.

Daarnaast is het planmatig reinigen van onze stelsels opgestart op basis van evaluatie van de inspectie en constateringen uit dagelijks werk.

Voor de aansturing van het rioolsysteem (telemetrie) wordt GSM 2 gebruikt, vanwege uitfasering is een inventarisatie gemaakt ter vervanging door GSM 4 of beter alternatief.

Duurzaamheid

Wat wilden we bereiken?

Door middel van het uitvoeringsprogramma 'Terschelling Samen Duurzaam' stimuleren we verduurzaming op Terschelling en werken we aan concrete projecten met als doel reductie van CO₂-uitstoot.

Wat hebben we bereikt?

Het begrotingsjaar 2022 was het laatste jaar van de looptijd van het uitvoeringsprogramma. Het programmadoel voor de periode, minimaal 15% reductie van de CO₂-uitstoot, is behaald. De afgelopen jaren is er een CO₂-reductie gerealiseerd van ongeveer 20% ten opzichte van 1990. In 2022 hebben verschillende acties hieraan bijgedragen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor een slim en toekomstbestendig energiesysteem, is er onder andere een traject opgestart in samenwerking met Liander, de provincie en de andere Waddeneilanden. Ook zijn we bezig om op grotere schaal het eiland te kunnen verduurzamen door middel van innovatieve projecten als zonnecarports en het warmteproject op West.

Het warmteproject op West, waarbij er onderzocht wordt of een gedeelte van de woningen en bedrijven verwarmd kan worden met warm water uit de haven, is in een volgende fase aangekomen. De verkennende fase is afgerond en voorbereidingen worden getroffen voor de ontwikkelfase. Voor duurzame verwarming van woningen op het eiland blijft isoleren het belangrijkste uitgangspunt en in die gedachte is de isolatiesubsidie in 2022 verlengd. Eind 2022 is de isolatiesubsidie in totaal 120 keer aangevraagd.

Met inzet van onze energiecoaches zetten we ons in om dicht bij de eilanders te komen en hen te ondersteunen in verduurzaming. De energiecoaches zijn zowel bij particulieren als bedrijven actief. Voor particuliere huurders op het eiland is er op 1 maart 2022 een voucherregeling afgerond. Huurders konden met een voucher voor 80 euro aan energiebesparende maatregelen aanschaffen. Deze regeling heeft ongeveer 250 huishoudens bereikt. Daarnaast is het project energiearmoede van start gegaan waarbij eilanders met een slecht geïsoleerde woning flink ondersteund kunnen worden.

In het najaar ging er een isolatiecampagne van start waarbij alle eilanders een isolatieboekje ontvingen. Gedurende het jaar zijn er verschillende energiecafés georganiseerd in samenwerking met Terschelling Energie. Daarnaast is er gewerkt aan het onderhouden en verbeteren van de communicatiekanalen van Samen Duurzaam.

In 2022 is het klimaatfonds in samenwerking met Doeksen officieel opgericht. Hierbij kunnen duurzame burgerinitiatieven op Terschelling en Vlieland een financiële bijdrage krijgen. De eerste ronde is geweest en het verduurzamen van de jachthaven op West is als een van de winnaars uit de bus gekomen. Het waddenprogramma en regiodeal aanvraag waarbij duurzame energie en circulaire economie een onderdeel uitmaken is afgerond en ingediend. In het voorjaar van 2023 wordt hierover beslist.

Bovengenoemde lijn willen we de aankomende jaren doorzetten en versnellen.

Financiële verantwoording programma 7

Per saldo is er op programma 7 een negatief resultaat behaald van € 177.500. Alle afwijkingen per taakveld boven de € 25.000 (+ of -) worden hieronder toegelicht.

PROGRAMMA 7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU					
Taakveld	L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
7.1 VOLKSGEZONDHEID	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-232.000	-241.000	-229.000	12.000
		-232.000	-241.000	-229.000	12.000
7.2 RIOLERING	Baten	852.000	860.000	945.000	85.000
	Lasten	-771.500	-783.500	-827.000	-43.500
		80.500	76.500	118.000	41.500
7.3 AFVAL	Baten	935.000	919.000	943.000	24.000
	Lasten	-964.000	-934.000	-875.000	59.000
		-29.000	-15.000	68.000	83.000
7.4 MILIEUBEHEER	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-544.000	-553.000	-537.000	16.000
		-544.000	-553.000	-537.000	16.000
7.5 BEGRAAFPLAATSEN EN CREMATORIA	Baten	36.000	8.000	41.000	33.000
	Lasten	-26.000	-20.000	-28.000	-8.000
		10.000	-12.000	13.000	25.000
TOTAAL PROG 7 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-714.500	-744.500	-567.000	177.500
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	323.000	144.000	144.000	-
	Lasten	-144.000	-	-	-
		179.000	144.000	144.000	-
TOTAAL PROG 7 NA RESULTAATBESTEMMING		-535.500	-600.500	-423.000	177.500

B/L	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
Baten	2.146.000	1.931.000	2.073.000	142.000
Lasten	-2.681.500	-2.531.500	-2.496.000	35.500
	-535.500	-600.500	-423.000	177.500

Taakveld 7.2 Riolering

Het positieve verschil van € 41.500 op het product riolering wordt veroorzaakt doordat er meer BTW voordeel is behaald. In de begroting 2022 wordt op het product riolering een voordeel gepresenteerd van € 76.500. Dit bedrag is de BTW over de begrote lasten van € 499.000. De werkelijke lasten bedroegen echter € 561.000, waardoor het BTW voordeel € 118.000 is. Deze BTW wordt teruggevraagd via het BCF, maar wordt wel meegenomen in de berekening om de rioolheffing kostendekkend te maken. Het verschil van +/- € 72.000 tussen de begrote en werkelijke lasten is onttrokken uit de onderhoudsvoorziening riolering.

Taakveld 7.3 Afval

De lasten voor afvalverwerking vallen € 72.000 lager uit dan begroot. Daarnaast zijn de opbrengsten uit afvalstoffenheffing iets hoger dan begroot. Hierdoor ontstaat een incidenteel voordeel op het product afval van € 83.000.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren Volksgezondheid en Milieu	Terschelling 2021	Nederland 2021
Omvang huishoudelijk restafval (Kg/inwoner)	345	170
Hernieuwbare elektriciteit (%)	11,8%	26,8%

Programma 8 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Ruimtelijke ordening

Wat wilden we bereiken?

Ruimte voor ontwikkelingen met het oog op een duurzame ontwikkeling van Terschelling en het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving.

Wat hebben we bereikt?

In 2022 zijn voor de woningbouwplannen omgevingsvergunningen verleend:

- 1 woning Baaiduinen 4C
- 2 woningen Formerum Zuid 11AB
- 1 woning Kathoek 9
- 19 woningen Lutineweg

Om ruimte te bieden voor standplaatsen zijn verschillend bestemmingsplannen en de beheersverordening Natuurgebieden herzien.

Voor de volgende initiatieven zijn bestemmingsplannen vastgesteld:

- Ontwikkeling Tonnenloods als belevingscentrum
- Recreatieverblijf Heereweg 9A
- Personeelshuisvesting t Land 9
- Badhotel Midsland aan Zee
- “Oesterfabriek” voormalig loodskantoor Willem Barentszkade 22

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Postzegelbestemmingsplannen

Initiatieven van inwoners, ondernemers en ook de gemeente zelf zijn niet altijd in overeenstemming met de regels uit het geldende bestemmingsplan. Als het initiatief in lijn is met de ontwikkelvisie TS25, en ander beleid en wet- en regelgeving zich daartegen niet verzet, kan een initiatiefnemer een postzegelbestemmingsplan op laten stellen en de raad vragen een bestemmingsplanprocedure te starten. Daaraan voorafgaand wordt de initiatiefnemer gevraagd zijn plan te delen met raadsleden en ander belangstellenden. Dit gebeurt in “Et er oer ha” - een openbare bijeenkomst georganiseerd door de raad. De beoordeling van de concept bestemmingsplannen, de advisering daarover en de begeleiding van de planprocedure wordt uitgevoerd door het Team Beleid en Regie. In sommige (specifieke) gevallen wordt daarbij extern advies gevraagd. Speciaal voor woningbouwplannen is het Woonteam opgericht (zie onder Volkshuisvesting).

Omgevingswet

Wat wilden we bereiken?

Een goede invoering van de Omgevingswet.

Wat hebben we bereikt?

Voor verschillende onderdelen zijn raadsbesluiten genomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Algemeen

Het lijkt er nu op dat de Omgevingswet eindelijk op 1 januari 2024 in werking zal treden. In 2020 is al een begin gemaakt met de voorbereidingen. In september 2021 zijn de uitgangspunten voor de invoering vastgesteld door de gemeenteraad (uitgangspuntennotitie). Op 30 mei 2022 is de (nieuwe) raad bijgepraat over de Omgevingswet. In de loop van 2022 is van projectleider gewisseld.

Gemeentelijke adviescommissie ruimtelijke kwaliteit

De gemeenteraad heeft de Verordening op de Gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit Fryslân vastgesteld. Daarmee is geregeld dat hûs en hiem de adviestaken na inwerkingtreding van de Omgevingswet voort kan zetten.

De brede werkgroep advisering omgevingskwaliteit heeft een notitie in voorbereiding over hoe de advisering over de omgevingskwaliteit vorm gegeven kan worden. Onderzoek naar het instellen van een waddencommissie maakt daar onderdeel van uit.

Omgevingstafel

Het proces “Verkennen initiatief” wordt samen met Harlingen ingericht. In 2022 is daarmee geoefend met het initiatief voor een zonnepark op de parkeerplaats bij Paal 8.

Omgevingsplan

Op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt moeten we kunnen werken met het tijdelijk omgevingsplan dat van rechtswege ontstaat. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2022 gestart. Voor Midsland wordt als eerste het tijdelijk omgevingsplan omgezet in een omgevingsplan conform de eisen van de Omgevingswet. Hier is in 2022 een aanvang gemaakt.

Volkshuisvesting

Wat wilden we bereiken?

Woningen voor starters en doorstromers.

Wat hebben we bereikt?

Er zijn 37 vergunningen voor woningen verleend, waarvan er één een vergunning heeft maar nog niet is gestart, 16 woningen in aanbouw zijn, voor vier woningen bezwaar loopt en 16 woningen zijn bewoond. Daarnaast zijn acht omgevingsvergunningen in behandeling. Dit maakt een totaal van 45 woningen. Er zijn nog 19 woningen in voorbereiding.

Door inzet van handhaving worden 43 woningen weer gebruikt voor permanente bewoning.

Op de Klu locatie aan de Lutineweg zijn 19 woningen in aanbouw.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Handhaving

Het woonprogramma voorziet in het toevoegen van nieuwe woningen voor de doelgroep (starters en doorstromers). Wanneer aan de ‘achterkant’ woningen verdwijnen doordat zij niet (meer) gebruikt worden voor permanente bewoning is het toevoegen van nieuwe woningen ‘dweilen met de kraan open’. De handhaving van niet-permanent bewoonde woningen (vanaf 2021 onderdeel van het woonprogramma) is in 2022 doorgezet. Er zijn 118 trajecten gestart. Dit heeft opgeleverd dat er 43 woningen weer opnieuw permanent bewoond worden. Daarnaast vallen er 25 woningen onder

persoonsgebonden overgangsrecht in het bestemmingsplan, deze woningen komen op termijn weer beschikbaar.

Herijking beleid

Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks gemonitord. Dit zorgt ervoor dat de uitvoering op koers blijft en zo nodig kan worden bijgesteld. Eind 2022 is de evaluatie van Woonprogramma+135+ opgestart. We hebben hiervoor de Beleidsregels Nieuwe Woningen onder de loep genomen en gaan hier een herziening op maken. De voortgang en samenwerking met WoonFriesland voor de sociale woningbouw is geëvalueerd en de voortgang van de particuliere initiatieven is kritisch bekeken. Communicatie, organisatie en de aanpassing van de beleidsregels zijn belangrijke onderdelen die we meenemen in het nieuwe Programma Wonen.

Sociale huurwoningen door WoonFriesland

Binnen het woonprogramma is toevoeging van 50 nieuwe sociale huurwoningen door WoonFriesland één van de speerpunten. Het vinden van geschikte locaties is niet eenvoudig. In 2021 is daarom een versnellingssteam ingesteld. Het heeft er in ieder geval toe geleid dat WoonFriesland de vergunningaanvraag voor de KLu-locatie (19 woningen) in 2021 heeft ingediend. De bouw hiervan is inmiddels gestart. Er zijn 46 woningen in voorbereiding en er zijn nog rond de 24 woningen in onderzoek. Voor de oude noodslachtplaats zijn de uitgangspunten vanuit de gemeente nader op papier gezet en met WoonFriesland gedeeld. Verder zijn nieuwe locaties voor woningbouw door WoonFriesland in onderzoek genomen, te weten Midsland-West (Zuidermiedeweg), West-Aletalaan (fase 3) en de CNL-locatie.

Woonvisie

De huidige Woonvisie loopt tot 2022, met een doorkijk tot 2025. Er is nog geen begin gemaakt met een nieuwe Woonvisie. Door de Dienst Noordwest-Fryslân gewerkt aan een Woon-zorgvisie. Vanuit het Woonprogramma +135+ volgt het programma Wonen. We herijken hiervoor het oude Woonprogramma en voeren een volkshuisvestelijk onderzoek uit. Het definitieve programma Wonen laat de nieuwe koers voor de komende jaren zien.

Huisvesting (tijdelijk) personeel

Door de Ondernemersvereniging op de Friese Waddeneilanden is onderzoek verricht naar de huisvesting van personeel. Dit heeft een rapport per eiland opgeleverd. Gezamenlijk met TOV zijn mogelijke vervolgacties en rolverdeling besproken.

Vanuit de TOV is een enquête gehouden onder de aangesloten bedrijven. Hierbij is inzichtelijk geworden wat de behoefte is en wat de bereidheid is voor een bijdrage in de exploitatie per eenheid. De behoefte aan huisvesting voor (tijdelijk) personeel is 50 en 100 eenheden in verschillende kwaliteit. Ook is gebleken dat ondernemers in principe rond de € 9.000 per jaar willen bijdragen in de exploitatie per eenheid.

Afhankelijk van de concrete omvang van deze behoefte wordt onderzocht welke locaties zich het beste lenen voor realisatie en wordt gesproken met WoonFriesland over een mogelijke rol als exploitant/ verhuurder. De gemeente doet onderzoek naar mogelijke locaties voor huisvesting van (tijdelijk) personeel.

Lytse Húskes

De mogelijkheid voor realisatie van Lytse Húskes is nader verkend. Met een paar initiatiefnemers en een grondeigenaar van een locatie is gesproken over de mogelijkheid als proef een paar Lytse Húskes te realiseren. Tot op heden heeft dit echter nog niet tot concrete plannen geleid.

Particuliere initiatieven

Toevoeging van nieuwe woningen op Terschelling kan niet zonder particulier initiatief. Alleen dan komt grond beschikbaar voor de bouw van nieuwe woningen; grond die schaars is op ons eiland. Eind 2021 is een nieuw tender uitgeschreven voor de particuliere initiatieven in de derde tranche van het woonprogramma. De geselecteerde initiatieven hebben begin januari 2022 allemaal een gesprek met het Woonteam gehad (zogenaamde Adviesgesprek), zodat zij ook snel verder kunnen met hun woningbouwplannen.

Eind december 2021 heeft de gemeenteraad de regels voor de 130m²-woningen vastgesteld. Dit betekent dat onder voorwaarden woningen groter gebouwd mogen worden dan 100 m² (tot een maximum vloeroppervlakte van 130 m²). Voor deze categorie woningen (12 in totaal) werd begin 2022 een afzonderlijke tender uitgeschreven. In april 2022 is een nieuw tender uitgeschreven voor particuliere initiatieven. Deze tender is specifiek uitgeschreven voor maatschappelijk en/of economisch gebonden kinderen van eilanders. De woningen mogen maximaal een vloeroppervlakte hebben van 130m². De tender was gelimiteerd op 12 woningen. Uiteindelijk waren er zeven woningen die voldeden aan de beleidsregels. Deze initiatiefnemers zijn hun plannen nu aan het uitwerken.

Momenteel zijn er 37 vergunningen verleend, waarvan er één een vergunning heeft maar nog niet is gestart, 16 woningen in aanbouw zijn, voor vier woningen bezwaar loopt en 16 woningen zijn bewoond. Daarnaast zijn acht omgevingsvergunningen in behandeling. Dit maakt een totaal van 45 woningen. Er zijn nog 19 woningen in voorbereiding.

Provincie

De intensiteit van de werkzaamheden van het Adviesteam in 2022 is sterk afhankelijk van het besluit van de provincie Fryslân op het verzoek om extra woningbouwruimte. Er is een brief gestuurd aan Gedeputeerde Staten met het verzoek om meer dan 135 woningen op Terschelling te mogen bouwen. De provincie heeft er mee ingestemd dat een aantal woningen (bijv. woningbouw in vrijkomend maatschappelijk vastgoed, woon/ zorg-gerelateerde woningbouw) niet tot de woningbouwruimte van 135 woningen gerekend hoeven te worden. De provincie heeft ook aangegeven dat meer woningen mogelijk zijn als eerst maar duidelijk is dat de 135 woningen er daadwerkelijk komen en er voldoende argumenten zijn om nog meer woningen te bouwen.

Vanuit de Nationale Woon- en Bouwagenda zijn er prestatieafspraken gemaakt tussen de provincie Fryslân en het Rijk. Als bijdrage aan de landelijke ambities heeft het college een bod uitgebracht voor het bouwen van 285-310 woningen in de periode tot en met 2030, waarvan 77-100 sociale huurwoningen. In regionale woondeals worden deze afspraken vastgelegd. De prestatieafspraken en de regionale woondeal bieden kansen om met de provincie tot afspraken te komen over toereikende woningbouwruimte.

VTH in Harlingen

Wat wilden we bereiken

De gemeente Terschelling was niet tevreden over de inzet van de FUMO voor de BRIKS-taken. De uitvoering liep niet naar volle tevredenheid. Daarom is er gekeken naar een samenwerking met een andere partner om de uitvoering te verbeteren.

Wat hebben we bereikt

De vergunningverlening, toezicht en handhaving voert de gemeente Terschelling zelf uit, samen met de gemeente Harlingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De VTH-pool is gevestigd in het gebouw op de Waddenpromenade in Harlingen. Zij worden daar aangestuurd door de teamleider van Harlingen en werken nauw samen met de medewerkers van Harlingen. Het team is nog niet op sterkte. Door de krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om de juiste mensen te vinden en vast te houden. Het samenwerken met de gemeente Harlingen gebeurt op basis van een bestuursovereenkomst en een gastheerkostenovereenkomst. Het lijkt erop dat de voortdurende stijging zoals bij de FUMO het geval was, nu is gestopt. Maar het is ook duidelijk dat de formatie nog niet op orde is om alle zaken goed te kunnen uitvoeren.

FUMO

Wat wilden we bereiken

In deze jaarstukken zijn de frictiekosten voor de terugname van de BRIKS-taken afgewikkeld. De inzet van de FUMO is teruggebracht naar alle milieutaken, zowel basis- als plustaken.

Wat hebben we bereikt

De afspraken met de FUMO zijn helder geworden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In is een nieuwe governance van start gegaan, waar de gemeente Terschelling goed op aangehaakt is.

Toetsingskader evenementenvisie

Wat wilden we bereiken

De evenementenvisie is in december 2021 vastgesteld. In 2022 moest er een toetsingskader komen, waarbij er sneller een besluit kon worden genomen over een aanvraag van een nieuw evenement. Van belang was of het nieuwe evenement past bij de gemeente Terschelling.

Wat hebben we bereikt

Het toetsingskader is in q3 opgeleverd. De burgemeester heeft het ter consultatie aan de gemeenteraad voorgelegd. Inmiddels heeft de gemeenteraad in het coalitieprogramma aangegeven dat ze nu toch liever eerst een evenementenbeleid willen laten opstellen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In het eerste kwartaal van 2022 is er een bureau ingehuurd om dit toetsingskader op te stellen. Zij hebben gesproken met een aantal betrokken personen. Ze hebben zich in het onderwerp ingelezen, alle beschikbare documenten gelezen.

Opvang vluchtelingen Oekraïne

Wat wilden we bereiken

Een goede en prettige opvang voor de vluchtelingen op Terschelling. Maar tevens ook dat dit geen impact op de woonruimte voor de eilanders mocht hebben.

Wat hebben we bereikt

Samen met de stichting Opvang Oekraïne Terschelling hebben we er voor gezorgd dat er maximaal 50 vluchtelingen vanuit Oekraïne, voornamelijk vrouwen en kinderen, een goed onderdak op Terschelling hebben gevonden. De kinderen gaan naar school. De volwassenen en de jongeren hebben allemaal een baan(tje). Ze staan keurig ingeschreven in de gemeente en worden waar nodig ondersteund. De (medische) zorg is voor hen beschikbaar.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Er is door particulieren een stichting opgericht die de zorg voor de vluchtelingen op Terschelling op zich nam. De gemeente heeft de stichting ondersteund in verschillende zaken. Dit is gebeurd door middelen beschikbaar te stellen of zaken uit te zoeken. De gemeente heeft ook zelf woonruimte

beschikbaar gesteld. Woonruimte, die niet beschikbaar was voor de reguliere woningmarkt. Te denken valt dan aan het gebouw op palen bijvoorbeeld. De gemeente heeft in 2022 leefgeld aan de mensen zelf uitgekeerd. Verder heeft de gemeente voor zover particulieren dat wilden ook de kosten voor huisvesting op zich genomen, met daaronder ook de energiekosten. De gemeente heeft om de kosten te compenseren een uitkering van het Rijk gekregen. Deze uitkering blijft in stand tot dit in de gewone middelen van het Rijk is opgenomen.

Financiële verantwoording programma 8

Per saldo is er op programma 8 een negatief resultaat behaald van € 80.000. Alle afwijkingen per taakveld boven de € 25.000 (+ of -) worden hieronder toegelicht.

PROGRAMMA 8 VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING & STEDELIJKE VERNIEUWING					
Taakveld	L/B	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
8.1 RUIMTELIJKE ORDENING	Baten	-	-	2.000	2.000
	Lasten	-157.000	-240.000	-297.000	-57.000
		-157.000	-240.000	-295.000	-55.000
8.2 GRONDEXPLOITATIE	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-9.000	-8.000	-15.000	-7.000
		-9.000	-8.000	-15.000	-7.000
8.3 WONEN EN BOUWEN	Baten	1.103.000	1.140.000	1.344.000	204.000
	Lasten	-1.455.000	-1.444.000	-1.666.000	-222.000
		-352.000	-304.000	-322.000	-18.000
TOTAAL PROGRAMMA 8 VOOR RESULTAATBESTEMMING		-518.000	-552.000	-632.000	-80.000
0.10 MUTATIES RESERVES	Baten	276.000	250.000	250.000	-
	Lasten	-250.000	-	-	-
		26.000	250.000	250.000	-
TOTAAL PROG 8 VHROSV NA RESULTAATBESTEMMING		-492.000	-302.000	-382.000	-80.000

B/L	Rekening 2021	Begroting na wijziging 2022	Rekening 2022	Vershil rekening - begroting 2022
Baten	1.379.000	1.390.000	1.596.000	206.000
Lasten	-1.871.000	-1.692.000	-1.978.000	-286.000
	-492.000	-302.000	-382.000	-80.000

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Op het budget ruimtelijke plannen is een tekort zichtbaar van € 55.000. Dit tekort wordt veroorzaakt door meerkosten die betrekking hebben op o.a. de actualisering van bestemmingsplannen, de beoordeling en begeleiding van postzegelbestemmingsplannen en het opstellen van ruimtelijk beleid en beleidsregels en de vertegenwoordiging van de gemeente in verschillende projectgroepen.

Lopende projecten in het jaar 2022 waren onder andere:

- Dellewal
- Kampeerbeleid
- Tonnenloods
- West-Aleta fase 3

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	2022	2021
Gemiddelde WOZ waarde	€ 392.000	€ 342.000
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	5,2	1,3
Demografische druk (%)	70,8%	71,1%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in €)	€ 810	€ 758
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in €)	€ 810	€ 758

4. Controleverklaring van de accountant

Bijlagen

Bijlage 1 – Staat van reserves en voorzieningen

Reserves zonder bepaalde bestemming						Vermeerderingen:				Verminderen:		
omschrijving	Saldo 1-1-2021 (na resultaat)	Mutaties 2021	Saldo 1-1-2022 vóór resultaat	Bestemming resultaat 2021	Saldo 1-1-2022 na resultaat	Ten laste van de exploitatie	Rente-bijschrijvingen	Bijdragen van derden	Totaal vermeerderingen	Ten gunste van de exploitatie	Totaal verminderingen	Saldo 31-12-2022
Algemene Reserve	4.157.000	-	4.157.000	332.000	4.489.000				-		-	4.489.000
A - Reserves zonder bepaalde bestemming	4.157.000	-	4.157.000	332.000	4.489.000	-	-	-	-	-	-	4.489.000
Reserves met een door de raad bepaalde bestemming						Vermeerderingen:				Verminderen:		
omschrijving	Saldo 1-1-2021 (na resultaat)	Mutaties 2021	Saldo 1-1-2022 vóór resultaat	Bestemming resultaat 2021	Saldo 1-1-2022 na resultaat	Ten laste van de exploitatie	Rente-bijschrijvingen	Bijdragen van derden	Totaal vermeerderingen	Ten gunste van de exploitatie	Totaal verminderingen	Saldo 31-12-2022
Reserve Recreatie	328.000	-	328.000	149.000	477.000				-		-	477.000
Reserve Exploitatie Behouden Huys	61.000	-10.000	51.000		51.000				-		-	51.000
Reserve Havenbedrijf	4.078.000	20.000	4.098.000		4.098.000	334.000			334.000	475.000	475.000	3.957.000
Reserve Volkshuisvesting	224.000	-	224.000		224.000				-		-	224.000
Reserve budgetoverheveling	958.000	-320.000	638.000		638.000	240.000			240.000	638.000	638.000	240.000
Reserve "Dr. J.W. van Dierenfonds"	19.000	1.000	20.000		20.000		1.000		1.000		-	21.000
B - Reserves met een door de raad bepaalde bestemming	5.668.000	-309.000	5.359.000	149.000	5.508.000	574.000	1.000	-	575.000	1.113.000	1.113.000	4.970.000
NOG TE BESTEMMEN RESULTAAT		0	481.000	-481.000								1.302.000
TOTAAL GENERAAL RESERVES	9.825.000	-309.000	9.997.000	-	9.997.000	574.000	1.000	-	575.000	1.113.000	1.113.000	10.761.000

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's						Vermeerderingen:			Verminderen:			
omschrijving	Saldo 1-1-2021 (na resultaat)	Mutaties 2021	Saldo 1-1-2022 vóór resultaat	Bestemming resultaat 2021	Saldo 1-1-2022 na resultaat	Ten laste van de exploitatie	Rente-bijschrijvingen	Bijdragen van derden	Totaal vermeerderingen	Ten gunste van de exploitatie	Totaal verminderingen	Saldo 31-12-2022
Voorziening spaaruren personeel	20.000	-	20.000		20.000				-		-	20.000
Voorziening verplichtingen voormalige bestuurders	1.560.000	-128.000	1.432.000		1.432.000				-	165.000	165.000	1.267.000
Voorziening afkooptommen graven	178.000	-9.000	169.000		169.000	22.000			22.000	27.000	27.000	164.000
C - Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.758.000	-137.000	1.621.000	-	1.621.000	22.000	-	-	22.000	192.000	192.000	1.451.000

Onderhoudsvoorzieningen						Vermeerderingen:			Verminderen:			
omschrijving	Saldo 1-1-2021 (na resultaat)	Mutaties 2021	Saldo 1-1-2022 vóór resultaat	Bestemming resultaat 2021	Saldo 1-1-2022 na resultaat	Ten laste van de exploitatie	Rente-bijschrijvingen	Bijdragen van derden	Totaal vermeerderingen	Ten gunste van de exploitatie	Totaal verminderingen	Saldo 31-12-2022
Onderhoudsvoorziening rioleringen	862.000	130.000	992.000		992.000				-	72.000	72.000	920.000
Onderhoudsvoorziening wegen en paden	480.000	-38.000	442.000		442.000	465.000			465.000	468.000	468.000	439.000
Onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen	550.000	89.000	639.000		639.000	230.000			230.000	176.000	176.000	693.000
D - Onderhoudsvoorzieningen	1.892.000	181.000	2.073.000	-	2.073.000	695.000	-	-	695.000	716.000	716.000	2.052.000

Door derden beklemde middelen						Vermeerderingen:			Verminderen:			
omschrijving	Saldo 1-1-2021 (na resultaat)	Mutaties 2021	Saldo 1-1-2022 vóór resultaat	Bestemming resultaat 2021	Saldo 1-1-2022 na resultaat	Ten laste van de exploitatie	Rente-bijschrijvingen	Bijdragen van derden	Totaal vermeerderingen	Ten gunste van de exploitatie	Totaal verminderingen	Saldo 31-12-2022
Voorziening onderwijs	1.250.000	17.000	1.267.000		1.267.000				-	107.000	107.000	1.160.000
E - Door derden beklemde middelen	1.250.000	17.000	1.267.000	-	1.267.000	-	-	-	-	107.000	107.000	1.160.000

TOTAAL GENERAAL VOORZIENINGEN	4.900.000	61.000	4.961.000	-	4.961.000	717.000	-	-	717.000	1.015.000	1.015.000	4.663.000
TOTAAL GENERAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	14.725.000	-248.000	14.958.000	-	14.958.000	1.291.000	1.000	-	1.292.000	2.128.000	2.128.000	15.424.000

Bijlage 2 – Staat van langlopende leningen

Langlopende geldleningen									
Nr.	Geld- verstrekker	Oorspronkelijk bedrag	Laatste aflossing	%	Begin dienstjaar	Opgenomen Geldlening	Rentelast	Aflossing	Eind dienstjaar
Binnenlandse banken									
6	BNG	3.000.000	2036	4,165	1.500.000	-	62.000	100.000	1.400.000
7	BNG	896.000	2036	1,420	695.000	-	10.000	45.000	650.000
13	BNG	338.170	2034	2,420	238.000	-	6.000	18.000	220.000
15	BNG	1.000.000	2023	4,225	135.000	-	6.000	70.000	65.000
16	NWB	2.000.000	2031	0,100	1.000.000	-	1.000	100.000	900.000
17	NWB	4.000.000	2041	0,300	2.665.000	-	8.000	135.000	2.530.000
18	BNG	1.500.000	2025	0,870	600.000	-	5.000	150.000	450.000
19	BNG	1.500.000	2025	0,890	600.000	-	5.000	150.000	450.000
20	BNG	2.000.000	2029	0,550	1.600.000	-	9.000	200.000	1.400.000
22	BNG	2.500.000	2041	0,440	2.500.000	-	11.000	125.000	2.375.000
TOTAAL					11.533.000	-	123.000	1.093.000	10.440.000

Bijlage 3 – Staat van gewaarborgde leningen

Nr.	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de lener *Doel van de lening	Grondslag of per-centage v/h deel v/d lening dat door de eigen gemeente w ordt gew aarborgd	*Datum raads- besluit (en nr.) *Datum en nr. goedkeurings- besluit	Rente- %	Restbedrag lening begin dienstjaar	Totaal v/d gew one en buitengew one aflossing	Restbedrag lening eind dienstjaar	Instelling w aarbij de gew aarborgde geldlening loopt	Leningnummer
1	63.529	Gegarandeerde lening AEGON	63.529	* 14-12-89		0	0	0	AEGON	H6942163
2	35.219	Gegarandeerde lening AEGON	35.219	* 02-11-92		35.219	35.219	0	AEGON	H7124969
3		1W0027125WZ1			3,7	1.000.000	100.000	900.000	Nederlandse Waterschapsbank nv	1W0027125WZ1
4		1W0027160			3,815	2.666.667	133.333	2.533.334	Nederlandse Waterschapsbank nv	1W0027160
5	315.387	St. V.V.V. Terschelling*bouw VVV-kantoor	315.387	* 09-01-92 (BW92) *21-01-92	8,98	25.255	25.255	0	BNG	40.77895
6	669.073	Woningstichting de Veste	669.073	* 23-01-01	6,03	415.316	32.943	382.373	BNG	40.91489.01
7	758.135	Woningstichting de Veste	758.135	* 17-09-02	5,24	499.107	31.266	467.841	BNG	40.94894.01
8	741.059	Woningstichting de Veste	741.059	* 18-03-03	4,58	593.153	17.021	576.132	BNG	40.96101.01
9	1.160.860	Woningstichting de Veste	1.160.860	* 18-03-03	4,86	932.430	31.981	900.449	BNG	40.96104.01
11	105.731	Gegarandeerde lening ING	105.731	* 25-11-93		105.731	0	105.731	ING	Z 092-019938
12	2.000.000	Stichting WoonFriesland	2.000.000		4,61	2.000.000	0	2.000.000	Nederlandse Waterschapsbank nv	40069/10025551
13	1.000.000	Stichting WoonFriesland	1.000.000		4,49	1.000.000	0	1.000.000	BNG	40.101.625
		TOTALEN				9.272.878	407.017	8.865.861		

Bijlage 4 – Opbrengst en verdeling toeristenbelasting

De bruto-opbrengst van de toeristenbelasting 2022 bedraagt:

		Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
In €				
	Toeristenbelasting via logiesverstrekkers	2.417.000	2.224.000	2.314.000
	Forensenbelasting	802.000	817.000	804.000
	Toeristenbelasting bruine vloot	158.000	153.000	91.000
	Toeristenbelasting jachthaven	156.000	136.000	160.000
	Toeristenbelasting 1e dag	780.000	763.000	832.000
	Bruto-opbrengst	4.313.000	4.093.000	4.201.000
	<i>Inningskosten</i>	-47.000	-40.000	-70.000
	Netto-opbrengst	4.266.000	4.053.000	4.131.000

Deze netto-opbrengst wordt o.a. aangewend ter dekking van de vermelde uitgaven.

Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021	
In €				
	APV en Drink- en Horecawetgeving	34.000	21.000	4.000
	Veiligheidsbeleid en openbare orde	131.000	141.000	268.000
	Brandweer en rampenbestrijding	313.000	309.500	290.000
	Ruimtelijke ordening: bestemmingsplannen	92.000	43.000	48.000
	Beheer en onderhoud openbaar groen	109.000	105.000	146.000
	CNL	98.000	156.000	144.000
	Project Tonnenloods	4.000-	-	17.000
	Bevordering toersime, incl. VVV e.d.	248.000	338.000	297.000
	Museum 't Behouden Huys	316.000	286.000	309.000
	Onderhoud wegen en fietspaden	325.000	358.000	345.000
	Opruimen zwerfvuil/straatreiniging	73.000	148.000	73.000
	Exploitatie havens voor toerisme (incl. toiletvoorziening)	248.000	220.000	263.000
	Uitvoering masterplan haven	339.000	500.000	225.000
	Strandbewaking en beheer	185.000	201.000	198.000
	Openbaar bibliotheekwerk	96.500	95.000	95.000
	Bijdrage Oerol	79.000	78.000	79.000
	Exploitatie bijdrage Optisport NV	277.000	278.000	289.000
	HT-roeirace (garantiestelling)			2.000
	Berenloop (garantiestelling)			2.000
	Gemeentelijke website en voorlichting	150.000	33.000	20.000
	Juridische ondersteuning	17.500	43.000	27.000
	Gevonden en verloren voorwerpen	1.000	5.000	2.000
	Toerekening salariskosten ambtelijke organisatie in verband met toeristische voorzieningen	903.000	776.900	740.000
	Storting reserve recreatie	235.000	-	149.000
	Saldo	-	-	99.000
	Totaal aangewend ten behoeve van de exploitatie	4.266.000	4.135.400	4.131.000

Bijlage 5 – Jaarprogramma sociaal en maatschappelijk werk

Subsidie jaarprogramma			
In €		Begroting 2022	Rekening 2022
	<i>Bevorderen sociale samenhang en leefbaarheid</i>		
	Stichting Guusjen	6.000	6.000
	Post diversen, knelpunten Welzijn en Cultuur en nieuw beleid	14.000	14.000
	Peuterspeelzaal/kinderopvang	80.000	80.000
	Stichting Jeugdwerk Terschelling	132.000	124.000
	Stichting Onder Opper	4.000	4.000
	Tafeltje Dekje	8.000	8.000
	Muziekonderwijs TS	25.000	25.000
	Muziekvereniging Schylge	5.000	5.000
	Christelijke vereniging Jubal	5.000	5.000
	Zangverenigingen	2.000	2.000
	Koningsdagactiviteiten	2.000	2.000
	Dichter bij Zee (Eilanddichter en Festival)	1.000	1.000
	Comité Intocht Sinterklaas	1.000	1.000
	Stichting Ut en Thus	12.000	12.000
	Dorpshuis Ons Huis	5.000	5.000
	<i>Op preventie gerichte ondersteuning aan jeugdigen en ouders</i>		
	Budget Sluitende aanpak	11.000	2.000
	<i>Geven van informatie, advies en cliëntondersteuning</i>		
	Stichting Tumba	2.000	2.000
	Bibliotheken Noord Fryslân	195.000	193.000
	Stichting Slachtofferhulp	2.000	2.000
	Totaal welzijnsbudget	512.000	493.000

Bijlage 6 – Verantwoording budget cofinanciering 2021

Gemeentelijke cofinanciering in 2022

In de begroting is een jaarlijks budget van € 50.000,- voor gemeentelijke projecten of voor cofinanciering van projecten van derden die passen binnen de provinciale subsidiekaders beschikbaar. In 2022 zijn de volgende aanvragen gehonoreerd vanuit dit budget:

Project	Bedrag
Waddeneiland speurroutes (IMF 3 ^e tender 2021)	€ 250,-
Boeiend Spelen (Passantenhaven)	€ 12.500,-
Catchy mini (Passantenhaven)	€ 10.000,-
Echo-apparatuur (Dokters van West)	€ 5.000,-
Foetale bewaking Terschelling	€ 1.000,-
Beweeg- en beleefstuin De Stilen	€ 5.000,-
Campagne waarnemers en opvolgers huisartsenzorg	€ 3.040,-
<i>Totaal ten laste van cofinancieringsbudget</i>	<i>€ 36.790,-</i>

Waddeneiland speurroutes

VVV Terschelling wil met een speur- en puzzelroute een nieuw toeristisch product op de markt zetten; niet alleen voor Terschelling maar voor alle Friese eilanden. De routes worden in overleg met de lokale VVV's, Gemeenten, Natuurorganisaties en Cultuurhistorische Verenigingen opgezet en uitgedacht.

Boeiend Spelen

Stichting Passantenhaven Terschelling heeft een plan ontwikkeld om bij de haven een unieke speel-/informatievoorziening te plaatsen waarin de historie en de werking van de vaarwegmarkering een centrale plaats inneemt. Hiervoor worden twee boeien tot speelvoorziening omgebouwd en wordt educatief informatiemateriaal ontwikkeld. De speelplaats wordt zo ingericht dat er een sociale ontmoetingsplek voor jong en oud, bewoner en gast ontstaat.

Catchy mini jachthaven Terschelling

In de passantenhaven op Terschelling verzamelt zich plastic. Met een speciaal daarvoor ontworpen machine wordt dit drijfafval straks uit het water gehaald. Door deze aanschaf en het plaatsen van informatieborden wil de Passantenhaven ook de bewustwording van de afvalproblematiek vergroten.

Echo-apparatuur Anno 2022

De huisartsenpraktijk van West-Terschelling schaft echoapparatuur aan waarmee specialisten van de wal kunnen mee beoordelen en waarvan de uitkomst digitaal kan worden opgeslagen in het patiëntendossier. Dit verbetert de zorg, scheelt de patiënten reistijd, vermindert de zorgkosten en levert ook nog eens een bijdrage aan de duurzaamheid.

Foetale bewaking Terschelling

Door het aanschaffen van CTG-apparatuur (voor het maken van babyhartfilmpjes) kan op Terschelling betere prenatale zorg worden geboden. Bijkomend voordeel is dat de doelgroep minder vaak naar het ziekenhuis hoeft te reizen. Het verlaagt de zorgkosten en is duurzamer.

Beweeg- en beleeftuin De Stilen

Woonzorgcentrum de Stilen wil een beweeg- en beleeftuin realiseren voor haar bewoners. Deze tuin moet dagelijks bewegen en ontmoetingen stimuleren. De tuin is voor iedereen toegankelijk, waardoor het een ontmoetingsplek wordt voor het gehele eiland.

Campagne waarnemers en opvolgers huisartsenzorg

Om de huisartszorg op de Friese Waddeneilanden te borgen is het hebben van voldoende waarnemers en opvolgers cruciaal. Hiervoor wordt een campagne gestart. Tevens wordt er een pool aangelegd van geïnteresseerden voor meer of structurele waarneemdiensten op de Waddeneilanden.

Bijlage 7 – Single Information Single Audit

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			<i>Aard controle R Indicator: A16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/06</i>
			€ 968.400	€ 277.967	-€ 979.075	€ 0	€ 0	€ 0
		Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
		<i>Aard controle R Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11</i>		
		€ 0	€ 0	€ 267.292	€ 267.292	Nee		

FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/01	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/02	<i>Aard controle D2</i> Indicator: B2/03	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/04	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/05	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/06
			2	2	0	0	Ja	Ja
		Eindverantwoording (Ja/Nee)		Reeks 1	Reeks 1			
				Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
				Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/07	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/08	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/09			
		Ja						
		Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
		Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	
		Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	
		<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/10	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/11	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/12	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/13	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/14	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/15	
		Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
		Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	
		Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	
		<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/16	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/17	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/18	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/19	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/20	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/21	
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	Totaal	
		Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling		
		Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/26		
		<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/22	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/23	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/24	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/25			
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			€ 0

BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06</i>
			6	€ 2.312	€ 2.312	4	€ 696	€ 696
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09</i>			
10	€ 0	€ 0						
Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energiegebruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen			
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15</i>			
30	2	0	3	10	10			
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R Indicator: C62/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04</i>				
			€ 0	Ja				
BZK	C84	Specifieke uitkering aan gemeente Terschelling ten behoeve van het versnellen van woningbouw op de Waddeneilanden Gemeente Terschelling	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T	Cumulatieve cofinanciering tot en met jaar T	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C84/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C84/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C84/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: C84/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C84/05</i>	
		n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
		Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/05</i>
			€ 6.122	€ 0	€ 46.008	€ 0	€ 51.994
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R Indicator: D8/07</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R Indicator: D8/09</i>	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode Bedrag <i>Aard controle R Indicator: D8/10</i>
		1					
		2					
		100					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.597
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs <i>Aard controle R Indicator: D14/07</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08</i>	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs <i>Aard controle R Indicator: D14/09</i>	
		1					
		2					
		10					

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/11</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/12</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/14</i>					
		€ 0	Nee					

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2021	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ	
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/01	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/02	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2A/03	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2A/04	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2A/05	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2A/06
1	060093	Gemeente Terschelling		€ 227.049	€ 1.869	€ 61.686	€ 7.492	€ 9.519	
2									
100									
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2A/08	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2A/09	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2A/11	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/12	
1	060093	Gemeente Terschelling		€ 0	€ 7.064	€ 0	€ 0	€ 38.248	
2									
100									
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire			
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/14	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/15	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2A/16		
1	060093	Gemeente Terschelling		€ 0	€ 0	€ 0			
2									
100									

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle R Indicator: G3/09	Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2021 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	Aard controle R Indicator: G3A/02	Aard controle R Indicator: G3A/03	Aard controle R Indicator: G3A/04	Aard controle R Indicator: G3A/05	Aard controle R Indicator: G3A/06
			1 060093 Gemeente Terschelling	€ 0	€ 0	€ 1.829	€ 0	€ 0
			2					
			100					
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07	Aard controle R Indicator: G3A/08	Aard controle R Indicator: G3A/09	Aard controle R Indicator: G3A/10	Aard controle R Indicator: G3A/11	Aard controle R Indicator: G3A/12
			1 060093 Gemeente Terschelling	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2					
			100					

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), gemeentedeel 2022	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee		
			6 Totaal	0	0	Nee		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	0	0	0		

SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2021	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstreking	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverstreking (aflossing)
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/01</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/02</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/03</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/04</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/05</i>
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 10.642
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 352.485	€ 0	€ 6.328	€ 0
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 126.250	€ 40.307	€ 16.036	€ 0
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 19.734	€ 10.157	€ 25.492	€ 0
			Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverstreking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06</i>	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/07</i>	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/08</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/09</i>
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 2.043	0	0	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 46	0	0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 8	67	4	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	43	1	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	7	0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/10</i>	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/11</i>	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle D2 Indicator: G4A/12</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/13</i>
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	

SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>	
			€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/04</i>	
			€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) , jaar T-1.
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12A/01</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G12A/02</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G12A/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G12A/04</i>
			1 060093 Gemeente Terschelling	€ 0	€ 0	1
			2			
			20			

SZW	G13	Onderwijsroute 2022_ deel gemeente Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	€ 0	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 29.524	€ 31.890				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
		1 Onderhoud	€ 18.126	€ 18.126	€ 0	€ 0		
		2 Dienstverlening door derden	€ 13.764	€ 0	€ 0	€ 13.764		
		100						
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulative besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulative besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
			1 1036927	€ 42.571	€ 0	€ 34.759	€ 0	€ 42.571
			2 1042464	€ 18.858	€ 0	€ 2.512	€ 0	€ 2.512
			3					
			4					
			Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
			1 1036927	Ja				
2 1042464	Nee							
3								
4								

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>				
			€ 3.678	Ja	Nee				
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschikingsnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) <i>Automatisch berekend</i>	Totale definitieve exploitatietekort <i>Automatisch berekend</i>	Totale cumulatieve besteding <i>Automatisch berekend</i>	Eindverantwoording		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05</i>		
			1 SPUKJZ21-22066	-€ 20.118	€ 20.118	€ 20.118	Ja		
			Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H25/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: H25/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: H25/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11</i>	
			1 Zwembad de Dôbe	Nov + dec 2021	€ 1.926	€ 1.926	€ 1.926	€ 1.926	
			2 Zwembad de Dôbe	jan-22	€ 18.192	€ 18.192	€ 18.192	€ 18.192	
			50						

Bijlage 8 – Overzicht baten en lasten per taakveld

Bedragen x €1.000		Begroting 2022			Realisatie 2022		
Taakveld	Omschrijving taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	-1.128	14	-1.114	-1.241	135	-1.106
0.2	Burgerzaken	-108	150	42	-90	127	37
0.4	Overhead	-7.293	276	-7.017	-7.338	131	-7.207
0.5	Treasury	390	13	403	392	58	450
0.61	OZB Woningen	-72	1.343	1.271	-121	1.373	1.252
0.62	OZB Niet-Woningen	-	1.072	1.072	-	1.065	1.065
0.64	Overige belastingen	-	125	125	-	125	125
0.7	Algemene uitkering	-	11.034	11.034	-	11.029	11.029
0.8	Overige baten en lasten	-112	30	-82	-163	56	-107
0.11	Onvoorzien	-148	35	-113	-48	35	-13
0.10	Mutaties reserves	-1	-	-1	-1	-	-1
Totaal Programma 0 Burger en Bestuur		-8.472	14.092	5.620	-8.610	14.134	5.524
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-619	-	-619	-633	-	-633
1.2	Openbare orde en veiligheid	-364	39	-325	-393	87	-306
0.10	Mutaties reserves	-	-	-	-	-	-
Totaal Programma 1 Veiligheid		-983	39	-944	-1.026	87	-939
2.1	Verkeer en vervoer	-1.419	515	-904	-1.311	500	-811
2.3	Recreatieve havens	-49	100	51	-76	90	14
2.4	Economische havens en waterwegen	-1.232	277	-955	-1.101	245	-856
0.10	Mutaties reserves	-334	596	262	-475	655	180
Totaal programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat		-3.034	1.488	-1.546	-2.963	1.490	-1.473
3.1	Economische ontwikkeling	-1	-	-1	-	-	-
3.4	Promotie en belastingen	-442	4.093	3.651	-302	4.313	4.011
0.10	Mutaties reserves	-	89	89	-50	64	14
Totaal programma 3 Economie		-443	4.182	3.739	-352	4.377	4.025
4.1	Openbaar basisonderwijs	-1.737	1.735	-2	-1.995	1.995	-
4.2	Onderwijshuisvesting	-414	76	-338	-486	118	-368
4.3	Onderwijs en leerlingzaken	-2.045	1.802	-243	-2.180	1.988	-192
Totaal programma 4 Onderwijs		-4.196	3.613	-583	-4.661	4.101	-560
5.2	Sportaccomodaties	-706	214	-492	-686	179	-507
5.3	Cultuurpresentatie, product participatie	-147	-	-147	-147	-	-147
5.4	Musea	-597	100	-497	-629	220	-409
5.6	Media	-250	72	-178	-230	75	-155
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-144	2	-142	-147	-	-147
0.10	Mutaties reserves	-	-	-	-24	-	-24
Totaal programma 5 Sport, cultuur en recreatie		-1.844	388	-1.456	-1.863	474	-1.389
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-628,5	16	-612,5	-508	1	-507
6.2	Wijkteams	-	-	-	-1	8	7
6.3	Inkomensregelingen	-727	392	-335	-888	397	-491
6.4	Begeleide participatie	-276	41	-235	-235	35	-200
6.5	Arbeidsparticipatie	-32	-	-32	-35	-	-35
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	-70	-	-70	-68	-	-68
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-824	34	-790	-747	37	-710
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-1.237	-	-1.237	-1.007	4	-1.003
6.81	Gëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-	-	-
6.82	Gëscaleerde zorg 18-	-131	-	-131	-49	-	-49
0.10	Mutaties reserves	-	-	-	-25	-	-25
Totaal programma 6 Sociaal domein		-3.925,5	483	-3.442,5	-3.563	482	-3.081
7.1	Volksgesondheid	-241	-	-241	-229	-	-229
7.2	Riolering	-783,5	860	76,5	-827	945	118
7.3	Afval	-934	919	-15	-875	943	68
7.4	Milieubeheer	-553	-	-553	-537	-	-537
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-20	8	-12	-28	41	13
0.10	Mutaties reserves	-	144	144	-	144	144
Totaal programma 7 Volksgesondheid en milieu		-2.531,5	1.931	-600,5	-2.496	2.073	-423
8.1	Ruimtelijke ordening	-240	-	-240	-297	2	-295
8.2	Grondexploitatie	-8	-	-8	-15	-	-15
8.3	Wonen en bouwen	-1.444	1.140	-304	-1.666	1.344	-322
0.10	Mutaties reserves	-	250	250	-	250	250
Totaal programma 8 VH, RO en SV		-1.692	1.390	-302	-1.978	1.596	-382
Totaal		-27.121	27.606	485	-27.512	28.814	1.302

Bijlage 9 – Begrippenlijst jaarrekening 2022

Begrippenlijst – Jaarrekening 2022	
Afkorting	Verklaring
AB	Algemeen Bestuur
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AO	Algemeen Overleg
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
BAB	Banenafpraak banen
BABS	Buitengewoon Ambtenaar van de Burgerlijke Stand
BADO	Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting Verantwoording
BCF	BTW Compensatiefonds
BOA	Bijzonder Opsporingsambtenaar
BRIKS	Bouw, Reclame, Inrit, Kap, Sloop
BRP	Basis Registratie Personen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CNL	Centrum voor Natuur en Landschap
COVID-19	Coronavirus disease 2019
COWA	Coördinatieteam Waddeneilanden
CROW	Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond- water en wegebouw en de verkeerstechniek
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EMU saldo	Vorderingssaldo van de totale overheid (Rijksoverheid + decentrale overheden)
EU	Europese Unie
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FPM	Friese Projectenmachine
FUMO	Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwning
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GIA	Geweld in Afhankelijkheidsrelaties
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GS	Gedeputeerde Staten
GSM	Global System for Mobile communications
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IDO	Informatiepunt Digitale Overheid
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKW	Investeringskader Waddenfonds
IOB	Integraal Ondermijningsbeeld
IPO	Interprovinciaal Overleg

ISDE	Investeringssubsidie Duurzame Energie
IT	Informatie Technologie
JOGG	Jongeren op Gezond Gewicht
KCC	Klantcontactcentrum
LTA	Landelijk Transitiearrangement
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MIWB	Maritiem Instituut Willem Barentsz
MJOP	Meerjaren Onderhoudsplan (staat ook in de tekst als MOP)
NWF	Noardwest Fryslan
OR	Ondernemingsraad
OVEF	Openbare Verlichting & Energie Fryslân
OZB	Onroerende zaakbelasting
PDCA	Plan Do Check en Act
PM	Pro Memorie
POH	Praktijkondersteuner Huisarts
PRO/VSO	Passend Onderwijs MBO
PPS	Publiek Private Samenwerking
PW	Participatiewet
RES	Regionale Energiestrategie
RMC	Regionale Meld en Coördinatiepunten
ROB	Raad voor het Openbaar Bestuur
RRE	Regeling Reductie Energiegebruik
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
RWS	Rijkswaterstaat
SBB	Staatsbosbeheer
SCE	Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking
SDF	Sociaal Domein Fryslân
SER	Sociaal-Economische Raad
SLA	Service Level Agreement
SSC	Shared Service Center
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SoZaWe	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TS25	Toekomstvisie Terschelling
TOV	Terschellinger Ondernemersvereniging
TVW	Transitievisie Warmte
UWV	Uitvoeringinstituut Werknemersverzekeringen
VGRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VIC	Verbijzonderde Interne Controle
VFG	Vereniging van Friese Gemeenten
VHROSV	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing
VMBO	Vorbereidend Middelbaar Onderwijs
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNN	Verslavingszorg Noord Nederland
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht

WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen.
WGS	Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet Normering Topinkomens
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WRO	Wet Ruimtelijke Ordening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WVLBZ	Wet Verlenging Loondoorbetaling bij Ziekte
WW	Werkloosheidswet